

DEMOKRACIJA

V INTERESU KOGA DELA GLOBOKO GRLO?

Objava zaupnih dokumentov slovenskega ministrstva za zunanje zadeve dobiva razsežnosti, ki očitno ne bodo ostale brez posledic.

OSEBNOSTI

Veliki admiral Avstro-Ogrske

Slovenec Anton Haus je poveljeval vojni mornarici.

POLITIKA

Borut Pahor
– odvisen od
kemije in
velikih obljub

ISSN 1408-0494
9 771408 049069

Življenje v ravnovesju.

Poskrbite zase. Vzpostavite ravnotežje med svojim notranjim in zunanjim svetom.
Prezemite nadzor nad svojim telesom in dosežite mirnost duha.

Potopite se v prefinjen okus nove pijače **Sola White Tea** in
se prepustite idealnemu ravnovesju belega čaja, karambole in lotosa.

Sola White Tea zagotavlja vznemirljivo doživetje okusa in osvežitev s pridihom Daljnega vzhoda.

Beli čaj izvira s
prostranih polj
Kitajske.
Je polnega
okusa in ima
nežno, svetlo
barvo.

Lotosov cvet
simbolizira
čistost duha in
telesa in že
stoletja
navdihuje
poezijo.

Karambola je
osvežilen
tropski sadež
edinstvene
oblike.
Je zvezda
med sadeži.

OSVEŽITEV
BREZ KONZERVANSOV

Konec kosovske bitke?

Metod Berlec

V teh dneh se na Balkanu končuje zgodba, ki se je začela v srednjem veku. Kosovo (natančneje Kosovo polje) je bilo junija 1389 prizorišče odločilne bitke, v kateri je turška vojska premagala srbsko. Srbi so bili sprva uspešni in sultan Murat I. je bil ubit, še preden se je spopad začel, vendar je njegov sin Bajazit takoj prevzel poveljstvo in v bitki porazil Srbe. Zmaga je Turkom odprla pot za prodiranje v srednjo Evropo. Posledice poraza so bile za Srbe boleče. Začeli so se izseljevati z južnega območja takratne srednjeveške Srbije, ki je zajemala večji del današnjega Kosova, proti severu in zahodu. Prebivalstvo na ozemlju Zahodnega Balkana se je močno premešalo, kar je pripomoglo k mednacionalnim sporom in vojniam na ozemlju nekdanje Jugoslavije v prejšnjem stoletju. Srbski voditelj Slobodan Milošević je leta 1989, 600 let po bitki na Kosovem polju, v spomin na to bitko priredil veliko proslavo na Gazimestanu, deset let kasneje pa izvršil genocid nad Albanci, ki so postali večinsko prebivalstvo Kosova. Mednarodna javnost v Miloševićevo nesprejemljivo ravnanje ni privolila in začelo se je posredovanje Nata pod vodstvom Američanov, ki so prisilili srbsko vojsko, da se je umaknila s Kosova. Srbi so tako leta 1999 Kosovo izgubili. V teh dneh smo priče še zadnjim korakom na poti do dokončnega razhoda med Kosovom in Srbijo; v kratkem naj bi Kosovo postalo neodvisna država. Noben srbski politik pa seveda pred svojo javnostjo ne bo priznal, da je bilo Kosovo za Srbe že zdavnaj izgubljeno. Zadeva nekoliko spominja na slovensko izgubo Koroške leta 1920, ki je za nas še danes boleča.

In v takih razmerah, polnih čustev, se mora Slovenija kot predsedujoča Evropski uniji ukvarjati tudi s tem gordijskem vozlom. K temu svoje dodajajo še nekateri predstavniki slovenske opozicije in medijev, ki slepo sovražijo sedanjo vlado in bi naredili vse, da bi premierju Janezu Janši, predsedujočemu Svetu EU, in zunanjemu ministru Dimitriju Ruplu čim bolj zagrenili predsedovanje. Objava nekaterih dokumentov slovenskega ministrstva za zunanje za-

deve v ljubljanskem Dnevniku in beograjski Politiki je samo odsev tega. Pri tem se je treba vprašati, v čigavem interesu dela tisti (rečemo mu lahko »globoko grlo«, čeprav ima v nasprotju z afero, ki je odnesla ameriškega predsednika Richarda Nixona, v slovenskem primeru negativno vlogo), ki je nepooblaščen dajal dokumente slovensko-srbskima zakoncema Igorju Mekini (Dnevnik) in Svetlani Vasović Mekina (Politika). Nekateri menijo, da gre za delovanje srbskih obveščevalnih služb, ki želijo s tem vsaj začasno preprečiti jasno odločitev EU glede Kosova, to je priznanje njegove neodvisnosti. Objava dokumenta, ki je nastal po sestanku med slovenskimi in ameriški diplomati konec lanskega leta v Washingtonu, je seveda sporna, še bolj so sporne medijske interpretacije tega dokumenta. Mediji z Dnevnikom in s srbsko Politiko na čelu so s tem želeli prikazati Slovenijo kot nekakšno 52. ameriško zvezno državo, ki slepo sledi volji in interesom ZDA. Resnica je daleč od tega. Slovenija kot predsedujoča EU dnevno prejema stališča, želje in poglede različnih svetovnih sil in drugih držav na številna odprta in aktualna mednarodna vprašanja. To je del diplomacije. Svojo politiko pa oblikuje v soglasju z EU. Zato je govorjenje o slovenski servilni podrejenosti ZDA nesmiselno, saj se tudi EU kot celota redno posvetuje z največjo svetovno velesilo. V nekaterih primerih njeno mnenje upošteva, v drugih ne. V današnjem globaliziranem svetu praktično nobena država ne more živeti sama zase. Morda je v času socializma to poskušala Albanija pod vodstvom Enverja Hodže, a je zaradi tega postala najbolj zaostala evropska država.

Slovenija je kot nekdanja jugoslovanska republika v posebnem položaju. Želi si dobrih gospodarskih in političnih odnosov tako s Srbi kot z Albanci, hkrati pa zagovarja pravico narodov do samoodločbe. Kot predsedujoča EU si želi, da bi se tudi Zahodni Balkan demokratiziral in stopil na evropsko pot. Nekateri tega ne razumejo in raje spodbujajo negativna čustva, tudi v škodo Slovenije, čeprav jih ta hrani. ■

Z objavljanim
zaupnih slovenskih
diplomatskih
dokumentov
nekateri upajo,
da bodo začasno
ustavili priznanje
neodvisnosti
Kosova. Pri tem jih
ne zanima, kako
bo to prizadelo
ugled Slovenije in
škodovalo našemu
gospodarstvu.

UVODNE STRANI

- 9 Organi pregona proti cestnemu lobiju
10 **Pogledi:** Nazaj k besedi!
11 **Kolumna:** Gospodarstvo, šolstvo in mediji

POLITIKA

- 12 Iskanje »globokega grla«
15 Prerivanje na tranzicijski levici
18 Minister odbil votel napad
20 Zasmehovalci Slovenije

SLOVENIJA

- 22 Politični bojkot pokrajn
24 Lovec na funkcije in denar
28 Pravosodna zakona na rešetih
30 Zagotoviti Obvezno Obnovo

TUJINA

- 32 Na vzhodni obali Kitajske
34 Ameriški resničnostni šov
36 **Globus:** Okoljevarstvena taksa
37 **Tuji tisk:** Neorganska nafta

INTERVJU

- 38 Srečko Hvauc in Branko Marinič

DOMOZNAVSTVO

- 42 Umor občinskega tajnika
46 **Osebnosti:** Anton Haus
49 Portal www.slovenskapomlad.si
50 **Naši kraji:** Šmarje
54 Makedonska književnost v fokusu

OGLEDALO

- 56 **Film:** Vedno priča, nikoli nevesta
58 **Avtomobilizem:** Peugeot 4007
60 **Znanost:** Boj s smrtonosnim virusom
62 **Šport:** Smučarske legende spet skupaj
64 **Črna kronika:** V četrto – oprostitev
66 **Rumeno:** Rekordna gledanost
68 **TV Kuloar:** Povodni mož na proslavi
74 Nepoklicni predsednik državnega sveta

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;

01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelič, Ana Müllner, Bogdan Sajović, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: B. Marinič in S. Hvauc

Osebnostno menedžerskim odkupom ne nasprotujem. To pomeni, da tisti, ki kupujejo deleže, te kupujejo s svojimi sredstvi, ki so jih pridobili na pošten način, ne pa tako, da zanje najamejo posojilo, zanj pa kot poroštvo zastavijo delnice ciljne družbe. To je sporno ...

12 Iskanje »globokega grla«

Na ministrstvu za zunanje zadeve glede internega dokumenta ministrstva, objavljenega v Dnevniku, potekata dva postopka, in sicer notranji nadzor, ki ga opravljajo uslužbenci MZZ, in predkazenski postopek, ki ga vodi policija.

15 Prerivanje na tranzicijski levici

Vojna za prevlado na levici se zaostrojuje. Če je bil predsednik SD Borut Pahor še pred dvema mesecema favorit za zmago, je njegova politična prihodnost čedalje bolj negotova, očitno pa se tudi sam zaveda, da na levici nima enotne podpore.

26 Paloma pod drobnogledom

Okrog Palome iz Sladkega Vrha se v javnosti že dolgo dviguje veliko prahu, ta čas pa poteka postopek za prodajo skoraj 71-odstotnega državnega deleža te družbe.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenihi člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Oglase sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Buenos Dias, fotomontaža

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoapar
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedani naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 29. februarja 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9 % popusta)
 2 x letno (10 % popusta)
 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA _____

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks **01 230 06 61.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Savana

Aleksander Škorc

Grozeče je delovala podoba leva in nihče si ni upal piti iz sicer vedno polne vodne kotanje, ob kateri je ležal v senci mogočnega drevesa. Čudna je bila njegova usoda. Še majhnega so posvojile hijene in ga vzgajale, kot da je eden izmed njih. "Prav nam bo prišel pri lovu," so menile in mu za vsak primer izpulile grozeče podočnike. In bilo je tako, da je lev lovil, hijene so jedle, a za leva niso najboljše skrbele. Zato je vztrajno hiral, vse dokler ni nekoč na vodni gladini ugledal svojega žalostnega odseva. V zavedanju lastnega umiranja ga je spreletelo odrešujoče spoznanje, kdo pravzaprav so hijene in kaj so mu storile. Še ves teden je v savani vladala spoštljiva tišina, tako strahotno je zarjovel, in hijene so po srečanju z njegovimi mogočnimi šapami še dolgo deževale izpod neba. Nato je legel pod drevo, od koder se sploh ni več ganil. Menda mu niti jesti ni bilo treba.

Mlada gazela, polna moči, lepote in elegancije, je večkrat razigrano tekla mimo nje. Očitno jo je zanimal, a strah je bil močnejši od radovednosti, pa še hijene so se ji zdele tako imenitne in zanimive. Njihovi spletkarski prepiri so jo neizmerno zabavali in prav nič nevarne se ji niso zdele. In res, tudi če bi hotele, je ne bi mogle ujeti. A lepega dne se je gazela zapletla v bodičast grm in se močno opraskala. V hipu so bile hijene krog nje, jo tolažile, ji pomagale, in ko jih je vsa zmedena spustila preblizu, so njihovi pogoltni čekani v trenutku boleče zagrizli v njeno nežno meso. Pekoča bolečina in smrtna groza sta jo pognali v obupen skok, s katerim ji je uspelo pobegniti, in nazadnje se je zgrudila točno pred grozečo podobo osamljenega leva. "Bolje da me v enem zamahu požre on, kot da me počasi trgajo hijene," je še pomislila.

Lev je odprl oči, s pogledom razgnal hijene, oblazal gazelo od nog do glave, in kakor je prehajal njegov jezik, tako so se ji celile rane in bila je "kot nova". Ko je doumela, kaj je storil zanjo, se mu je vrgla okrog vratu in ga vroče poljubila na smrček. In glej čudo, lev se je spremenil v mogočnega kralja, gazela pa v kraljico, kakršno le redko vidimo. Ves svet je bil njuno kraljestvo in srečno sta živela večno.

Ni kralja brez kraljice in bledikav je sijaj osamele vladarice.

Odrasli ljudje imajo kopico pogubnih in več kopic drobnih napak. Ena slednjih je ta, da ne berejo več pravljic. Če hočemo kdaj odpraviti kakšno res pogubno napako, pa se moramo najprej lotiti drobnih.

H-umor

»Jaz sem, to nerad priznam, odvisen od športa, šport je moj problem, ni več razvedrilo, je moj problem, ki ga moram počasi rešiti, sicer bom postal njegova žrtev.«

(Če bo Borut Pahor po naključju postal premier, bo novo vlado vodil športni fanatik.)

»S to državo je čisto vse narobe, gostilne niso prazne zaradi tega zakona ali pomanjkanja denarja. Ljudje so depresivni, apatični in žalostni, zato se ne družijo več toliko kot nekoč.«

(Gostinec Sandi Ritter je zadnje čase zelo zaskrbljen, in to ne samo zaradi prepovedi kajenja, ampak zaradi apokalipse, ki naj bi doletela Slovenijo.)

»Moje pričakovanje je, da se bo predsednik vlade odločil tako, da bom še naprej opravljal delo ministra.«

(Minister za okolje in prostor Janez Podobnik si ne dela skrbi zaradi pozivov, ki mu jih pošilja vnuk izumitelja samoupravljanja.)

»Druga struja, ki zelo navija za, pa so stari borci, gospe iz kakšnih predvojnih meščanskih družin, jugoslovanski nostalgiki, kjer je Tito lepo skrbel za imperialno ikonografijo, nastajajoče novo meščanstvo in še kakšen intelektualec bolj desne usmeritve.«

(Gospodarstvenik Matjaž Gantar je odkril, kdo bi predsednika države po hitrem postopku preselil v Vilo Podrožnik.)

»Saj sem že doma vadila s kozarcem v roki, tako da ni problema.«

(Zmagovalka Eme Rebeka Dremelj je z zmagovalno trofejo v roki že povsem domača.)

»Da se je voduškozacija poročanja razpasla po hodnikih javne televizijske hiše, ni nenavadno. Navsezadnje si nedvomno vsak novinar želi, da bi se povzpел na vrh plačne lestvice in se za eno uro na teden usedel na svoj lastni vroči stol.«

(Sveža okrepitev »uravnoteženega« Maga Anuška Delić očitno ne sodi na vrh plačne lestvice Pivovarne Laško, zato se ne želi identificirati z novinarjem TVS Vladimирjem Voduškom.)

»... se je namreč prav odmevno zredil in nerodno velik trebušček mu včasih med vodenjem Odmevov moteče ovira zapeti suknjič ...«

(Bojan Požar na spletnem portalu www.pozareport.si razlaga, zakaj je zadnji čas, da se Boštjan Lajovic poslovijo od nastopanja pred televizijskimi kamerami.)

»Rop v SKB še ni razrešen. Res pa je, minister, to te pa tudi jaz obtožujem, ker se nisi lotil razreševanja primera ROPA v SD-ju.«

(Poslanec SDS Franc Pukšič je na seji, na kateri so razpravljali o odgovornosti ministra za notranje zadeve Dragutina Mateja, izrazil zaskrbljenost zaradi sumljivih oseb v največji opozicijski stranki.)

»Imamo tudi osemnajstletnike v svojih vrstah.«

(Predsednik celjskega Združenja borcev za vrednote NOB Stane Mele dobro skrbi tudi za podmladek.)

»Moje oboževalke so vse stare nad 60 let. Nekako že zahajajo na področje Marka Štrovsra.«

(Imitator Marjan Šarec se zaradi visoke povprečne starosti svojih oboževalk ne boji matilde.)

Kardeljev vnuk v službi politike

Računsko sodišče, ki ga vodi Igor Šoltes, je pretekli teden sporočilo, da je okoljsko ministrstvo v primeru zaračunavanja in porabe okoljskih dajatev v letih 2002–2005 hudo kršilo obveznost dobrega poslovanja. Zato je na premierja Janeza Janšo naslovilo poziv za začetek postopka za razrešitev okoljskega ministra Janeza Podobnika. Ker gre za prvi primer, da je računsko sodišče predlagalo razrešitev ministra, je to seveda v javnosti dvignilo kar nekaj prahu. Doslej sta bila podobna primera podjetje VO-KA in slovenjgraška bolnišnica. Čeprav je Šoltes poudarjal, da sodišče ne dela razlik glede odgovornih oseb, je kmalu postalo jasno, da se je v oblikovanje slovenskega političnega prostora vključilo tudi računsko sodišče oziroma Igor Šoltes (vnuk Edvarda Kardelja) osebno. Do političnega imenovanja za predsednika računskega sodišča (v času prejšnjih vlad) je deloval bolj v ozadju. Zaposlen je bil v mestni občini Ljubljana. Na Šoltesov poziv se je odzval tudi Podobnik in poudaril, da ne namerava odstopiti,

Igor Šoltes zahteva odstop ministra Janeza Podobnika.

da v njegovem mandatu na ministrstvu ni bilo ugotovljenih nepravilnosti in da bo ministrstvo natančne podatke o tem posredovalo predsedniku vlade Janezu Janši. Premier je dejal, da pričakuje pisno pojasnilo ministrstva, na podlagi katerega se bo nato odločal o ukrepih, in dodal: »Dopis sem na hitro preletel. Kot sem razumel, gre za problem, ki je nastajal v letih 2002 in 2005. Se pravi, da bistvo odgovornosti ne zadeva tokratnega ministra, ampak njegovega predhodnika. Dvomim, da bi moral sedanji minister zaradi vsebinske napake, ki jo je naredil njegov predhodnik, zapustiti položaj,« je dejal premier. Seveda to pomeni, da bi moral odgovarjati Janez Kopač in ne Podobnik, zato je Šoltesova trditev več kot smešna. Kopač je zaposlen v zagorski Ultri. V. K.

Modrost tedna

»Vedno bolj se nagibamo k misli, da težave dr. Spomenke Hribar izhajajo iz dejstva, da je preblizu stvarjem. Iz Kamniške Bistrice ne boš videl Kamniških Alp, če pa stopiš na Ljubljanski grad in imaš srečo (na kak jasen zimski dopoldan), jih boš imel pred sabo v celoti. Tako bi tudi Spomenka Hribar, preden bi se spet kdaj odločila za opazovanje revolucije in državljanske vojne, ravnala modro, če bi stopila nekaj sto metrov nazaj in si tako zagotovila celovitejši razgled.«

(Publicist Justin Stanovnik)

»V zadnji interpelaciji (proti ministru Dragutinu Mateju, op. ur.) smo tako poslušali o starih dogodkih izpred dveh ali več let, že na pol pozabljeni grehi in očitki so bili spet na enotnem pladnju. Ob taki kanonadi, ki strelja v vse smeri, koalicijski poslanci zlahka najdejo protigovore, v katerih izpostavljajo uspešnost ministra, medtem ko lahko sam minister Matej s preudarnim in racionalnim govorom interpelacijo izkoristi celo sebi v prid. Tako izpeljana interpelacija je v resnici antiinterpelacija.«

(Sociolog dr. Bernard Nežmah)

Probanka in Šrotova naveza

Medtem ko je videti, da bo Boško Šrot skupaj s sodelavci le izvedel odkup Pivovarne Laško, s čimer bo naveza iz t. i. Šrotove hobotnice prek povezanih oseb prišla do ogromnega premoženja, se je izvedelo, da so zaposleni v mariborski Probanki (del Šrotove naveze) prejeli ugodnejša posojila kot drugi za nakup delnic Nove Kreditne banke Maribor (NKBM). Po nekaterih virih zaposlenim v Probanki za najem posojila za nakup delnic NKBM ni bilo treba plačati

stroškov odobritve in ne stroškov predčasnega poplačila posojila. Za tako potezo naj bi se bili v Probanki, ki jo vodi Romana Pajenk, odločili zato, ker nekatere pravne osebe (podjetja in banke) pri nakupu delnic niso smele sodelovati. Svojim zaposlenim so torej omogočili posojila za nakup delnic, pri čemer so posojilojemalci plačali le stroške odobritve in obrestno mero za približno 14 dni najema posojila. Veliko posojil je bilo odobrenih v največjem dopustnem znesku vpisa (torej v višini 50 tisoč evrov). Zaposleni v Probanki naj bi bili nato te delnice prodali znanim kupcem, pri tem pa naj bi bili seveda nekaj zaslužili. Pajenkova to zanika. Stvar je zanimiva zato, ker se želi t. i. Šrotova naveza polastiti NKBM. Poznavalci namreč vedo, da Šrotove poteze pri prevzemanju različnih deležev podjetij ne morejo uspeti, če si ne bi pri odplačilih dolgov pomagali z banko, v tem primeru NKBM. V. K.

Romana Pajenk pomemben dejavnik v Šrotovi navezi.

Šikaniranje na Magu

Poslanci SDS so na komisijo za peticije, človekove pravice in enake možnosti naslovili zahtevo za sklic izredne seje, na kateri bi obravnavali psihično nasilje, trpinčenje in nadlegovanje, ki naj bi ga bila na delovnem mestu deležna novinarka Maga Igor Kršinar in Silvester Šurla. Poslanica SDS Eva Irgl je v sporočilu za javnost zapisala, da se je Igor Kršinar 4. februarja obrnil na člane iz vrst SDS v omenjeni komisiji in jih obvestil, da je bil na delovnem mestu skupaj s Silvestrom Šurlo deležen psihičnega nasilja in žaljivega ravnanja, zaradi česar je moral poiskati celo zdravniško pomoč. Po mnenju poslanke gre za grob in nedopusten poseg v človekovo dostojanstvo, način premestitve Silvestra Šurle v brezplačnik Total tedna pa je ponižujoče in žaljivo dejanje. Irglova je prepričana, da je šlo pri tem za kaznovanje novinarjev, ki so s svojimi dejanji branili lastno integriteto in dostojanstvo ter neodvisnost novinarskega poklica, zato takšno dejanje vodilnih na Magu ni vprašljivo samo z vidika delovnopravne zakonodaje, pač pa tudi z vidika temeljnih načel novinarske etike. Za zdaj še ni znano, ali bo seja komisije za peticije, človekove pravice in enake možnosti tudi sklicana. Glede na pretekle izkušnje je mogoče pričakovati, da bo zadeva spolitizirana v škodo šikaniranih novinarjev Maga. G. B.

Poslanica SDS Eva Irgl

Sprejem Prešernovih nagrajencev

Na slovenski kulturni praznik je minister za kulturo Vasko Simoniti v Vili Podrožnik sprejel dobitnike letošnjih Prešernovih nagrad in nagrad Prešernovega sklada. Osrednja državna proslava je bila na predvečer praznika.

V svojem nagovoru je dejal, da mora majhen narod, kot je slovenski, veliko pozornosti nameniti prav umetnosti, saj brez nje ne more biti velik. Slovenstvo je treba istovetiti z domačo umetnostjo, tako je bilo v zgodovini in tako je tudi danes. Vendar se časi spreminjajo, je dejal minister Simoniti, saj se Slovenci danes zavedajo, da niso šibkejši od večjih narodov, še več, slovenska umetnost je v tujini čedalje bolj priznana, tudi po zaslugi letošnjih dobitnikov Prešernove nagrade in nagrajencev Prešernovega sklada. O oblikovalcu Miljenku Liculu je Simoniti dejal, da ima čut za estetiko in značaj dobe, v kateri ustvarja, o Janezu Gradišniku, prvem prevajalcu, ki je dobil to ugledno nagrado, pa, da je utišal svoj glas, da je do potankosti lahko prisluhnil drugim in ustvaril kon-

Minister za kulturo Vasko Simoniti in nagrajenec Janez Gradišnik

genialne umetnine. Nagrade so podelili na predvečer slovenskega kulturnega praznika v SNG Maribor. Prešernovo nagrado sta prejela oblikovalec Miljenko Licul ter književnik in prevajalec Janez Gradišnik, v čigar imenu je to visoko priznanje prevzela njegova soproga. Nagrade Prešernovega sklada so dobili pesnik Primož Čučnik za zbirko Delo in dom, svež in izrazno bogat prispevek slovenski poeziji, gledališki režiser Seba-

stijan Horvat za gledališke režije v zadnjih dveh letih, intermedijska umetnica Ema Kugler za film Le Grand Macabre in performans In-troitus, hornist Boštjan Lipovšek za umetniške dosežke na glasbenem področju v zadnjih dveh letih, skladatelj in zvokovni umetnik Bor Turel za skladateljski opus zadnjih dveh let in igralec Uroš Smolej za vlogo Konferansjeja v uprizoritvi Mestnega gledališča ljubljanskega, o katerem je Petra Pogorevc v utemeljitvi zapisala, da v gledalcu prebujajo ne samo občudovanje, temveč tudi čudenje, saj svoje igralske nastope pregnete z žarom in eleganco, kakršno lahko na gledališkem odru pričarajo samo največji mojstri igralskega poklica. Sprejema v Vili Podrožnik so se udeležili vsi nagrajenci, manjkal je samo pesnik Primož Čučnik. L. H.

Bloudkove nagrade

Na obletnico rojstva inženirja Stanka Bloudka so na slovesnosti v Grand hotelu Union, ki jo je odprl minister za šolstvo in šport Milan Zver, podelili Bloudkova priznanja. Dobitniki Bloudkovih nagrad 2007, najvišjih državnih priznanj na področju športa, so Marcel Djurdjevič, Petra Majdič in Stane Trbovc. Bloudkove plakete za leto 2007 so si po mnenju odbora za podeljevanje Bloudkovih priznanj prislužili Bruno Bogatec, Jože Bratuž, Andreja Dolinar, Rok Flander, Jolanda Korenč, Primož Kozmus, Duško Madžarović, Janko Melanšek, Silva Razlag in Andrej Sever. Letošnja novost Bloudkovih priznanj je, da so tudi uradna priznanja vlade RS, MŠŠ pa bo še naprej opravljala vsa organizacijska in strokovna dela pri evidentiranju kandidatov za odbor, zagotavljal pravočasen razpis za priznanja v koledarskem letu ter pomagalo pri delu odbora in izvedbi slovesnih podelitev. Predsednik odbora Miro Cerar je pojasnil, da je na odbor do 31. decembra 2007 prispele 53 predlogov za dobitnike Bloudkovih priznanj za leto 2007, kar je v okviru pričakovanih števil iz prejšnjih let. Povečala so se tudi sredstva za nagrade: Bloudkovo priznanje je vredno 3.000, plaketa pa 1.000 evrov. L. H.

Letošnji dobitniki Bloudkovih nagrad

Za socialno vključenost

Primer Janez Janša s predstavniki upoko-jencev

Predsednik vlade Janez Janša je sprejel predstavnike Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (Zpiz) in Zveze društev upoko-jencev Slovenije

(Zdus). Vlada je doslej sprejela že vrsto ukrepov za izboljšanje socialnega položaja upoko-jencev, pri čemer izhaja s stališča, da bodo generacije v prihodnosti imele boljše življenje, kot so ga imele tiste, ki so že upokoje-ne. Predsednik vlade je dejal, da je vlada v začetku tega mandata popravila napako iz preteklosti in zagotovila usklajevanje pokojnin s plačami. Z zadnjimi popravki pri usklajevanju varstvenih dodatkov se je položaj večjega dela upoko-jencev, ki živijo na robu socialnega minimuma, izboljšal. Vlada preučuje tudi nekatere ukrepe, ki bi jih bilo mogoče izvesti v okviru zmanjševanja proračunske porabe. Na srečanju so se dogovorili, da bodo sprejeli konkretne ukrepe, ki bodo omogočili večjo vključenost starejših v družbo in večji izkoristek njihovega bogatega znanja pri doseganju nacionalnih ciljev. Janša nasprotuje temu, da bi generacijo, ki ima veliko znanja in potencialov, z dnem, ko se upokoji, kar odpisali. Predstavljeni so bili tudi vladni načrti reševanja prostorske stiske v domovih za upoko-jence. L. H.

Razbitje cestnega lobija

Vida Kocjan, foto: Saša Despot/Žurnal24

Priprtje sedmih oseb V torek ob 10.08 je Leon Keder, predstavnik policije za odnose z javnostmi za področje gospodarskega kriminala pri Generalni policijski upravi, javnosti poslal elektronsko sporočilo, v katerem je bilo zapisano: »Kriminalistična policija izvaja danes na območju Republike Slovenije (RS) obsežnejše aktivnosti na področju preiskovanja kaznivih dejanj s področja gospodarskega kriminala. V predkazenskem postopku, ki ga usmerja skupina tožilcev za pregon organiziranega kriminala, je bilo v večmesečni obsežni preiskavi, ki se je pričela v letu 2007, ugotovljeno, da so odgovorne osebe različnih gospodarskih družb na območju RS osumljene storitve večjega števila kaznivih dejanj s področja gospodarskega kriminala in korupcije. V tej zvezi je kriminalistična policija več odgovornim osebam gospodarskih družb odvzela prostost. V gospodarskih družbah in na naslovih odgovornih oseb se v tem trenutku na območju večjega dela Slovenije izvajajo hišne preiskave. Več informacij bomo posredovali javnosti na tiskovni konferenci, ki jo bomo sklicali takoj po izvedenih nujnih preiskovalnih ukrepih.« Vsebinska sporočila je bila dovolj dramatična in spodbuda za takojšnje novinarsko delo. V teku dneva so novinarji posameznih medijev spremljali, kaj se dogaja, in hitro ugotovili, da kriminalisti opravljajo preiskavo v družbah SCT Ljubljana, Vegrad Velenje in Primorje iz Ajdovščine, začasno prostost pa naj bi bili odvzeli predsednikom uprav Ivanu Zidarju, Hildi Tovšak in Dušanu Črnigoju.

Večmesečna preiskava Na popoldanski tiskovni konferenci so nato predstavniki policije in tožilstva povedali, da so v akciji pridržali sedem oseb (po naših podatkih poleg že omenjenih še nekatere namestnike in pomočnike). Grozi jim do pet let zaporne kazni. V akcijo je bilo vključenih 110 kriminalistov in 52 policistov, gre pa za utemeljen sum nedovoljenega sprejemanja in dajanja daril pri postopku javnega naročanja, so pojasnili, o imenih pa niso govorili. Osumljene osebe bodo v priporu do 48 ur, nadaljnji pripor pa bo odvisen od odločitve preiskovalnega sodnika. Aleksander Jevšek, direktor uprave kriminalistične policije, in Harij Furlan, vodja skupine tožilcev za pregon organiziranega kriminala pri Vrhovnem državnem tožilstvu, sta še povedala, da je v preiskavi padel sum tudi na pravne osebe. Pojasnila sta, da obravnavajo en posel – šlo naj bi za graditev kontrolnega stolpa na Letališču Jožeta Pučnika –, teče pa tudi preiskava sumov drugih kaznivih dejanj s področja gospodarskega kriminala.

Izvedli smo tudi, da je kriminalistična policija izvedla 29 preiskav pri posameznikih in v družbah. Gre za različna podjetja, ne le gradbena. V sklopu prikritega opazovanja so več mesecev tajno opazovali tudi več fizičnih oseb in nadzirali njihovo elektronsko komuniciranje. Osumljeni so kaznivih dejanj nedovoljenega prejemanja in dajanja daril. Predstavniki policije ne izključujejo možnosti novih hišnih preiskav v prihodnjih dneh, saj aktivnosti kriminalistov na terenu še vedno potekajo. Dodajmo, da so vse tri, Zidarja, Tovšakovo in Črnigoja, kriminalisti presenetili. Zi-

Aretirani direktor SCT Ivan Zidar v spremstvu organov pregona

Akcijo, v kateri so priprli sedem oseb, so kriminalisti in tožilci pripravljali več mesecev.

darja zgodaj zjutraj pred prihodom v službo, v prostore Vegrada naj bi vstopili okoli 11. ure, v prostore Primorja iz Ajdovščine pa ob 6. uri zjutraj. Policisti so zavarovali in zastražili vse dokumente, kopirne stroje in drugo opremo, pri vseh navedenih naj bi opravili tudi hišne preiskave. Vsi trije so najeli odvetnike, Tovšakova odvetniško pisarno Mira Senice, Zidar odvetnika Stojana Zdolška, imena Črnigojevega odvetnika pa v Primorju niso želeli razkriti, saj tega ni želel storiti niti sam.

Utaja davkov in kartelno dogovarjanje?

Po naših podatkih naj bi bila akcija sprožena tudi zaradi utaje davkov, kar pomeni neplačevanje le-teh državi in s tem oškodovanje vseh državljanov. Za katero vrsto davkov gre, bomo šele izvedeli, dejstvo pa je, da je Davčni urad RS pred nekaj tedni na svoji spletni strani objavil študijo, v kateri je navedel, kako poteka krogotok izmikavanja plačila davka na dodano vrednost v Sloveniji. V to je običajno vpetih več gospodarskih družb, utaje pa so ogromne.

Poleg tega je že nekaj časa viselo v zraku, da se gradbeni lobi v Sloveniji kartelno dogovarja, kar pomeni, naj bi v zadevo kmalu posegel tudi urad za varstvo konkurence. Vse skupaj je torej zelo podobno neki drugi zgodbi (pivovarski), v kateri verjetno sodeluje tudi največji slovenski časniki. **D**

Nazaj k besedi!

Gašper Blažič

Naslov je pravzaprav naslov komentarja, ki ga je dr. Edvard Kovač pred skoraj desetimi leti objavil v Družini.

V omenjenem komentarju je dr. Kovač pisal o moči besede in o njenem izvornem pomenu. Znano je namreč, da je mogoče določene besede in besedne zveze »okužiti« z drugačnim pomenom, kot mu izvorno pripada. Takšen pojem je na primer »narodnoosvobodilni boj« (NOB), ki ga mnogi še vedno pomotoma enačijo z bojem proti okupatorju, čeprav je NOB sinonim za razredni boj oz. revolucijo. Še veliko drugim besedam in besednim zvezam so komunisti spremenili prvotni pomen in jih grdo zlorabili.

Na omenjeni Kovačev komentar sem se spomnil v zadnjem času, ko je predsednik SLS Bojan Šrot znova obudil pojem »nacionalni interes«. Gre za sintagmo, ki jo je za časa svojega vladanja pogosto uporabljal nekdanji predsednik države Milan Kučan, ko je debata nanese na prodajo podjetij, bank in zavarovalnic. Po njegovem mnenju bi moral prednost pri prodaji državnega deleža imeti domači lastnik (ne glede na to, da je Kučan iz kdo ve katerih razlogov umolknil ob prodaji Koprške banke Italijanom). Kaj v praksi to pomeni, že vemo. Spomnimo se na t. i. pivovarsko vojno in posledično incestno lastniško razmerje med obema velikima pivovarstvi. »Nacionalni interes« je tedaj dokončno izgubil svoj prvotni pomen in postal zlorabljen sintagma za pridobivanje političnih točk. Bržkone jo je ravno Bojan Šrot zato znova obudil in s tem nakazal, da želi vpreči svojo stranko v Kučanovo vizijo o »žlahtni konservativni stranki«. Se je potem mogoče čuditi, od kod tolikšna medijska promocija Bojana Šrota v Delu in »uravnoveženem« Magu, pri čemer Bojan Šrot nastopa kot nekakšen odvetnik svojega brata Boška? Vse sledi namreč vodijo do Delovega lastnika - Pivovarne Laško (ki jo vodi Boško Šrot), od tam pa v družbo Kolonel na Ulici Milana Majcna v Ljubljani. In prav tu se pokaže bistvo »nacionalnega interesa«: koncentracija kapitala v rokah določenih družb, za katerimi stojijo tajkuni, s tem pa tudi vpliv na dvigovanje cen in višino inflacije, za katero je avtomatsko kriva sedanja vlada. Je to res »nacionalni interes«?

Ko sem v uvodu že omenil dr. Edvarda Kovača, naj spomnim na to, da je slednji objavo zapiskov diplomatskih pogovorov v časopisu Dnevnik označil za kršitev novinarske etike, saj je bilo ignorirano načelo odgovornosti za posledice. K temu bi lahko dodali, da so nekatere osebe zaradi politikantskih interesov očitno pripravljene izdati slovenske nacionalne interese, kot se je to zgodilo v primeru objave omenjenih pogovorov v Dnevniku. In prav zato je treba sintagmi »nacionalni interes« vrniti prvotni pomen.

Več bi si zaslužili

Igor Gošte

Strinjam se, da bi bilo treba proizvodnim delavcem ustrezno povečati osebni dohodek.

Prred kratkim sem imel priložnost govoriti z dvema sindikalistoma iz Konfederacije novih sindikatov Slovenije – Neodvisnosti, in sicer z Evelin Vesenjaki in Ernestom Tekalcem. Prva ima neprijetno izkušnjo izpred nekaj let s stečajem nekoč pomembnega zasavskega podjetja, v zadnjih letih pa je dobro spoznala težave, s katerimi se srečujejo zaposleni predvsem v gospodarskih družbah; Tekalec ima predvsem bogate izkušnje z vodenjem podjetniškega sindikata v nekem ljubljanskem podjetju, ki je šlo skozi različne faze lastninjenja in prestrukturiranja. Oba prav dobro poznata tudi delovanje delovnih sodišč, s katerimi imata klub precejšnjim kritikam na račun slovenskega sodstva več pozitivnih kot negativnih izkušenj. Oba sta si svoje sindikalno zavetje našla v osamosvojitvenih časih zagotovo najpomembnejšem slovenskem sindikatu in ne v takrat in še vedno največjem sindikatu ZSSS. Zanju je ta bil in je mnogokrat še vedno preveč režimski, ali če hočete, dnevnopolitični sindikat.

Strinjal sem se z njunim mnenjem, da so pri nas (še vedno) pridne roke delavk in delavcev, ki ne nazadnje ustvarjajo blaginjo vsem v Sloveniji in tudi mnogim tujim lastnikom, mnogo premalo cenjene. Zgovoren dokaz so nizki osebni dohodki, ki jih prejemaajo in ne presegajo kolikor toliko spodobnih 500 evrov. Za nameček pa s strani delodajalcev kar naprej poslušajo, kako da so dragi, zato bi jim radi odpravili malice, nadomestila za prevoz in druge dodatke. V nekaterih uspešnih tovarnah jim sicer plačajo delo čez poln delovni čas, kar jim prinese kakšnih 100 evrov višje plače, ponekod in celo v nekaterih uspešnih trgovskih verigah, ki se dobesedno utaplajo v dobičkih, pa niti tega ne. Pridnim trgovkam in trgovcem priznajo in plačajo le nekaj malega nadur, za mnoge nadure, ki se naberejo čez leto, pa se zaposleni obrišejo pod nosom. Podražitve, ki smo jim dnevno priče, se njim v žepu ne poznajo kaj dosti, lastnikom (tajkunom?) pač.

Ko se odločijo stavkati ali grozijo s stavko šolniki, cariniki, policisti, zdravniki, se največkrat zgodi, da jim nasprotna stran (navadno vlada) ugodni, kajti posledice njihove stavke so lahko usodne. Kako pa lahko stavka nesramno malo plačani delavec v tovarni, kjer je zaposlenih malo ljudi? Ga bodo solidarno podrli vsi sorodni ali branžni delavci v drugih tovarnah po Sloveniji? Kje pa! O kakšni solidarnosti med delavci v podobnih ali različnih gospodarskih družbah ni ne duha ne sluha. In prav v tem tiči vzrok, da imajo delavci tako nizke plače. Če temu sploh lahko rečemo plače.

Škodljivi monopoli

Dr. Matej Makarovič

Vse vlade vlečejo pametne in nespametne poteze, končni rezultati, ki za njimi nepovratno ostanejo, pa so tisti, po katerih jih presojava. S sedanjo vlado ni nič drugače. Odločilno za njeno vrednotenje je vprašanje, v čem bo Slovenija po izteku tega mandata v resnici drugačna, kot je bila pred njim.

In v čem bi Slovenija morala biti drugačna? Sam sem že večkrat poudaril, da bi morala biti predvsem liberalnejša, pa ne na ravni takšnih ali drugačnih fraz, česar smo imeli dovolj in preveč, temveč na ravni dejanskega odpravljanja monopolov na vseh področjih življenja: gospodarskih, institucionalnih, ideološko-nazorskih, medijskih in podobno. V takih posegih pa je treba seveda razumeti tudi, kakšno vlogo sme in zmore politična oblast v takih premikih sploh igrati. Vlada namreč ne more zagotavljati pluralizma ali konkurence, lahko pa bistveno pripomore k oblikovanju razmer, v katerih se konkurenca in pluralizem razvijata. Vlada lahko kvečjemu pomaga ali pa ovira ustvarjanje okolja, polnega potencialnih priložnosti, od iniciativnosti vrste različnih akterjev pa je odvisno, ali in koliko so te priložnosti resnično izkoriščene.

Ker mandat vlade še traja in ker je kljub predvedovanju Evropski uniji doma mogoče še marsikaj postoriti, je za končne ocene še veliko prezgodaj. Lahko pa vsaj deloma in okvirno ocenimo, na katerih področjih je Slovenija pod to vlado postala liberalnejša in na katerih ne. Prav tako lahko ugotovimo, s kakšnimi odpori se vsak resen boj proti monopolom neizogibno srečuje. Za začetek izpostavimo gospodarstvo. Klasično geslo za varovanje monopolov na tem področju je tako imenovani nacionalni interes. Prodajanje interesov nosilcev monopolov kot »nacionalnih« je skrajno sprevržena, a žal v Sloveniji precej uveljavljena praksa, ki se je začela v času prejšnjih vlad in v znatni meri vztrajala tudi pod sedanjo. Še v zadnjem času smo lahko poslušali čudne izjave o varovanju »hlevov« za vnuke, čeprav te hleve danes zelo konkretno plačujemo – tudi v obliki inflacije zaradi premajhne konkurenčnosti.

Spodbudnejše je področje šolstva, kjer je sedanja vlada od prejšnjih podedovala nekatere rigidne monopole in centraliziranost. Ta zgodba je še posebno spodbudna zaradi dejstva, da je vlada tu neposredno v resnici storila *malo*, vendar pa zaradi spodbudnega okolja, ki ga je ustvarila, nastajajo *veliki* rezultati. Varuhi lastnih monopolnih interesov po pričakovanju napadajo procese, kot so decentralizacija, vzpostavljanje novih fakultet po regijah, okrepljena iniciativa lokalnih skupnosti, zasebnega sektorja in

gospodarstva na področju šolstva. In vendar so očitni rezultati teh procesov večja možnost izbire, večja dostopnost in s tem večja enakost možnosti, vse to pa je potencialno mogoče doseči celo z manjšimi stroški za davkoplačevalce.

Predstavljajmo si to na primeru visokega šolstva: na veliko žalost nekaterih starih struktur so minili časi, ko so lahko prihodnji študenti v Sloveniji izbirali le področje svojega študija, ne pa znotraj tega tudi institucije, na kateri bodo študirali. Danes je večinoma mogoče izbirati oboje – kaj in kje bo kdo študiral –, zato marsikatera institucija ne more biti več »najboljša« samo zato, ker je bila edina. Izredni študij, ki je za visoke šolnine ponujal nizko kakovost, se je v času te vlade zmanjšal, na njegovo mesto pa je prek podeljevanja koncesij prišlo več rednih študijskih mest po različnih slovenskih regijah. V praksi to pomeni več študentov, ki lahko študirajo *brez* šolnin (skrajno ironično je, da so nekatere zmanipulirane in naščuvane skupine študentov *to* vlado obtoževale, da hoče uvesti šolnine!), ob hkrati *manjšem* strošku za državni proračun, saj država v primeru koncesij – v nasprotju s financiranjem državnih univerz – financira samo študijski proces, ne pa drugih stroškov ustanov, ki ta proces izvajajo. To so nesporna dejstva, o katerih pa je v Sloveniji žal pripravljeno javno govoriti le malo ljudi. Na srečo pa jih bo lahko v pozitivnem smislu občutila že generacija, ki se bo v naslednjih mesecih vpisovala na študij.

Prav nasprotno pa moramo žal ugotoviti na področju medijev. Tu je namreč situacija po treh letih mandata te vlade dejansko slabša, kot je bila v začetku. Mediji so področje, kjer si grede z roko v roki lastniški in politično-nazorski monopoli. Kar koli je sedanja vlada na tem področju že počela ali ni počela in kakršni koli so že bili njeni nameni, rezultati so za zdaj prav porazni. Daleč najbolj nazoren primer, morda že kar karikatura, postaja časopis Delo, ki se pod Janezom Markešem, po opažanju mnogih, približuje svojemu dnu: v nivoju pisanja, enostranskosti in upadanju branosti. Naj bo to nauk o tem, kam pripeljejo politikantsko-pivovarske motivacije z mediji, za sedanjo in prihodnje vlade ter za vse, ki nameravajo na področju medijev delovati v prihodnje. Zato to ni čas za zgražanje in obupavanje, temveč za resen razmislek o tem, kaj je treba storiti. ■

Iskanje »globokega grla«

Petra Janša, foto: Buenos Dias, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Na ministrstvu za zunanje zadeve glede internega dokumenta ministrstva, objavljenega v Dnevniku, ta čas potekata dva postopka, in sicer notranji nadzor, ki ga opravljajo uslužbenci MZZ, in predkazenski postopek, ki ga vodi policija.

MZZ pri tem odločno zanika, da bi prisluškovalo telefonskim pogovorom uslužbencev MZZ ali novinarjem. Objava depeše iz božičnega sestanka leta 2007 med predstavniki slovenskega in ameriškega zunanjega ministrstva je povzročila več negativnih odmevov v domači in mednarodni javnosti, s čimer je bila narejena velika škoda dobremu imenu in

ugledu Slovenije, predsedujoče Svetu EU. Ker je bila pod vprašaj postavljena verodostojnost njenih predstavnikov, kar otežuje njihovo vsakdanje delo, je bilo ministrstvo »prisiljeno« odrediti notranji nadzor zaradi kršitve obveznosti diplomatov, ki izhajajo iz zakona o zunanjih zadevah in notranjih pravnih aktov. Ti določajo, kateri uslužbenci na MZZ so pristojni za posredova-

nje podatkov o delu MZZ javnosti, so sporočili z MZZ.

Kazniva dejanja Ministrstvo je ocenilo, da so podani zakonski znaki kaznivega dejanja zlorabe uradnega položaja po 261. členu Kazenskega zakonika RS ali nevestnega dela v službi po 262. členu istega zakonika, zato je 30. januarja podalo kazensko ovadbo zoper neznanega storilca na državno

tožilstvo in policijo. Ministrstvo je zagotovilo, da v okviru predkazenskega postopka ne izvaja nobenih dejavnosti, saj nima nobenih pooblastil razen zakonske obveznosti, da naznani kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. Ob tem mora poskrbeti, da se ohranijo sledovi kaznivega dejanja in predmeti, na katerih ali s katerimi je bilo kaznivo dejanje storjeno, so sporočili z MZZ.

»V okviru notranjega nadzora je ministrstvo sicer ugotovilo, da je s posredovanjem tega dokumenta iz elektronskega sistema MZZ neznan uslužbenec (ali več uslužbencev) huje kršil zakonske in pogodbene obveznosti iz delovnega razmerja.« Vsak diplomat je namreč po njihovih navedbah dolžan varovati interese Slovenije, ugled države in njenih institucij ter varovati dokumente in podatke (ne samo dokumentov, ki so označeni s stopnjo tajnosti) ter delovati v skladu z navodili MZZ. Da bi lahko identificirali osebo, ki je dokument nepooblaščenno posredovala novinarjem časnika Dnevnik, je ministrstvo pregledalo dohodne in izhodne telefonske klice v okviru telefonske centrale stacionarnega omrežja na MZZ. Podlaga za tako ravnanje je določena v tretjem in četrtem odstavku 9. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov in 46. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki določa, da se osebni podatki delavcev lahko obdelujejo, če je to potrebno zaradi uresničevanja pravic in obveznosti iz delovnega razmerja ali v zvezi z delovnim razmerjem.

V javnosti se je postavilo vprašanje, ali je ministrstvo imelo pravno podlago za odvzem službenega namiznega računalnika diplomatu Marjanu Šetincu. Pri pregledu klicanih telefonskih števil v okviru stacionarne telefonske centrale MZZ in pri primerjanju števil z javno objavljenimi številkami je

bilo ugotovljeno, da obstaja možnost, da je bil računalnik uporabljen za storitev morebitnega kaznivega dejanja, so sporočili z MZZ. V skladu s 145. členom Zakona o kazenskem postopku je državni organ dolžan poskrbeti, da se ohranijo sledovi kaznivega dejanja, in zavarovati predmete, na katerih ali s katerimi je bilo kaznivo dejanje storjeno. Brez tega ukrepa bi bilo mogoče posamezne sledove kaznivega dejanja izbrisati oziroma jih ne bi bilo mogoče več obnoviti.

»Državotvorna« diplomacija

Pri odkrivanju t. i. globokega grla je zanimiv kronološki potek dogodkov. Časopis z zeleno piko 25. januarja objavi interni dokument ministrstva za zunanje zadeve, odzovejo se stranke, diplomati, novinarji in obsodijo to dejanje. Slovenski diplomati še isti dan obžalujejo objavo internega sporočila in v odprtem pismu članom Sindikata slovenskih diplomatov napišejo, da nedopustno objavo njihove interne pošte obžalujejo, če pa so za posredovanje internih sporočil in njihovo potrditev odgovorni slovenski diplomati, je treba storiti vse, da se kršilci diplomatske poklicne etike poiščejo in ustrezno disciplinsko obravnavajo, da se prepreči možnost ponovitve in zavaruje ugled njihovega poklica, za kar se Sindikat slovenskih diplomatov vseskozi dosledno zavzema. 4. februarja izvršni odbor sindikata v sporočilu za javnost izrazi oster protest, ker je minuli petek v pisarno diplomata Marjana Šetince vstopilo osem oseb, med njimi generalni sekretar zunanje ministrstva, in mu zaseglo službeni računalnik. Pojasnili so mu, da so iz telefonskih pogovorov ugotovili, da je komuniciral s časnikom Dnevnik. Nato naj bi bili računalnik izročili kriminalistom. Šetinc je član izvršnega odbora sindikata diplomatov, po njihovem mnenju pa je bil ta »ponižujoči postopek« namenjen zastraševanju sindikalno angažiranih uslužbenecv ministrstva.

Dvoličnost se kaže tudi v stranki LDS, ko predsednica Kresalova 31. januarja najprej obsodi dejanje in izrazi pričakovanje, da bo zunanje ministrstvo hitro končalo preiskavo v zvezi z objavo internega dokumenta MZZ »in da bodo ugotovili, zakaj dokument ni bil označen z

Na ministrstvu za zunanje zadeve glede internega dokumenta ministrstva, objavljenega v Dnevniku, potekata dva postopka.

ustrezno stopnjo zaupnosti«, predvsem pa, zakaj je takšen dokument lahko prišel v roke javnosti, nato pa lahko 5. februarja v Dnevniku preberemo izjavo poslanca LDS Jožefa Školča: »Vodstvo MZZ se gre v svoji nemoči lov na čarovnice. Če je edino, kar Marjanu Šetincu očitajo, telefonsko kontaktiranje z Dnevnikom, pa je to nedopustno šikaniranje in ustrahovanje diplomatov.« In še: »... Če pravila na MZZ ne prepovedujejo komuniciranja z novinarji, ali, denimo, Dnevnikom, to nikakor ne more biti inkriminirano dejanje.« Naj dodamo, da je novinarka Dnevnika Meta Roglič potrdila, da se je pogovarjala s Šetincem. Kot je razvidno, LDS vodi dvojno politiko in se spreneveda.

Pričakovali bi, da diplomati delujejo v skladu s svojim prvotnim stališčem, predvsem pa, da bodo profesionalno opravljali svoje delo, ki so se mu zavezali. Sindikat slovenskih diplomatov je med svojimi temeljnimi cilji zapisal: »... zagotoviti kvaliteto slovenske zunanje politike in diplomacije, ki bo lahko kredibilno in uspešno predstavljala interese naše države v mednarodni skupnosti ...« A tudi pri delovanju izvršilnega odbora Sindikata slovenskih diplomatov opazimo diskrepanco med političnostjo in strokovnostjo, ki v tem primeru pomeni zavezanost državi. Spomnimo, da je januarja 2003 takratna opozicijska koalicija Slovenija pozvala vlado k demokratizaciji slovenskega političnega prostora, naj bo glede na politično soglasje o vstopu Slovenije v EU in NATO predlaganje in imenovanje predstavnikov RS v institucije EU in NATO pregledno, strokovno in dostopno vsakomur pod enakimi pogoji in naj imajo opozicijske stranke pri predlaganju enake možnosti kot članice vladne koalicije.

Takratna izjava izvršilnega odbora Sindikata slovenskih diplomatov med drugim opozarja na škodljivost dojemanja diplomacije kot področja uveljavljanja ozkih strankarskih interesov na račun strokovnosti in profesionalnosti.

Dva obraza Liberalne demokracije Slovenije: Katarina Kresal in Jožef Školč

Hkrati je bilo v njej jasno zapisano, da so zahteve predstavnikov političnih strank, ki posegajo v kadrovsko problematiko na področju zunanjih zadev, nesprejemljive. Takrat se je opozicijska koalicija Slovenija s takim stališčem strinjala in opozorila, da bi bilo stališče izvršilnega odbora Sindikata slovenskih diplomatov bistveno bolj verodostojno, če bi ta v preteklosti javno protestiral ob imenovanjih nekdanjih poslancev, ministrov in strankarskih funkcionarjev, kot so Darja Lavtižar Bebler (LDS), Peter Bekeš (ZLSD), Franci Demšar (SLS), Ivan Gerenčer (LDS), Franko Juri (LDS), Boštjan Kovačič (LDS), Davorin Kračun (LDS), Jožica Puhar (ZLSD), Marjan Šetinc (LDS), Borut Šuklje (LDS), Magdalena Tovornik (LDS), Ludvik Toplak (SLS), Tit Turnšek (SLS), Vojko Volk (LDS), Jaša Zlobec (LDS) in drugi, v vrste slovenske diplomacije.

In kdo predstavlja Sindikat slovenskih diplomatov danes? Predsednik je Matjaž Kovačič, podpredsednica Urška Potočnik, člani izvršnega odbora pa so Darja Fabjančič, Jure Gašparič, Bojan Grobovšek, Blanka Jamnišek, Jožef Keček, Valerija Mikelj,

Gregor Presker, Stanislav Sikošek in Marjan Šetinc.

In kdo je Marjan Šetinc? Najdemo ga v vodstvu Sivih panterjev, seniorske organizacije LDS, kjer deluje kot predsednik v Ljubljani. Do leta 1996 je bil poslanec LDS ter veleposlanik v Londonu in ne nazadnje član častnega razsodišča Liberalne akademije, ki je v izjavi za javnost stopila v bran svojemu članu in »ogorčeno protestirala proti brutalnemu načinu, na katerega se je preiskava začela«. Mogoče se odgovor v zvezi s posredovanjem internih dopisov resnično skriva v nadaljnjem pisanju, saj v Liberalni akademiji opozarjajo, naj bi »način, s katerim je preiskava bila sprožena, poleg škode ugledu mag. Marjana Šetince kazal tudi na verjetno precej problematične razmere in notranje odnose na MZZ pod vodstvom dr. Dimitrija Rupla«. Gre torej res za osebno obračunavanje? Na koncu »so si še dovolili pripomniti, da se jim zdi, da se po vsej verjetnosti nesmiselna preiskava proti mag. Šetincu skuša utemeljiti z izmišljotinami o 'zaroti političnih centrov moči' proti sedanjemu vladu in da je najhujša zarota proti sedanjemu vladu njeno lastno ▶

▶ slabo, nekvalificirano, avtoritarno, nekreativno, nepremišljeno, grobo in diskriminatorno ravnanje ter delovanje«. Videti je torej, da nekateri resnično ne ločijo političnosti in strokovnosti, ki v tem primeru pomeni zavezanost državi, ki je potrebna v določenih službah.

O profesionalnosti članka Predsednik Društva novinarjev Slovenije (DNS) Grega Repovž je izrazil »globoko zaskrbljenost zaradi ravnanja slovenskega ministrstva, ki naj bi preverjalo, kdo izmed uslužbencev je komuniciral z novinarji časnika Dnevnik za zunanje zadeve«. Repovž je prepričan, da je tovrstno zastraževanje javnih funkcionarjev in prikazovanje komunikacije z novinarji kot kaznivo dejanje oziroma dejanje, ki mu lahko sledi disciplinski postopek, nedopustno. Po njegovem mnenju tudi ni dopustno, da so dopisnica časnika Politika Svetlana Vasović Mekina in njeni družinski člani posredno izpostavljeni zaradi svoje nacionalne pripadnosti. Po besedah predsednika novinarskega društva se je Slovenija v preteklosti »tudi sama soočila s tovrstnimi diskvalifikacijami ter s tovrstnimi obtožbami, da posamezniki iz Slovenije, takrat še republike v okviru Jugoslavije, delujejo protidržavno«. Izpostavljenost dopisnice Vasović Mekinove, ki naj bi po nekaterih podatkih delovala celo kot »dvojnagentka obveščevalnih služb«, pa za Repovža ni ključna v interni preiskavi na Dnevniku, ki jo je zaradi suma uhajanja informacij in sorodstvenih povezav med no-

vinarjem Dnevnika Igorjem Mekino in dopisnico beograjske Politike napovedal odgovorni urednik Dnevnika Miran Lesjak.

Zanimivo in z dejstvi podkrepjeno pa je razmišljanje nekdanjega profesorja novinarske etike na FDV Edvarda Kovača, ki je prepričan, da je bilo pri objavi diplomatskih zapiskov v časniku Dnevnik 25. januarja ignorirano načelo odgovornosti za posledice. Z vidika novinarske etike je zanj tudi sporno, da članek ni strogo ločil komentarja od informacije, tako da je članek napisan neprofesionalno. Kovač pojasnjuje, da pri praktičnih vprašanjih vsake profesionalne etike uporabljamo dvoje načel, ki jih je izdelal nemški sociolog Max Weber. »Gre za načelo prepričanja in za načelo odgovornosti.« Hkrati je pojasnil, da etika prepričanja zahteva izpolnitev etične zahteve za vsako ceno, ne oziraje se na posledice. »V našem primeru gre za temeljno zahtevo novinarske etike, ki je svoboda poročanja. V tem smislu samo poročanje o nekem dogodku ali dokumentu etično ni sporno. Toda kar bi lahko bilo sporno v našem konkretnem primeru poročanja o zapiskih nekega politika, je, da je bila tokrat kršena druga profesionalna etika, to je etika diplomatskega govora, ki zagovarja striktno diskretnost za meddržavne pogovore,« je opozoril Kovač. Po njegovem mnenju smejo obvestila postati del javnosti le, kadar soglašata obe strani. »V tem primeru lahko govorimo o koliziji dveh profesionalnih etik, če upoštevamo samo prvo načelo, načelo etičnega prepričanja.« Toda drugo

Diplomat Marjan Šetinc

Poslanec SDS Miro Petek

načelo, ki je načelo odgovornosti, upošteva tudi posledice nekega zapisa ali objave. »Glede na to, da je bil z objavo prizadet ugled države Slovenije, novih držav Evropske skupnosti in seveda same EU, je takšna objava v luči načela odgovornosti etično sporna.«

V profesionalni etiki je po Kovačevih besedah treba upoštevati obe načeli. »Vidimo, da je bilo drugo načelo, načelo odgovornosti za posledice, ignorirano in to je etično sporno.« Pri objavi teh zapiskov v luči novinarske profesionalne etike pa je sporno še nekaj drugega; etični kodeks novinarjev namreč jasno poudarja, da mora biti v članku komentar strogo ločen od informacije. »Ker je šlo v omenjenem članku že v naslovu, potem pa tudi v samem poročanju za komentar, češ da ZDA izvajajo preko Slovenije pritisk na EU, ali tudi, da se Slovenija uklanja ameriški volji, sama informacija pa bi smela le omeniti izražanje ameriških želja, kar je v diplomatskem svetu nekaj normalnega, je članek v vsakem primeru iz vidika novinarske etike neprofesionalno napisan.« Tudi če bi upošteval ne prvo načelo, etiko prepričanja, bi smel članek po Kovačevem mnenju bralce samo obvestiti o ameriških željah in nič več. »Kaj pa pomeni izražanje teh želja, bi moral biti poseben članek in jasno povedati, da gre za osebni komentar nekega novinarja.«

Delovanje tajnih služb Resnično se ne moremo znebiti občutka, da nekateri zavestno delujejo proti lastni državi, saj je beograjski časnik Politika isti dan kot Dnevnik objavil dokument o vsebini pogovorov med političnim direktorjem MZZ Mitjem Drobničem in najvišjimi predstavniki ameriške administra-

cije. To se je zgodilo prav v času predsedovanja Slovenije EU, kate-rega ena od prioritet je tudi ta, da vsem državam Zahodnega Balkana zagotovi evropsko perspektivo, in v času predsedniških volitev v Srbiji, ki se je znašla med Evropo in Rusijo ter kosovskim osamosvajanjem.

Mogoče pa je tudi, da so pri objavi dokumentov sodelovale tuje obveščevalne službe. O tem smo vprašali člana parlamentarne komisije za nadzor nad delom varnostnih in obveščevalnih služb Mira Petka. V odgovoru za naš tednik je zapisal, da je sam »na zadnji seji komisije za nadzor nad obveščevalnimi in varnostnimi službami komisiji predlagal, da si od Sove pridobimo podatke, ali je naša obveščevalna služba zaznala kakšno povečano aktivnost srbskih tajnih služb na ozemlju Slovenije«. Petek pričakuje, da bo Sova komisiji posredovala pisno informacijo ali pa jo bodo predstavniki Sove o tem obvestili ustno. Razloga za to vprašanje sta po Petkovem mnenju dva: »Prvič, Slovenija predseduje Evropski uniji in je zaradi tega tudi bolj pod drobnogledom tujih obveščevalnih služb. In drugič, Srbija je zaradi Kosova na zgodovinskem prelomu in jih gotovo zanima, kaj o tem razmišlja predsedujoča Evropski uniji. Zgodovinski pregled razvejenega dela tajnih služb in tudi mnogi primeri iz zgodovine novinarstva, ki kažejo na simbiozo med tajnimi službami in novinarstvom, lahko ponudijo zanimiva sklepanja. V primeru uhajanja dokumentov z ministrstva za zunanje zadeve in njihovega publiciranja pa je protaginovec precej enostavno locirati. Žal delajo tej državi veliko škodo. Konec koncev zaradi tega to tudi počnejo.« **D**

ПОЛИТИКА ONLINE Za jorak 12. februar 2008

Nastopni členki let na Balkanu. Prvi vrnj orabao 25. 1. 2008. Članak Vladimir Horvack.

POČETNA O NAMA POLITIKA IZDANJA IMPRESUM OGLAŠAVANJE KONTAKT ARHIVA

VEŠTI USKORO JOŠ JEDNO POSKUPLJENJE HLEBA

Svet
EKSKLUZIVNO
Vašington režira, Evropa statora
Interne beleške slovenskega Ministarstva spojinj poslova koje svedoče o tome kako američki Stejt department forsira evropske zemlje da što pre priznaju nezavisnost Kosova i podstize Sloveniju da to prva učini. "Politika" je imala uvid u dokument koji danas objavljuje slovenački "Dnevnik"

Danijel Frid. Nije bitno da sve zemlje EU priznaju Kosovo, važno je samo da mislja ode što pre. Pomogli nemo Ban Ki Munu da se odupre Rusima

POGLEDI SA STRANE
Zvezda Kac
EKONOMIJA
TEMA DANA
SPORT
KULTURA
BEOGRAD
SRBIJA
EKVU

PRETRAGA
www.poduzetak.com.hr
POLITIKA
Srpski web

Varnjenje u Minheru
Svedobili preko video-veze iz Beograda
„Jutarnji list“ tuži lažnog Sanadora
Ramos-Orta teško ranjen
Barak Obama napreduje, Hilari Klinton sменяje
Čavve preti naftom
Oružani sukobi u Sahari
Ivanov: Rusija neće priznati Abhaziju i Južnu Osetiju
Šutanov: Nastavi pregovore
Četiri pobode Baraka Osame
Blat marka britseklu fotelju

Spletna stran srbskega časnika Politika

Predsednik SD Borut Pahor ima nevarnejše tekmece na levi kot na desnici.

Prerivanje na tranzicijski levi

Gašper Blažič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Vojna za prevlado na levi se zastruje. Če je bil predsednik SD Borut Pahor še pred dvema mesecema favorit za zmago, je njegova politična prihodnost čedalje bolj negotova, očitno pa se tudi sam zaveda, da na levi nima enotne podpore.

Pahor se je pred kratkim začel znova pogosto pojavljati v intervjujih (intervjuja v Indirektu in Večeru sta izšla na isti dan, 9. februarja, že pred tem je v februarški številki Playboya izšel obširen intervju, v katerem je Pahor razgalil tudi del svoje zasebnosti), s čimer se postavlja vprašanje, ali je glede na to, da je z novinarji zelo kooperativen, zaslutil, da potrebuje več medijske pozornosti v vojni s predsednikom Zaresa Gregorjem Golobičem in z njegovim političnim botrom iz ozadja Milanom Kučanom. Slednji sicer v zadnjem času priznava, da je Pahor začel poleg forme ponujati

tudi vsebino, to pa seveda še ne pomeni sprave z njim.

Mladi komunist Sodelovanje med Kučanom in Pahorjem se je začelo že konec osemdesetih let. Leta 1987 je Pahor pod mentorstvom dr. Ernesta Petriča,

kasnejšega veleposlanika, diplomiral na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani (FSPN, sedaj FDV). Kot je v zadnjih intervjujih pojasnil Pahor, je imel leta 1989 tako rekoč že pripravljene kovčke za odhod na podiplomski študij v

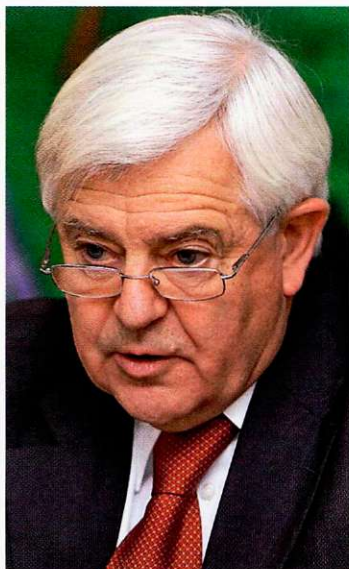
ZDA, vendar je prav tedaj prišlo povabilo za sodelovanje v predsedstvu centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije (ZKS), ki jo je tedaj vodil Milan Kučan. Ob padcu Ceausescujevega režima v Romuniji je Pahor postal najmlajši član predsedstva CK ZKS. Kot je pojasnil v intervjuju za Indirekt (9. februar), je bil njegov ded Štefan Pahor ustanovitelj komunistične partije na Primorskem, slednja pa je bila po njegovih besedah tudi nosilka upora proti fašizmu. Ob tem Pahor dodaja, da »nikoli nismo mogli ugotoviti, ali je bil nono (tj. Štefan Pahor) tudi tigrovec«, pojasnjuje pa, da ▶

Borut Pahor: »Ljudje mi pravijo, da mi ne bodo zamerili, če bom skušal obljubiti kaj več od tistega, kar lahko res izpeljem, če dobim mandat.«

Bo torej Pahor pred volitvami legal?

Predsednik Zaresa Gregor Golobič

Za Kučana je Pahor premalo ubogljiv.

Bo levica raje podprla Jankoviča?

Mitja Gaspari, od LDS k SD

► je bila zanj partija »dolgo časa sinonim za nekoga, ki je Primorsko pripeljal nazaj v domovino.« »Ko sem vstopil v partijo, sem to imel za domoljubno dejanje. Šele tekom študija sem prišel do zame strašnega spoznanja, da je partija grobo izkoristila partizanski upor za oblast.« Pri tem dodaja, da je zaradi njegovih stališč o spravi stranko zapustil Janez Stanovnik, sedanjí predsednik Zveze združenj borcev NOB. Zanimivo pa je, da se Pahor kljub svoji mladosti ni pridružil podmladku ZKS, tj. ZSMS, ki je tedaj že stopala po poti liberalizma, ampak je ostal v »matici«. Pahor naj bi bil na-

mreč že tedaj imel vizijo, da bi se zveza komunistov po »sestopu z oblasti« preoblikovala v socialdemokratsko stranko.

Od sestopa do vzpona Do prvega manjšega konflikta med Pahorjem in Kučanom je prišlo takoj po tistem, ko je Kučan Pahorja pritegnil k sodelovanju, saj naj bi bil Kučan Pahorju tako rekoč ukradel sintagmo »sestop z oblasti«, ki je postala sinonim za partijsko privolitev v demokratična pravila igre in pripravljenost na prepustitev oblasti novonastalemu nasprotniku v primeru poraza. Prav v času Pahorjevega angažiranja v ZKS so

nastajale nove stranke, ki so se kasneje združile v koalicijo Demos. Kot pravi Pahor, naj bi bil Kučan iz njegovega članka pobral omenjeno sintagmo, jo umestil v politični prostor in z njo zaznamoval svoje najustvarjalnejše politično obdobje. Izkazalo pa se je, da je šlo v primeru »sestopa z oblasti« le za formalen odmik od oblasti, medtem ko so ostale neformalne strukture (npr. mediji, tajne službe, sodstvo) tako rekoč nedotaknjene. Leta 1990 je Pahor na listi ZKS-Stranke demokratične prenove uspešno kandidiral za poslanca tedanje republiške skupščine, dve leti in pol kasneje pa je postal poslanec državnega

zboru in to funkcijo opravljal vse do volitev v evropski parlament leta 2004. Leta 1997 je od Janeza Kocijančiča prevzel vodenje tedanje Združene liste socialnih demokratov, ki se je kasneje preimenovala v SD, po volitvah leta 2000 pa je postal predsednik državnega zbora. Kučan, ki je leta 1990 postal predsednik predsedstva, leta 1992 pa predsednik države, se je v tistem času naslanjal predvsem na močno LDS in ne na združeno listo. Ko je ob razpadanju LDS nastala nova stranka Zares pod vodstvom Gregorja Golobiča, se je Kučan naslonil na Golobiča, saj naj bi bil Pahor kljub priljubljenosti (v zadnjem času je

Šrot sprejel borce NOB

Celjski župan in predsednik SLS Bojan Šrot je minulo sredo (6. februarja) v eni od celjskih gostiln sprejel predstavnike celjskega Združenja borcev za vrednote NOB, kot se po novem imenujejo, katerega član je tudi sam. Predsednik združenja Stane Mele je ob tej priložnosti omenil, da še naprej računa na dobro sodelovanje med celjsko

Bojan Šrot med »svojimi«.

mestno občino in celjskim borčevskim združenjem, pri tem pa upa, da bo sodelovanje dobro tudi na nacionalni ravni – če bo Bojan Šrot leta 2012 po napovedih postal premier. Pri tem mu je Šrot skočil v besedo in dejal, da ni tako rekel. Ali je bila za Šrotovo intervencijo kriva navzočnost novinarja Demokracije, ni znano.

Pahor zasvojen s športom in poživil

V intervjuju za Playboy je Pahor med drugim priznal, da je zasvojen s športom. Na vprašanje, ali gre pri športu za rekreacijo, je odgovoril: »Sprva je bila to rekreacija, ki je bila namenjena temu, da recimo zdravo živim in ohranjam normalno telesno težo. Potem je postala stvar enega treninga, da bi dosegel simpatične rezultate, vedno boljše na maratonih, na triatlonih. V zadnjih letih pa je prerasla v obsesijo, ki jo moram stalno hraniti, da sem zadovoljen s seboj. Ta problem s športom moram prej ali slej rešiti, sicer me bo pokončal.« Pahor v intervjuju omenja, da jemlje vitaminske tablete, ker pa velikokrat ne more pojesti sedmih rednih obrokov, mora jemati prehranska dopolnila. Ker Pahor trenira tudi zvečer, mora telo zbuditi s poživil, kot je na primer red bull, za spanje pa poseže po uspavalnih tabletah. Pahorjeve navedbe v intervjuju vsekakor vzbujajo zaskrbljenost, kako bi, če bi postal predsednik vlade, lahko dolgoročno opravljal svoje obveznosti glede na svoje »zdrave« navade. Naj ob tem omenimo še izjavo v intervjuju za Večer: »Ljudje mi pravijo, da mi ne bodo zamerili, če bom skušal obljubiti kaj več od tistega, kar lahko res izpeljem, če dobim mandat.« Bo torej Pahor pri svojih obljubah posnel Zorana Jankoviča?

na javnomnenjskih lestvicah sicer zaostal za predsednikom RS Danilom Türkom) premalo zanesljiv politični partner, zato naj bi bila iz Pahorjevih krogov pricurjla informacija, da nekateri akterji na leviči iščejo »bolj ubogljivega« kandidata za mandatarja.

Golobičeve računice Namigi o skorajšnji odpovedi podpore Pahorju so spodbudili Pahorjeve ocene, da bi nekateri na leviči naredili vse, da ne bi zmagal na volitvah, in naj bi bili za to pripravljene celo »podariti« Janši nov mandat za sestavo vlade, pri tem pa se bojuje predvsem nastanka velike koalicije med SDS in SD. Vendar se v obeh strankah zavedajo, da bi bila takšna koalicija mogoča samo v primeru, če ne bi mogla nobena od obeh strank sestaviti koalicije, ki bi imela zagotovljeno dovolj močno večino. Poleg tega je tudi vprašanje, kako bi Pahor o nujnosti velike koalicije, če bi to narekoval izid volitev, prepričal svoje »jastrebe«, ki so leta 2004 zagrozili z izstopom iz SD, če bi prišlo do koalicije z Janšo. Golobiču pa bi utegnilo priti prav predvsem dogajanje v Palomih, saj se je tamkajšnje delavstvo zaradi spora z upravo naslonilo na vodjo poslanske skupine Zaresa Mateja Lahovnika, kar tudi kaže, da utegne Zares v boju za »proletarske« glasove na volitvah spodrezati krila tako SDS kot SD. Glede na močan vpliv sindikatov in egalitarizma, ki je javnomnenjsko spodkopaval napovedane gospodarske reforme, bi lahko Zares v bitki za prevlado na leviči Pahorja potisnil v kot.

»Premihak« za premierja?

Pahor je v ponedeljek, 11. februarja, za Pop TV pojasnil, da bi tovrstna tekmovalnost lahko koristila političnim nasprotnikom, z angažiranjem Mitje Gasparija (kar so mu v LDS in Zares precej zamerili) pa priznal, da mu primanjkuje vsebine in predvsem ekonomskega znanja. V intervjuju za Indirekt je Pahor priznal tudi to, da so njegovo napoved mandatarstva nekateri razumeli kot prevzetno ravnanje in prehitavanje. Iskanje alternative Pahorju na leviči dovolj zgovorno kaže, da je Pahor deloval nepre-

mišljeno in da najbrž ni računal na to, da mu bodo nekateri akterji poskušali spodmakniti stol. Kljub temu opozarja, naj bomo po angažiranju Gasparija pripravljene na nova presenečenja, pri čemer nekateri namigujejo, da bi utegnil potegniti k sebi tudi kateriga od ministrov sedanje vlade. To pa je tisto, kar zelo moti nekatere vidnejše člane SD (na primer Kumra, Ropa in Cvikla). Spomnimo se, da so na Pahorjeve populistične izjave, da bo dajal prednost strokovnosti pred politično lojalnostjo, nekateri levičarski krogi reagirali z izjavami v slogu, da je treba po koncu Janševe vladavine »počistiti vse«. Glede na to, da Pahor ne velja za zelo avtonomno osebnost – ne nazadnje se zaradi pritiskov iz lastne stranke lani ni upal spustiti v tekmo za predsednika države, že leta 2004 pa ga je stranka prisilila v kandidaturo za evropskega poslanca, česar si sam ni želel –, je veliko vprašanje, ali bo glede na »(ne)ubogljivost« Kučan pripravljene sprejeti Pahorjeve politične ambicije ali pa bo v predvolilni kampanji angažiral Zorana Jankoviča, ki si s populistično naravnanimi verbalnimi napadi utrjuje priljubljenost ne samo v Ljubljani, ampak po vsej Sloveniji. Tako Kučan kot Janković zanikata namige o spodbujanju Pahorjevih ambicij, medtem ko Golobič govori o fiktivnih strahovih, katerih namen naj bi bil vzbujanje pozornosti. Bržkone je vzrok za Golobičovo živčnost tudi dejstvo, da Zares šele vzpostavlja svojo mrežo na terenu, nedavno pa so bili izvoljeni nekateri vodilni funkcionarji stranke (podpredsednik Tadej Slapnik, predsednica sveta stranke Marjetica Mahne in generalni sekretar Bogdan Biščak, ki je na podobnem položaju deloval že v LDS). Po nekaterih domnevah naj bi bila povezava Pahorja z Gasparijem tudi reakcija na vrenje na leviči, saj naj bi se Pahor s tem izognil možnosti, da bi LDS in Zares predstavili Gasparija kot morebitnega kandidata za mandatarja. Zato ne bi bilo presenečenje, če bi bil rezultat prerivanja na leviči znan šele tik pred začetkom uradne predvolilne kampanje. **D**

Marjan Cerar, prvi podpisnik kazenske ovadbe zoper Šurca in Zgaga

Peticija na zatožni klopi

Skupina državljanov s prvim podpisnikom Marjanom Cerarjem je v sredo, 6. februarja, na Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani vložila kazenski ovadbi proti Blažu Zgagi, Mateju Šurcu in podpisnikom razpise peticije proti cenzuri, in sicer zaradi blatenja Slovenije v tujini. Kot je na tiskovni konferenci pojasnil Marjan Cerar, se kazenski ovadbi nanašata na peticijo proti cenzuri, ki sta jo sestavila Blaž Zgaga in Matej Šurc, in na odprto pismo ob začetku slovenskega predsedovanja Evropski uniji, ki sta ga napisala ista avtorja in ga razposlala na več kot tristo naslovov. V obeh besedilih naj bi bila kršena dva člena Kazenskega zakonika RS, in sicer 170. člen, ki opredeljuje kaznivo dejanje obrekovanja, in 174. člen, ki prepoveduje sramotitev Slovenije. Podpisniki ovadb so prepričani, da sta Šurc in Zgaga skupaj s podpisniki peticije z neresničnimi izjavami blatila Slovenijo v tujini in škodovala njenemu dobremu imenu. Po mnenju ovaditeljev trditve o medijski cenzuri, ki naj bi jo izvajala vlada, ne ustrezajo resničnim dejstvom, pri tem pa se sklicujejo na tri študije: na Raziskavo medijske svobode in avtonomnosti medijskega prostora v letu 2007, ki jo je

izvedla Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, Stanje medijskega pluralizma v Sloveniji, ki jo je pripravil Inštitut za razvojne in strateške analize v Ljubljani, ter raziskava Mirovnega inštituta, ki se nanaša na delovanje RTV Slovenija po uzakonitvi novega zakona o RTV. Cerar je pojasnil, da se je s tem dejavnost ovaditeljev končala, saj je na potezi tožilstvo, ki lahko postopek nadaljuje ali pa ovadbi zavrže.

Na kazensko ovadbo se je odzval Blaž Zgaga in za STA odločno zavrnil navedbe, da bi podpisniki peticije storili kakršno koli kaznivo dejanje, saj naj bi bile po njegovo vse trditve, zapisane v besedilu peticije, resnične. Za zdaj ni znano, kako so se na ovadbi odzvali drugi akterji, niti to, kako bo reagiralo tožilstvo. Zanimivo pa je, da je Blaž Zgaga še vedno trdno prepričan v resničnost trditve, zapisanih v peticiji, češ da vlada Janeza Janše omejuje medijsko svobodo. Če bo tožilstvo začelo kazenski pregon, bi sodni postopek utegnil javno razkriti resnično ozadje razpise novinarske peticije, med drugim to, da so nekateri novinarji pred podpisom prebrali drugačno besedilo peticije, kot je bilo kasneje objavljeno. G. B.

Minister odbil votel napad

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

Državni zbor je v minulem tednu obravnaval delo in odgovornost notranjega ministra Dragutina Mateja. Minister je napad opozicije uspešno ubranil, poudaril pa je, da so nekatera poglavja interpelacije vredna razmisleka.

Notranji minister Dragutin Mate je svoj položaj uspešno ubranil.

Seja državnega zbora minuli teden se je končala z izglasovano zaupnico notranjemu ministru. Za Matejevo razrešitev je glasovalo 26 poslancev iz vrst navzočih poslancev LDS, Zares (ti dve poslanski skupini sta interpelacijo tudi vložili), SD in nepovezanih poslancev, proti pa 42 iz vrst koalicije in SNS.

Global, Lipa, Plut ... Interpelacija proti ministru je bila vezana zlasti na njegovo ukrepanje v primerih Silvo Plut, družina Strojjan, nočni lokal Lipa, disko-

teka Global in volilni imenik. V zadnjih dveh primerih naj bi bil minister kršil zakon o zasebnem varovanju, saj je bil nadzor nad družbami za zasebno varovanje po mnenju vlagateljev interpelacije nezadosten. Varnostna služ-

ba namreč v nobenem primeru ni imela ustreznih licenc, kar je po mnenju opozicije posreden razlog za smrt mladostnikov pred diskotekami. Opozicijski poslanci še očitajo, naj bi bila policija opustila nadzor nad Sil-

V nasprotju z evropskim ima na domačem političnem odru opozicija več manevrskega prostora za nabiranje političnih točk.

vom Plutom kot nevarno osebo in s tem ni preprečila umora na Jančah. V primeru romske družine Strojjan pa naj bi bil Mate kršil zakon o policiji, saj ni ukazal nadzora nad delom policije v času bivanja Strojjanovih v Postojni. Ministrstvo po mnenju predlagateljev interpelacije tudi ni pravočasno poskrbelo za osvežitev volilnih imenikov pred predsedniškimi volitvami.

Mate je že pred razpravo ponavljal, da so obtožbe zoper njegovo delo neutemeljene. V interpelaciji je po njegovih besedah več nasprotujočih si trditev in zavajanj. Glede tragičnih smrti pred Globalom in Lipo je minister pojasnil, da zakona o zasebnem varovanju in ustave ni kršil. »Žalosti pa me, da se tragična smrt mladostnikov izkorišča za nabiranje političnih točk,« je še dodal. Zakon, ki bi urejal to področje, je bil pravzaprav že sprejet, a je državni svet nanj izglasoval veto. Glede očitka o pomanjkljivem nadzoru policije v primeru Silvo Plut je dejal, da mu opozicija enkrat očita, da se je v policijo vtikal preveč, drugič pa da premalo. »V delo policije, še posebej operativno, se nikoli nisem vtikal, se ne vtikam in se tudi ne bom,« je med drugim pojasnjeval minister za notranje zadeve. V odgovoru na interpelacijo je zavrnil tudi očitke o kršitvah ustave v primeru romske družine Strojjan. »Policisti v nobenem primeru niso izvajali tajnega opazovanja, tajnega sledenja,« je zapisal Mate, prav tako pa po njegovih besedah niso ovirali varuha človekovih pravic pri izvajanju njegovih pristojnosti. Sicer pa poglejmo nekatere poudarke iz maratonske seje državnega zbora, ki se je z glasovanjem končala praktično sredi noči.

Politizacija policije? Ministru so v bran stopili predvsem poslanci SDS. Ocenili so, da je cilj interpelacije samo diskreditacija ministra. Predstavniki predlagateljev interpelacije Pavel Gantar (Zares) je ministru očital spremembe na zakonodajnem področju in kadrovske menjave, ki naj bi policijo podredile političnemu vplivu. S tem se je strinjal tudi poslanec nepovezane skupine Boštjan Zagorac.

V imenu poslancev LDS je Jožef Školč obžaloval, da interpelacije zoper ministra ni podpisalo še več poslancev. V predstavitvi stališča je izpostavil zlasti preselitev romske družine. Školč je dejal, da ministru ne verjame, da ni s preselitvijo Strojjanovih imel nič. »Ministrstvo naj bi bilo 28. oktobra brez ustrezne odločbe preselilo družino, čeprav za to ni imelo pooblastil. Menim, da ste s tem Slovenijo izpostavili veliki sramoti, DZ pa prisilili, da molči,« je dodal Školč. Darja Lavtižar Bebler iz SD, ki interpelacije sicer ni podpisala, pa je dodala, da so v stranki sproti opozarjali na nedoslednosti v delovanju ministra. zato so nazadnje glasovali za ministrovo razrešitev.

Populistična interpelacija Ministru, ki je odločno zavrnil predvsem trditve o politizaciji vrha policije, so v bran stopili poslanci koalicije Slovenija. V SDS so presodili, da je cilj interpelacije diskreditacija ministra. Po mnenju Mitje Ljubelška iz največje vladne stranke je napisana hitro, nestrokovno in brez ustreznih argumentov. »Interpelacijo lahko ocenjujemo le na podlagi argumentiranih ugotovitev, ki so podprte s podatki in z ugotovitvami, ne pa na podlagi pavšalnih ocen, ki zvenijo enostransko, populistično in nestrpno,« je dejal. V zvezi z dogodki pred Lipo, Globalom in v Ambrusu je minister že večkrat povsem dovolj argumentirano pojasnil zakonitost tedanjega delovanja policije. Jožef Horvat, vodja poslanske skupine NSi, je navajal zlasti pomembne dosežke ministrstva za notranje zadeve. Poleg vstopa v schengensko območje je izpostavil zakonske spremembe, ki so posodobile sistem in odpravile številne pomanjkljivosti. »Kot ena

Pavel Gantar, Zares

Mitja Ljubelšek, SDS

Jožef Horvat, NSi

Zmago Jelinčič, SNS

O svetih kravah in volitvah

»Zanimivo, da je v Sloveniji sistem, da članki nekaj sproducirajo, nato pa se na podlagi teh člankov pripravi interpelacija,« je v razpravi med drugim dejal poslanec SDS Miro Petek. Po njegovem mnenju je bila interpelacija v celoti grajena na zapisih, objavljenih v rumenem tisku. Petek je še dodal, da do odzivov pride vedno takrat, »ko začne vlada posegati v privilegije 'svetih krav'«.

Bojan Kontič iz opozicijske SD je opozoril, da so nekatere zdajšnje koalicijske stranke, ki so bile takrat v opoziciji, pred zadnjimi državnoborskimi volitvami interpelacijo vložile dva meseca pred volitvami. Interpelacije v predvolilnem času so torej nekaj povsem običajnega.

izmed prvih članic EU smo uvedli biometrične potne liste, vzpostavljen je bil matični register in register državljanov, prenovljen pa je tudi register stalnega prebivalstva,« je dejal Horvat.

V imenu poslanske skupine SLS je govoril Marjan Drofénik in dejal, da je minister ustrezno ravnal v vseh primerih. Po njegovih besedah dogodkov pred Lipo in Globalom ni mogoče primerjati. V primeru Globala zakon namreč ni omogočal učinkovitejšega ravnanja. »Ministrstvo se je zavedalo pomanjkljivosti zakonske določbe o začasnem odvzemu licence, zato je tudi pripravilo predlog sprememb zakona po najnem postopku, ki so v nadaljevanju tudi omogočile začasen odvzem licence podjetju VIP Varovanje,« je dejal Drofénik.

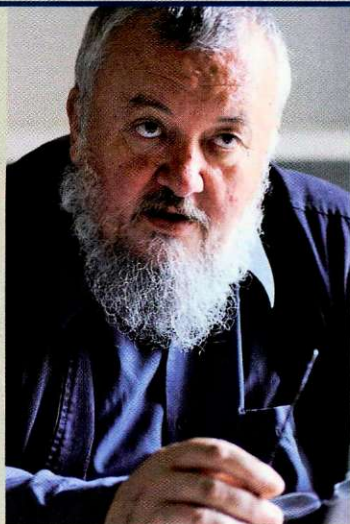
Spregledljive napake Poslanski skupini Jelinčičeva SNS in Erjavčeva DeSUS sta sicer ministra opozorili na nekatere napačne odločitve, vendar pa sta napovedali, da interpelacije ne bosta podprli. Kot je dejal Vili Rezman iz upokojenske stranke, ni mogoče zanikati opravljenega dela. »Če bi vsi očitki v interpelaciji držali, bi bila zahteva, da Mate dobi razrešnico, preskromna,« je poudaril Rezman.

Tudi Zmago Jelinčič interpelacije ni podprl. Čeprav je po njegovih besedah marsikateri očitek iz razprave na mestu, meni, da gre pri vsem skupaj bolj za pridobivanje političnih točk. Prvaku SNS se zdi upravičen očitek glede pošiljanja glasovnic za predsedniške volitve v tujino. Nekatere glasovnice so bile namreč po njegovih besedah poslance na ne

obstoječe naslove, po drugi strani pa je bilo nekaj ljudi, ki niso mogli glasovati, ker glasovnice niso zahtevali. V splošnem je Jelinčič ocenil, da za večino neljubih dogodkov ni neposredno kriv minister. Očita pa mu – prav nasprotno kot Gantar –, da ni »počistil« starih kadrov, saj zato zadeve, kot so Plut, Global, SKB in Ambrus ostajajo nerazčiščene.

Preusmerjanje pozornosti Čeprav je notranji minister Dragutin Mate po koncu razprave dejal, da so nekateri opozicijski predlogi "vredni premisleka", pa se skoraj ni mogoče izogniti vtisu, da interpelacija v prvi vrsti ni bila namenjena podajanju dobronamernih in konstruktivnih predlogov. Že vnaprej je bilo namreč jasno, da koalicija razrešitve ne bo podprla, nazadnje pa je Mateju v bran stopila celo Jelinčičeva SNS. Ministru sicer ne gre pripisovati tako skrajne nacionalne politike kot prvaku SNS, pa vendarle se zdi, da je eden od razlogov za to podoben pogled ministra in SNS na reševanje romske problematike.

Interpelacija je bila torej glede na razmerje političnih moči praktično vnaprej obsojena na neuspeh. Pravi razlog za to, da so se poslanci v izjemno pomembnem obdobju predsedovanja Evropski uniji morali ukvarjati z njo kljub vnaprej znanemu izidu glasovanja o razrešitvi, pa gre bržčas iskati v preusmerjanju pozornosti z evropskega političnega odra na domačega. Tu imajo namreč opozicijski poslanci več manevrskega prostora za nabiranje političnih točk s pogrevanjem starih, za koalicijo že davno poravnanih računov. **D**

Zasmehovalci Slovenije

Dr. Stane Granda, foto: Bor Slana

Čeprav si včasih po malem domišljam, da zgodovino Slovencev poznam, pa zadnje čase ugotavljam, da mi ti postajajo vse bolj neznani. Zapleti z dokumenti zunanjega ministrstva, ki očitno načrtno curljajo v (neslovensko) javnost, dajo misliti, kakšne ljudi je zaposlovala slovenska država pri lastni graditvi. Koliko previdnejša je bila v tem pogledu nekdanja Jugoslavija! Koliko boljše kadrovske politiko je imela!

Ko smo se osamosvajali, ni bil noben general slovenskega rodu pripravljen prestopiti na slovensko stran. Kvečjemu se je upokojil. Počasi tudi razumem, zakaj visoki oficir JLA slovenskega rodu, ki nas je v času osamosvajanja zalagal z dragocenimi informacijami iz Beograda, ni sprejel slovenskega državljanstva, ampak se je opredelil za hrvaškega. V tem pogledu so bili vsi jugoslovanski generali bolj zvesti lastnemu narodu kot pa Slovenci.

Hvala bogu se je kmalu pokazalo, da za objavljanje dokumentov zunanjega ministrstva nimajo zaslug novinarji, ampak tisti, ki jih z njimi zalagajo. Ob vseh zapletih z delom novinarjev v slovenski družbi manjka samo še to, da jih začnemo označevati za slovenske narodne izdajalce. Beograjsko novinarko bi morali dati mnogim njenim slovenskim kolegom celo za zgled, kako se je treba zavzemati za svojo državo oziroma svoj narod. Gotovo jo številni Slovenci zaradi bližnje osamosvojitve Kosova razumemo, kar pa še ne pomeni strinjanja.

Kaj hoče dokazati tisti, ki posreduje dokumente javnosti? Včasih bi nekoliko lahkomišelnost zapisal, da imamo opravka z jugonostalgikom. Ti seveda še vedno obstajajo. Vendar so njihovi upi podobni tistim, ki upajo v vrnitev mladosti. Nedavno mi je neki taksist v dokaj dobri slovenščini razlagal, kako mu je žal, da ni 20 ali 30 let starejši, saj bi bil že pokojni. Tako pa je moral dočakati razpad svoje Jugoslavije, ki je bila enkratna država. Imela je najboljše vojake, nogometaše, zdravnike, znanstvenike – skratka vse, kar je bilo potrebno. Amerika se je ustrašila in poskrbela, da se je zrušila zaradi drobnih napak. No, bil sem tiho. Pravzaprav sem mu bil prav hvaležen za neverjetno zgodbo o popolni Jugoslaviji. Kako je revež spravil skupaj tak konstrukt, je vprašanje za psihiatre. Ti bodo zaradi politike v prihodnje gotovo imeli čedalje več dela.

Neprimerni za oblastnike Kaj torej hoče povedati tisti, ki spravlja zaupne diplomatske dokumente v javnost? Opozarja nas, da v Sloveniji še vedno obstajajo ljudje, ki se v veliki meri identificirajo z nekdanjimi oblastniki, ne

režimom. Druži jih prepričanje, da jih je »Usoda« izbrala za to, da nam vladajo in dopovedujejo, da smo lahko srečni, ker jih imamo. Spominjam se prvih dni po zmagi Demosa, ko sem pred Namo srečeval svoje nekdanje politične komisarje z orožnih vaj. Bili so veliko mlajši od mene in so se med nami vrteli s kurirski torbicami ter poskušali delati vtis. V glavnem so se prilizovali višjim poklicnim oficirjem. Ker jim ni bilo jasno, kaj se dogaja, so se med seboj nekaj dni pozdravljali. »Si že postal član Karitas?« Še danes mi ni povsem jasno, kaj jim je Karitas pomenil. Očitno jim je bila ta beseda neka aluzija na cerkev, na one, ki so njihove spravili z oblasti, skratka na drugačne, ki jim bodo sedaj vladali. Zgodbe o teh iracionalnih fantih ne bi pripovedoval, če ne bi ob zmenjavah vlade LDS opazal pri nekaterih podobne reakcije. Poudarjam! Gre za nekaj vidnih posameznikov, ne za splošno podobo, vendar so ti najbolj vpadljivi. Ko obračunavamo s sedanjo vlado, pade v oči najprej njihov pogled, ki ne more skriti najgloblje prizadetosti. Način govorjenja dokazuje, da se govorec ne kontrolira. Iz njega bruha strast obupa in prezira. Obupa, ker se je zgodilo, in prezira, ker so njegovo nekdanje delo prevzeli ljudje, ki že po naravi in izvoru za nekaj takega niso primerni. Dejstvo, da ima nasprotnik doktorat, da so mu svetovni odri domači kot domača dnevna soba, je kvečjemu njegova pomanjkljivost, ne prednost.

Urbani in neurbani Slovenci V krogih privržencev sedanje vlade sem ob začetku njenega mandata pogosto slišal napovedi, kaj vse bodo njeni nasprotniki pripravljene narediti, da ne bo držala do začetka predsedovanja Evropski zvezi. To, da bodo Slovenijo zastopali v mednarodni javnosti »neurbani« Slovenci, »provincialci«, »narodnjaki«, ljudje, ki poslušajo »govejo glasbo« in so povezani z »razumniki«, to je zanje preveč. Resno so zasukali rokave in premier jim je moral ponuditi, naj prevzamejo vlado.

Računi se niso izšli. Nekatere predpostavke so bile očitno napačne. Vsekakor je bila narejena nova analiza in ta je povzročila nove načrte. Predsedovanje Evropi je projekt, ki je v veliki meri obsojen na uspeh, zlasti če se ga vodstvo države loti tako resno, kot se ga je slovensko. Slovenija z njim gotovo lahko veliko pridobi. Takšni mednarodni uspehi so Sloveniji potrebni, če želi utrditi svoj položaj v mednarodni družbi narodov, kamor se je komaj uvrstila. Prav zato je bila ta prva velika mednarodna funkcija Slovenije vzeta tako resno in je bilo vanjo investirane ga toliko vsakovrstnega kapitala.

S podobnimi mednarodnimi akcijami so v zgodovini več pridobile države kot posamezniki. Kratkoročno se ti veliko

O avtorju

Dr. Stane Granda se je rodil leta 1948 v Novem mestu. Po maturi je na Filozofski fakulteti v Ljubljani študiral zgodovino in sociologijo, po diplomi pa je nadaljeval študij zgodovine. Po magistrskem delu o davčni obremenitvi slovenskega kmeta med letoma 1848 in 1914 se je zaposlil na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa na ZRC SAZU. Leta 1995 je doktoriral. Na omenjenem inštitutu raziskuje gospodarsko, politično in družabno zgodovino Slovencev od začetka 19. stoletja do 2. svetovne vojne. Kot predavatelj sodeluje na Filozofski fakulteti v Ljubljani in Šoli za slovenske študije Stanislava Škrabca v okviru novogoriške Politehnike. Že nekaj let je znan kot publicist. Je tudi predsednik programskega sveta RTV Slovenija.

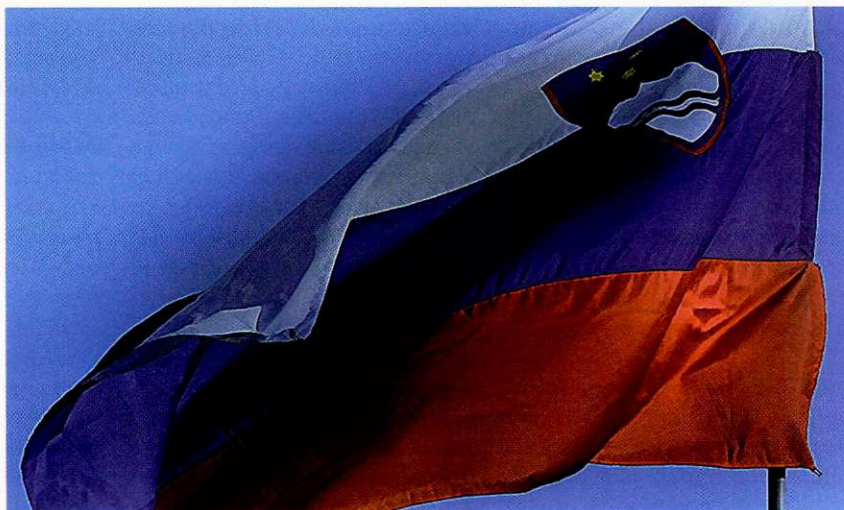
omenjajo. Mnogi jih trepljajo po hrbtu, toda razmeroma hitro gredo v pozabo in postanejo predvsem predmet zgodovinarskih raziskav. Zlasti večina ljudi nanje kmalu pozabi. Zasluge in sramota se neposredno navežejo na državo. Težko je verjeti, da gre tistim, ki »skrbijo« za razprodajo mednarodnega ugleda Slovenije, dejansko za to. Očitno pa je, da take priložnosti v nobenem primeru ne izpustijo razni anarholiberali, duhovni predniki »urbanih Slovencev«, ki so tudi v tem primeru izjemno glasni. Čeprav še nihče ne pozna krivca, so velik del slovenske javnosti mobilizirali v njegovo obrambo oziroma z veliko nestrpnostjo spremljajo vse akcije, da bi tistega, ki dokumente pošilja novinarki, odkrili. V veliki meri gre za nekaj posameznikov, ki že vse od slovenske osamosvojitve ne izpustijo priložnosti, da vtikajo »palice med šprikle«, ter storijo vse, da bi se slovenski voz ustavil. Ni treba segati daleč nazaj. Pred kratkim smo na ista imena naleteli ob diskusijah, ali slovenski predsednik potrebuje predsedniško palačo, ali mora imeti rezidenco, častno stražo ... Bili so enoglasno proti, hkrati pa ne zamudijo priložnosti, da se ne bi norčevali iz slovenske državnosti. Ne privoščijo ji niti trohice simbolov.

Brezobzirni predvolilni boj »Anarhisti« v tem primeru niso »glavni«, ampak so samo stranski pojav širšega dogajanja. Očitno so pri izdajanju državnih dokumentov na delu tisti, ki se bojijo, da bi sedanja vladna garnitura pridobila mednarodni ugled. Akcija z opozarjanjem na domnevno kratenje novinarske svobode ni dala pričakovanih sadov. Dogajanje v zvezi s pivovarno jih je demantiralo. Mednarodni javnosti je sedaj treba dokazati, da so zdajšnji vladajoči slovenski politiki sicer delavni, gospodarsko in organizacijsko uspešni, ne obvladujejo pa temeljev obrti vladanja. Niso zanesljivi, ne znajo varovati državnih skrivnosti, v mednarodnih diplomatskih odnosih so neverodostojni. To so seveda hude pomanjkljivosti diplomacije neke države. Nevarnejši pa je nadaljnji sklep: Država še ni zrela za prevzem mednarodnih obveznosti, za enakopravno sodelovanje v mednarodni skupnosti narodov. Vodijo jo nepravilni ljudje. Da je tako, nas zadnje dni prepričujejo nekateri komentariji, ki se aktualne slovenske vlade oziroma njenih ministrov ne lotevajo več z vsebinske plati, ampak že povsem z osebne, kar je nekoliko nenavadno celo za predvolilni čas. Nenadoma poslušamo in beremo o posameznikih toliko negativnih osebnih karakteristik, da se moramo vprašati, komu smo pravzaprav pred dobrimi tremi leti dali svoj glas. Zdi se, da se stranke še niso dogovorile o

sprejemljivih metodah političnega boja in je ta čas vse dovoljeno. Očitno gre za akcijo, ki je usklajevana tako na zunanje- kot notranjepolitičnem področju. Ne izbira sredstev in metod, pomemben je samo cilj in temu je vse podrejeno. Kratkoročno so cilj jesenske volitve, dolgoročno trajna mednarodna diskvalifikacija nasprotnih politične opcije. Ta je sposobna vso zadevo v primernem času in trenutku obrniti tudi v svoj prid. Edina resnična žrtev bo slovenska država. Tisti, ki vso zadevajo kuhajo, se zelo motijo, če mislijo, da bodo ob prevzemu vlade mednarodno javnost lahko prepričali, da so boljši. Slednja nedvomno dobro ve, kdo je duhovni in fizični oče tega nespametnega početja.

Ne metati vseh v isti koš Slovenski anarholiberalizem, termin je bolj delavne narave, se napaja na eni strani iz klasičnega odnosa Slovencev do države v 20. stoletju, na drugi pa iz razočaranja nad razpadom Jugoslavije in pregnitjem njenega političnega sistema. Spomnimo se samo, kako težko so sprejeli spopad z JLA in kako so si prizadevali, da bi ga oblatili. Razpihovanje, ne sprožanje afer Depala vas in Vič-Holmec je mogoče samo najtransparentnejša oblika teh občutkov. Ne vedo povsem natančno, kaj bi radi. Njihovo poglavitno geslo je: Ne vem, kaj hočem, toda to hočem takoj! Gotovo hočejo vse velike ugodnosti, ki jih prinaša lastna država, zavračajo pa vse obveznosti. Slednje razumejo kot diktaturo, politične pritiske, omejevanje svobode in demokracije. Najbolj jih moti državotvorno delovanje, domovinska in domoljubna vzgoja, zlasti če je na oblasti njim neljuba politična opcija. Ne smemo jih podcenjevati, saj je med njimi kar nekaj intelektualcev, ki pa ne morejo uskladiti slovenstva s svojimi osebnimi ambicijami. Pogosto me spominjajo na nesrečnega Dragotina Dežmana, ki je v svojem času gotovo odstopal od slovenskega »narodnoljubnega« povprečja, pristal pa je, delno neupravičeno, na smetišču zgodovine. Številni med njimi imajo s svojo slovensko identiteto resnično težave, saj je po njihovem mnenju prav ta kriva, da svet ne odkrije njihovih razkošnih talentov. Pošteno povedano, nisem tako moder, da bi lahko opravičeval njihovo ravnanje. Ne zmorem razumeti, koliko lahko prispevam k razmeram na svetu, če se želim utopiti v njegovo elitistično povprečje. Povedano drugače. Raje sem dvajseti doma kot pettisoči na svetu. Bolj mi godi, če tujce zanimam kot Slovenec kot pa človek, ki jim je tako podoben, da ga skoraj ne ločijo od svojih. Te vrste ljudi je zelo veliko med znanstveniki ali bolje registriranimi raziskovalci, med katerimi se že nekaj let vrtim. So zelo vplivni, dejansko pa v veliki meri krivi, da je naša znanost tam, kjer je. Bolj kot izvirni znanstveni prispevki k širšemu znanju jih priteguje dobro poznavanje mednarodnih razmer. Sposobni so jih vrhunsko reproducirati, malo izvirnega pa k njim prispevati. Priznam, da sem daleč od njih, priznam, da se pogosto komaj zadržim, da me ne motijo. Seveda pa bi bila kakršna koli politična ali družbena akcija proti njim nekaj najbolj zgrešenega. Ne le zato, ker imajo pravico do lastnega mišljenja, ampak predvsem zato, ker smo take ljudi vedno imeli. Sprejmimo tisto od njih, kar je dobro in v čemer smo šibkejši od njih, in jih dopolnimo v onem, kar jim po našem mnenju manjka.

Ljudje, o katerih smo govorili v gornjih vrstah, niso duhovni očetje zdajšnjega blatenja slovenske države, jih pa to manj moti kot številne druge. Klasična morala je pri številnih šibkejša plat, kajti v tem ne vidijo ne resničnega izdajstva ne kraje. Problem je bistveno resnejši, kot so ga pripravljene priznati. Posledice bodo veliko hujše prav za tiste, ki problem podcenjujejo. **D**

Politični bojkot pokrajin

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Čprav so uvedbo pokrajin podpirale vse politične stranke, pri čemer je med opozicijo izstopala Pahorjeva SD, se je na koncu izkazalo, da so prav Pahorjevi poslanci držali figo v žepu in glasovali proti ključnemu zakonu.

Razprava o pokrajinah in tudi zakonih, ki so potrebni za njihovo ustanovitev, se verjetno za nekaj časa končuje. Potem ko so poslanci opozicijskih strank zavrnil temeljni zakon o ustanovitvi pokrajin, razprave o drugih zakonih (vseh je bilo šest) verjetno niso več smiselne. Vsekakor pa drži, da pokrajine s 1. januarjem 2009 ne bodo zaživele oziroma je to zelo, zelo malo verjetno.

Sprememba ustave Spremembe 121., 140. in 143. člena Ustave Republike Slovenije, sprejete v juniju 2006, so pomenile prvi korak k ustanovitvi pokrajin v Slo-

veniji, kar je bilo predvideno že v strategiji Republike Slovenije za vključevanje v EU. Novi določbi, zapisani v 121. in 140. členu ustave, sta odprli proces decentralizacije javne uprave s prenosom izvajanja državnih nalog na lokalne skupnosti (pokrajine in občine) in s tem uveljavljanje evropskega načela subsidiarnosti tudi pri določanju ravni izvajanja državnih nalog, pomembnih za vsakega posameznika. Po spremembi ustave so bili tako junija 2006 izpolnjeni pogoji za začetek procesa regionalizacije. Takrat je bilo doseženo pomembno politično soglasje za dokončno uresničitev ustavnih zasnov državne ureditve, ki teme-

lji na decentralizaciji oblasti, zato je vlada zdaj pričakovala, da bo med poslanci ohranjen politični konsenz, ki je bil dosežen že pri spreminjanju ustave.

Kriva opozicija Vendar krovni zakon ni bil potrjen z dvetretjinsko večino (zmanjkalo je sedem glasov), v lokalnih skupnosti pa ocenjujejo, da je za Slovenijo velika škoda, da se je proces ustanavljanja pokrajin ustavil, saj bo posledica nadaljevanje centralizma in nadaljnja krepitev Ljubljane. Tako menijo tudi v Zvezi za Primorsko (ZZP), kjer glavnega krivca za to vidijo v opozicijskih strankah, ki so zavajale javnost

glede regionalizacije. »To je bilo pobalinsko in nedržavotvorno ravnanje,« so prepričani v zunajparlamentarni stranki ZZP. S padcem pokrajinske zakonodaje v državnem zboru je »zamujen trenutek«, proces regionalizacije Slovenije ustavljen, hkrati pa je nejasno, kdaj in na kakšen način se bo nadaljeval, je na tiskovni konferenci v Novi Gorici poudaril predsednik ZZP Pavel Gregorčič. V stranki, ki si vse od ustanovitve leta 1992 prizadeva za decentralizacijo Slovenije, opozarjajo na čedalje večje zaostajanje obrobja in podeželja na račun središča države. »Odgovornost za tako stanje nosijo

jesenskih volitev sprejeli predvidoma ta mesec. Ker sami nimajo veliko možnosti za uspeh, razmišljajo o povezovanju z Zvezo za Dolenjsko, medtem ko se v kaki večji stranki »ne mislijo utopiti«, je pojasnil Gregorčič. Sicer pa v ZZP še vedno podpirajo oblikovanje enotne pokrajine na Primorskem, ki bi se bila sposobna sama razvijati. Tako so, če bi bila pokrajinska zakonodaja sprejeta, načrtovali zahtevo za razpis naknadnega referenduma, katerega izid bi bil obvezujoč za zakonodajalca.

Žagarjeva pojasnila O zapletih pri uvajanju pokrajin je pretekli teden v Bruslju za Slovensko tiskovno agencijo (STA) govoril Ivan Žagar, resorni minister. Dejal je, da je vlada še vedno odprta za razpravo. Zanj se najmanjše število pokrajin začne pri devet, ob spreminjanju ustave pa je obveljal politični dogovor, da je število 14 zgornja meja. »Dosej še nihče, ki nasprotuje tej številki, dejansko ni predlagal manj pokrajin. Odprti smo za razpravo, a na podlagi konkretnih predlogov,« je za STA poudaril minister Žagar. Minister meni, da je najmanjše število pokrajin, ki bi jih Slovenija morala imeti, devet. Ta številka namreč vključuje tudi Koroško in Prekmurje, ki ju pri manjšem številu ne bi imeli. Pojasnil je tudi, da je predlog za 14 pokrajin užival podporo praktično pri vseh županih, poleg njih so bili temu naklonjeni tudi gospodarstveniki iz regij. Žagar meni, da bi lahko pokrajine dobro opravljale naloge, ki bi jih prenesli nanje. Država je namreč poskrbela za prenos tako

Jože Tanko, vodja PS SDS

Ivan Žagar, minister za lokalno samoupravo

je v parlamentu odprta razprava. Odlaganje pa pomeni, da do pokrajin še zlepa ne bomo prišli.

Politični bojkot Zaplete pri sprejemanju pokrajinske zakonodaje je komentiral tudi Jože Tanko, vodja poslanske skupine SDS. Dejal je, da je pokrajinska zakonodaja na glasovanju v parlamentu doživela poraz,

Pokrajin ne bo zato, ker je želela predvsem Pahorjeva SD na tem projektu nabirati politične točke.

finančnih sredstev kot človeških virov na nižjo raven. Po ministrovih besedah bi na pokrajine prenesli 1,2 milijarde evrov in 4.200 zaposlenih. Po njegovem prepričanju bi pokrajine prinesle tudi cenejšo javno upravo.

Pokrajine bi bile po njegovem mnenju nujne zaradi decentralizacije. Razlike med regijami se namreč čedalje bolj povečujejo: merjeno v bruto domačem proizvodu (BDP) na prebivalca v obdobju 1995–2005 je razmerje med najbogatejšo in najrevnejšo slovensko statistično regijo znašalo ena proti dva. A ker bogatejše regije rastejo hitreje, se vse bolj povečujejo tudi razlike med njimi. Minister Žagar je takoj po glasovanju v državnem zboru dejal, da je zelo zakažaran nad tem, da krovni zakon ni bil potrjen, poudaril pa je, da bi potrditev zakonodaje pomenila le, da

prepričan pa je, da je šlo za politični bojkot tega projekta. Zato decentralizacije države še nekaj let ne bo, kar je velika zavora pri nadaljnjem razvoju Slovenije, je na obisku poslancev SDS v Grosupljem dejal Tanko. Ob tej priložnosti je še ocenil, da je šlo pri zavrnitvi pokrajinske zakonodaje za ohranitev centralizacije in nadzora nad vsemi transferji. Zaradi tega bo sistem še naprej ostal centraliziran, ljudje pa ne bodo mogli sami odločati o svojih interesih in razvoju, je menil Tanko. Na področju decentralizacije je bilo v prejšnjih mandatih že veliko zamujenega, povečevale so se razvojne razlike in neenakomerna rast BDP, vsa pomembna sredstva pa so počrpale velike občine. Sedanja koalicija je edina, ki je hotela ta sistem spremeniti. V zakonodajo so poskušali vključiti pripombe in iskali soglasje, pri čemer je bil odziv po Tankovih besedah zelo dober. »Opozicija je zdaj projekt zavrnila brez argumentov. Za njegovo uresničitev bo tako potrebnih še nekaj let prihodnjega mandata. Regionalizacija je namreč eden ključnih instrumentov za odpravo razlik med regijami. V njih zdaj ne bodo mogli uresničiti vseh ciljev, je poudaril vodja poslancev SDS. **D**

V primeru pokrajinske zakonodaje sta Sloveniji največjo škodo naredila Borut Pahor in njegova SD.

opozicijske stranke, predvsem SD. Vsi poskusi, tudi s poizvedovalnim referendumom, so le zavajanje javnosti in prikrivanje dejanskih namenov, da niso pripravljene na regionalizacijo Slovenije. Če pride ta struktura jeseni na oblast, regionalizacije ne bo oz. bo le farsa,« je poudaril Gregorčič. »LDS in SD v svojem srcu nikoli nista bili za decentralizacijo in ustanovitev pokrajin, vedno so bili pobudniki in generatorji, očetje in matere obstoječega sistema,« je dodal glavni tajnik ZZP Aleksander Lemut. Spomnil je na leto 2000, ko je ZZP na volitvah nastopil skupaj z LDS, ki pa je nato na oblasti kljub dovolj številčni podpori poslancev za ustavne spremembe pozabila na dogovore o decentralizaciji. Tudi zato bodo na jesenskih volitvah pozvali ljudi, naj »janičarjem zveznih strank rečejo ne« in raje glasujejo za tiste, ki si prizadevajo za decentralizacijo in ideale Primorske, je dejal Lemut. V ZZP bodo dokončno odločitev o nastopu na

Lovec na funkcije in denar

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Neven Borak v času vodenja Agencije za trg vrednostnih papirjev ni naredil nič. Edino, po čemer si ga bomo zapomnili, je, da je neuspešno preganjal vodilna člana Ljubljanske borze in da je svoje delo zelo dobro unovčil pri osebnih projektih.

Nevenu Boraku se mandat izteče konec marca. Prvi razpis za novega direktorja je finančno ministrstvo objavilo že oktobra lani, vendar nobena od obeh prispelih prijavi ni izpolnjevala zahtevnih pogojev, zato so se odločili za ponovitev postopka. Drugi razpis so na ministrstvu objavili 18. januarja, nanj pa sta prispeli dve prijavi. Kandidati morajo med drugim imeti univerzitetno izobrazbo pravne ali ekonomske smeri, biti strokovnjaki s področja financ ali gospodarskega prava ter strokovnjaki na področju dela ATVP, imeti pa morajo najmanj 10 let delovnih izkušenj. Razpisna komisija bo najprej pregledala prijave, potem pa določila datum za sejo razpisne komisije. Nanjo bo povabila kandidate, ki

Neven Borak, direktor ATVP

Helena Kamnar, Borakova žena

izpolnjujejo pogoje. Komisija jih bo ocenila v skladu s standardi strokovne usposobljenosti, ki jih je določil uradni svet, seznam primernih kandidatov pa bo nato posredovala predstojniku, pojasnjujejo na ministrstvu za javno upravo. Pogovor pred ko-

misijo, ki ji predseduje Božo Predalič, bodo opravili vsi kandidati, ki bodo izpolnjevali razpisne pogoje. Komisija bo ugotovila primernost oziroma neprimernost kandidatov za položaj direktorja, seznam primernih kandidatov pa bo nato posredovala pred-

stojniku. S tem bo delo razpisne komisije in uradniškega sveta končano, so pojasnili na ministrstvu. Na predlog ministra za finance bo izbranega kandidata za direktorja agencije imenovala vlada, in sicer za dobo petih let z možnostjo vnovičnega imenovanja. Po doslej znanih podatkih se je na razpis prijavil pomočnik sedanjega direktorja ATVP Nevena Boraka Urh Bahovec, ki je svojo kandidaturo tudi potrdil. Drugih imen na ministrstvu za javno upravo zaradi varstva osebnih podatkov še niso razkrili.

Grozljivo Agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP) je v zadnjem petletnem mandatu vodil Neven Borak. Njegovo delo, ali bolje rečeno nedelo, v tem mandatu je v začetku februarja najbo-

Agencija za trg vrednostnih papirjev je le brezzobi tiger.

Ije opisala novinarka poslovnega dnevnika Finance v komentarju s pomenljivim naslovom: Hvala, Borak, za nič – in zbogom! V besedilu je opozorila na prevzemno namero za Pivovarno Laško, s katero se bodo tudi uradno razkrila številna parkirišča, na katera smo v medijih opozarjali več let, pristojna nadzornika, ATVP in Urad za varstvo konkurence (UVK), pa sta jih vsa leta mirno gledala. Pri tem je imela v mislih Andreja Plahutnika, nekdanjega direktorja UVK, in Nevena Boraka. Prvi je kot direktor UVK že odstopil in je zdaj svetovalec nekje v Srbiji (po naših podatkih za dobo šestih mesecev), Borak pa na mestu direktorja še vztraja. Nekaj časa se je govorilo, da bi se rad potegoval še za en mandat in naj bi bil za to lobiral tako pri finančnem ministru Andreju Bajuku kot gospodarskemu ministru Andreju Vizjaku, ko pa je videl, da nima nobene možnosti za vnovično imenovanje, je odnehal. Novinarica Financ je še zapisala: »Medtem ko so že ptički na strehi čivkali o povezanosti družb okoli Laškega in Mercatorja (pa tudi številnih

drugih), je bilo videti, da je Borak bolj, kot da bi dokazoval to usklajenost, dokazoval, da te ni.« Zakaj ni napisal nobene odločbe, komentatoriki ni jasno in ji nikoli ne bo. »Se je Borak bal politike ali tistih, ki so delniške mreže pletli? Bo po 31. marcu nemara svojo dosedanjo funkcijo unovčil v kakšni gospodarski družbi?«

Kdo je Neven Borak? Borak je mož Helene Kamnar, nekdanje državne sekretarke na ministrstvu za finance in zdajšnje prorektorice na ljubljanski univerzi (rektorica je Andreja Kocijančič, žena Janeza Kocijančiča iz Pahorjeve SD), do

Agencija, ki jo vodi Neven Borak, ne razpolaga niti z eno pravnomočno obsodilno sodbo zaradi zlorabe notranjih informacij, saj Borak slednjih ni zaznal.

nedavnega pa je bila tudi članica nadzornega sveta Darsa. Borak je tudi izredni profesor na Fakulteti za družbene vede (FDV) v Ljubljani, kjer sodeluje pri poučevanju ekonomike organizacije, mikroekonomije in ekonomskih vidikov menedžmenta. Spomnimo, da se na FDV izobražujejo tudi novinarji, v čemer je najbrž razlog, da o Borakovem delu v ATVP novinarji niso kaj prida poročali. Borak je avtor in soavtor več knjig in študij (med drugim Založba Sophia ponuja njegovo knjigo z naslovom Spočetje ekonomske samostojnosti), kar pomeni, da

je na ATVP delal bolj kot varuh tistih, ki so izvajali prevzeme podjetij. Zdi se, da je bolj kot interese državljanov branil interese novodobnih slovenskih tajkunov. Borak poleg tega sodeluje z Visoko šolo za računovodstvo, kjer predava osnove ekonomije. Hkrati je docent na Gea Collegeu (ki je v zasebni lasti), kjer kot mentor sodeluje pri magistrskem študiju, in sicer je nosilec predmeta splošna ekonomija. Kot izredni profesor sodeluje z Visoko šolo za upravljanje v Novem mestu (v zasebni lasti družine Blažič). Kot sodelavec s krajšim delovnim časom sodeluje s Fakulteto za računalništvo in informatiko v Ljubljani. Je član Društva 2000 in član uredniškega odbora Revije 2000, katere glavni in odgovorni

urednik je Peter Kovačič - Peršin. Poleg tega je zakoniti zastopnik Zveze ekonomistov Slovenije.

Za konec Našteli smo Borakovo delovanje, kot smo ga zasledili na svetovnem spletu. Dopusčamo možnost, da smo kaj izpustili, a že če upoštevamo le to, je na dlan, s čim se Borak prvenstveno ukvarja. V enem od slovenskih rednikov je pred časom pisalo, da je Borak samo v prvih 151 dneh nekega leta za bralce Financ recenziral 22.624 strani strokovne literature oziroma 149 strani dnevno. To je delal v času, ko je bil direktor ATVP. Vse to je delal seveda za denar. Koliko je pri tem trpelo vodenje tako zahtevne agencije, kot je ATVP, lahko presodijo bralci sami. **D**

Draško Veselinovič, nekdanji direktor Ljubljanske borze, je bil edini, na katerega se je sprivil Borak.

Poslovanje Palome pod lupo

Vida Kocjan, foto: Bojan Šuštar/STA, arhiv Demokracije

Okrog Palome iz Sladkega Vrha se v javnosti že dolgo dviguje veliko prahu, ta čas pa poteka postopek za prodajo skoraj 71-odstotnega državnega deleža te družbe. Minister za finance Andrej Bajuk je naročil pregled poslovanja družbe.

Danilo Marin, predsednik uprave Palome, je konec januarja v pogovoru za mariborski Večer dejal, da se je uprava v postopku prodaje večinskega deleža podjetja ves čas bala možnosti sovražnega prevzema. »Pri podjetjih, ki sta še ostali v zadnji fazi, nimam občutka, da bi imeli tak namen. V prvi, veliki skupini pa bi našli tudi takšne,« je dejal Marin. Pojasnil je, da so zelo dobra blagovna znamka, kot je Paloma, in trg, hkrati pa zastarela proizvodnja prava vaba za nakup. Članica uprave Mateja Perger je na vprašanje, ali v katerem od dveh ponudnikov, ki sta še ostala kot potencialna kupca večinskega deleža Palome, vidi strateškega lastnika, odgovorila: »Težko rečem, ker ne vem,

kakšne programe so predstavili lastnikom. Pričakujem pa, da nas bodo lastniki o tem vprašali. Izrekli se bomo o programih, ne o ponudnikih.«

25 let spanja ima posledice

Paloma je po Marinovih besedah močno podkapitalizirana in potrebuje svež kapital. Novi lastnik bo moral zelo veliko vložiti vanjo. Kot je ocenil, bi morala nujna investicija morebitnega novega lastnika Palome znašati okoli 100 milijonov evrov. Marin

je dejal, da se Paloma kakšnih 25 let praktično ni razvijala. Veliko uprav se je zamenjalo, sanacije pa niso bile opravljene. Paloma bi se morala modernizirati. »Naša oprema je tudi energetsko precej potratna, sicer pa na poslovanje ta čas najbolj vpliva popolnoma zgrešen projekt Paloma Horgen, ko je Paloma pod prejšnjo upravo s švicarskim partnerjem ustanovila hčerinsko podjetje in dobila stroje, ki so v povprečju stari 40 let,« pravi Marin. Zadnji poslovni rezultati Palome niso ugodni,

vendar Marin ocenjuje, da so prešli najhujšo krizo in naj bi se v letu 2008 poslovni uspeh počasi začel dvigovati. Pergerjeva je ob tem izrazila upanje, da bo Paloma letos, ko praznuje 135-letnico, odprla novo proizvodno linijo. Z njo bi lahko zmanjšali število lokacij, na katerih deluje Paloma, z zdajšnjih štirih na tri ali dve. »Proizvodno linijo moramo čim prej nekam umestiti, saj jo nujno potrebujemo,« je dejala Pergerjeva.

Trosenje neresnic? Nedvomno je nameravana prodaja državnega deleža v Palomi razlog za napadanje uprave v javnosti. Na udaru je predvsem Pergerjeva, nekdanja predsednica uprave. Vse skupaj je šlo tako daleč, da je minister Andrej Bajuk podal zahtevo za temeljit pregled poslovanja v zadnjih petih letih oziroma za daljše obdobje. V javnosti so se namreč pojavile govorice, da je Mateja Perger prejela 60 tisoč evrov odpravnine, se nato zaposlila kot svetovalka uprave in spet postala članica uprave. Slednje je javno razglašal poslanec Matej Lahovnik, Pergerjeva pa se je odločila, da ga bo zaradi neresničnih izjav tožila. Tožbo zoper Lahovnika je že vložila, ni pa še povedala, kakšno odškodnino zahteva od njega. Dejala pa je, da je Lahovnik njej osebno in posredno tudi Palomi povzročil veliko škodo, zato je zahtevana odškodnina takšna, da si jo bo zapomnil, hkrati pa bo tudi opomin vsem drugim, ki iz političnih razlogov širijo neresnice. Lahovnik še vedno vztraja pri svojih trditvah, tožbe pa naj do oddaje tega prispevka v tisk še ne bi prejel. In zakaj so se posamezniki toliko posvetili prav Pergerjevi? Zato, ker je članica Nove Slovenije (NSi). Tudi zato je Bajuk, ki je predsednik NSi, zahteval pregled poslovanja Palome.

Finančni minister Bajuk je naročil pregled poslovanja Palome. Vodstvo meni, da je potreben pregled desetih let.

Sod in Kad prodajata 71-odstotni delež v Palomi.

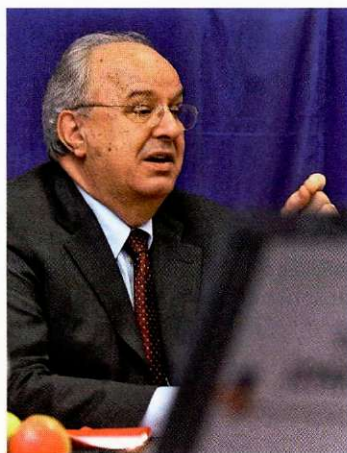
Pregled poslovanja Uprava Palome je sporočila, da zahtevo po obširnem pregledu poslovanja spoštuje, saj ves čas deluje transparentno in pri tem upošteva interese podjetja, lastnikov, zaposlenih in poslovnih partnerjev ter kupcev. Pričakujejo pregled desetletnega poslovanja sladkogorske družbe. O Palomi se veliko govori že vrsto let, trdnih dokazov o tem, kaj vse naj bi bilo narobe, na primer leta 2000, ko smo o tem pisali tudi v Demokraciji, pa ni. Spomnimo, da se je zamenjala uprava, ki jo je vodila Pergerjeva, govornice pa nikoli niso potihnila. Andrej Bajuk se je torej pravilno odločil, nedvomno pa imajo prav tudi v Palomini upravi, naj se opravi skrbni pregled poslovanja vsaj za zadnjih deset let, in to za vsako leto posebej. Izsledki bodo zanimivi, saj se vsake toliko časa pojavijo kritike nekaterih zaposlenih v Palomi.

Delo vodstva Vodstvo je v sporočilu za javnost zapisalo, da se posveča predvsem nujni racionalizaciji poslovanja in izvaja ukrepe, ki so jih uspešna podjetja v Sloveniji že izpeljala. Pri tem je po njihovih zagotovilih pomembno vodilo ohranitev kar največjega števila delovnih mest, glede na položaj v panogi pa sta dvig produktivnosti in dodane vrednosti na zaposlenega ključna obveza za uspešno poslovanje v prihodnje.

V vodstvu podjetja menijo, da je Paloma ključni gospodarski

subjekt v občini in regiji, za svoj uspešni nadaljnji razvoj pa nujno potrebuje odločne ukrepe, posodobitev tehnologije, ohranitev in nadaljnjo krepitev moči blagovne znamke, optimiranje učinkovitosti poslovnih procesov, racionalizacijo poslovanja ter dvig produktivnosti in dodane vrednosti na zaposlenega.

Škodljive izjave Odločni ukrepi za racionalizacijo poslovanja, dvig produktivnosti in dodane vrednosti na zaposlenega pa po njihovem mnenju niso v interesu tistih posameznikov v Palomi, ki z neresnicami in podtikanji škodi-

Andrej Bajuk, predsednik NSI

jo Palomi, menedžmentu in vsem zaposlenim, dodajajo v vodstvu družbe in pri tem najverjetneje mislijo predsednika sveta delavcev Jožeta Korotaja, ki se je v zadnjem času najbolj izpostavil pri opozarjanju na domnevne nepravilnosti

v poslovanju podjetja in postopku privatizacije. Predsednik Palomine uprave Danilo Marin je Korotaja obvestil, da so zoper njega začeli postopek za izredno odpoved pogodbe o zaposlitvi. V upravi namreč ugotavljajo, naj bi jim bil Korotaj škodoval z izjavami, ki presegajo njegove pristojnosti. Očitajo mu, da je že dlje časa daljal izjave raznim medijem in na nepooblaščen osebe naslavljal pisma, ki so vsebovala neresnične in zavajajoče podatke. Njegovo ravnanje se jim zdi še toliko bolj nerazumljivo, ker je imel ves čas možnost komuniciranja z upravo. Korotaj je potrdil, da je

Mateja Perger, članica uprave Palome

prejel izredno odpoved o zaposlitvi in vabilo na pogovor. Predsednik sveta delavcev se bo tako lahko v petek zagovarjal pri predsedniku uprave. Ob tem je dejal, da je kot predsednik sveta delavcev deloval na podlagi soglasno

sprejetih sklepov omenjenega organa, predvsem pa v interesu podjetja in posledično vseh zaposlenih. Napovedal je, da bo uporabil vsa razpoložljiva pravna sredstva, da bo to dokazal.

Za konec Zadnji dogodki v Palomi so očitno povezani s tem, da se je v začetku februarja iztekel rok, do katerega so lahko trije izbrani ponudniki oddali morebitne izboljšane ponudbe za odkup skoraj 71-odstotnega državnega deleža v tej sladkogorski tovarni papirja. Pred tem so imeli zainteresirani kupci možnost opraviti drugo fazo skrbnega pregleda podjetja. Vsi trije so decembra lani oddali zavezujoče ponudbe za nakup večinskega deleža v Palomi, predložiti pa so morali tudi bančno garancijo za plačilo kupnine. V Kapitalski družbi (Kad) in Slovenski odškodninski družbi (Sod) imen ponudnikov niso izdali. Ponudbe je pred časom oddalo sedem zainteresiranih kupcev, t. i. omejeni skrbni pregled podjetja pa jih je opravilo pet. Neuradno sta zdaj v igri ostale še dva, in sicer madžarski Paper & More in avstrijski Alcamed prek svoje hrvaške družbe Alka, ki skrbi za distribucijo Palominih izdelkov na Hrvaškem. Usoda večinskega deleža Palome naj bi bila znana najpozneje do 15. aprila, ko bo potekla veljav-

Poslanec Matej Lahovnik, Zares

nost ponudb. Kot so zagotovili v Kadu, naj bi bilo merilo pri izbiri strateškega partnerja kakovosten program razvoja Palome v prihodnje, kar po njihovem lahko zagotovi le strateški partner, ne pa finančni investitor. ■

Predstavnike ministrstva in odvetnikov so razdelile odvetniške tarife.

Pravosodna zakona na rešetu

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Pravosodno ministrstvo je nedavno pripravilo nova zakona o odvetništvu in o odvetniški tarifi, ki naj bi pripomogla k hitrejšemu in učinkovitejšemu reševanju postopkov. Na predlog se je burno odzvala odvetniška zbornica.

Predsedniku odvetniške zbornice Mihi Kozincu se zdi sporno predvsem določanje tarife od zunaj, nesprejemljivi pa se mu zdijo tudi predvideni disciplinski postopki proti neučinkovitem odvetnikom. Minister za pravosodje Lovro Šturm na drugi strani pravi, da je bilo nestrinjanje zbornice pričakovati, a da osnutkov v tem delu ne namerava spreminjati.

Disciplina in tarife Z novelo zakona o odvetništvu se po navedbah ministrstva za pravosodje sistematično ureja celotni disciplinski postopek. Obstoječi se je namreč po poročilu varuha človekovih pravic in po šte-

vilnih pripombah strank, ki jih ministrstvo prejema, izkazal za neučinkovitega. Po predlogu naj bi predstavnike disciplinskih komisij imenoval varuh, izbiral pa bi med diplomiranimi pravniki z najmanj tremi leti praktičnih izkušenj (ta člen je bil kasneje umaknjen). Spremenjena bi bila tudi sestava disciplinskega sodišča; sestavljali bi ga trije vrhovni sodniki, odvetnik in predstavnik varuha človekovih pravic.

Pravosodni minister Šturm se je torej odločil za poostren nadzor nad delom odvetnikov. Tako novela zakona predvideva kaznovanje lažjih in hujših disciplinskih kršitev. Med prve spadajo neprimerno in žaljivo ravnanje

s strankami, z državnimi organi in s pravnimi osebami, med hujše kršitve pa storitev kaznivega dejanja med opravljanjem odvetniškega poklica ter malomarnost in nevestnost pri zastopanju stranke. Predvideni so tudi disciplinski ukrepi. »Pisni opomin, denarna kazen, ki znaša od 500 do 25.000 evrov, in kot najhujša sankcija trajna prepoved opra-

Bodo sodni postopki po novem krajši?

vljanja odvetniškega poklica,« je pri predstavitvi zakona predvidene kazni navedel minister za pravosodje Lovro Šturm.

Drugi zakon, ki je izzval nezadovoljstvo odvetniške zbornice, pa po mnenju ministrstva predvideva takšen sistem nagrajevanja odvetniških storitev, ki bo pripomogel k čim hitrejši rešitvi sodnega spora. Po navedbah ministrstva namreč sedanja ureditev odvetniške tarife omogoča odvetnikom zaračunavanje vsake storitve posebej. »To povzroča nepotrebno kopičenje vlog in prelaganje glavnih obravnav, posledično pa zavlačevanje postopkov,« pojasnjuje minister za pravosodje. Po novem bi bil

sistem nagrajevanja spremenjen; določena je le ena nagrada za postopek, ena nagrada za narok in posebna nagrada za sporazum. Takšna ureditev naj bi odvetnike spodbujala k zunaj sodni rešitvi zadev. Zakon tudi dopušča, da stranka in odvetnik sama skleneta dogovor glede višine nagrade in s tem izključita zakonsko nagrajevanje. Kot navaja ministrstvo, je predlog pripravljen po zgledu nemškega zakona o nagradah odvetnic in odvetnikov iz leta 2004 in sledi sodobnim smernicam na tem področju.

Sledi ustavni spor? »Odvetniška zbornica si že 140 let sama določa tarife. Po ustavi je samostojna služba. Tudi če bi nam ministrstvo z zakonom dalo višjo tarifo, bi bila odvetniška zbornica proti, ker jo ob soglasju ministra določa sama,« je predlogu na kasnejši tiskovni konferenci minuli teden nasprotoval predsednik odvetniške zbornice in nekdanji pravosodni minister Miha Kozinc. Kot je dejal, se mu ne zdi dopustno, da bi tarifo določal kdor koli od zunaj, saj bi to pomenilo poseg v njihovo neodvisnost. Sedanji sistem je po njegovih besedah nastajal dolgo časa in ima tudi socialno noto, ki je nemški sistem nima. Tarifo imajo po njegovih besedah z zakonom določeno le v Nemčiji in Avstriji.

Glede sprememb disciplinskega postopka pa v zbornici trdijo, da bi bili po novem odvetniki premalo zastopani, saj bi bili v manjšini. Še posebej se jim zdi sporno, da bi o tako pomembnem ukrepu, kot je prenehanje opravljanja odvetniškega poklica, odločali tisti, ki sami niso odvetniki. Kozinc se ne strinja niti s pristojnostjo ministra za odvzem odvetniške licence, saj bi se po njegovih besedah takšna ureditev lahko izkazala za neučinkovito pri tistih odvetnikih, ki delujejo v sporu z državo. »Če bo zakon sprejet,« napoveduje predsednik zbornice, »sledí ustavni spor, če bo potrebno, pa bomo lahko posegli tudi po radikalnejših ukrepih.« Izključena ni torej niti stavka odvetnikov.

Preveč pritožb »Odločno zavračam vse očitke, da gre za neustavno poseganje v koncept odvetni-

Minister za pravosodje Lovro Šturm

štva pri nas. Tudi po tem zakonu je odvetniška tarifa svobodna. Odvetnik se dejansko po dogovoru s stranko lahko dogovori za kakršno koli tarifo,« zatrjuje minister Šturm. Določbo, po kateri bi lahko licenco odvetniku odvzel minister, je poleg že omenjenih določb o tem, da člana disciplinske komisije imenuje varuh, minister po predlogu zbornice že izvzel iz zakona. Sicer pa je izrazil presenečenje nad dejstvom, da so se v zbornici odločili za javno nasprotovanje zakonskemu predlogu, ko pa je vendarle ministrstvo gradivo s predlogom in pozivom k morebitnim predlogom odvetniški zbornici poslalo po pošti. Minister, ki je nestrinjanje zbornice z novo ureditvijo pričakoval, je znova poudaril, da je bilo na delo odvetnikov preveč pritožb. »Na to je opozarjal tako varuh človekovih pravic kot državni zbor,« pojasnjuje Šturm, Kozinc pa je na drugi strani menil, da so pritožbe večinoma neutemeljene in da se ljudje v večji meri pritožujejo čez odvetnike nasprotne stranke. Tudi te trditve je minister zavrnil; ljudje so pritožbe pošiljali na ministrstvo in iz njih je bilo jasno razbrati, da gre za odvetnike strank samih. Na očiitek, da imajo tarifo z zakonom določeno le v Nemčiji in Avstriji, pa je odgovoril, da v drugih državah tarife določa kar minister ali pa vlada in zato ni neodvisna. Sploh pa tarife po Šturmovih besedah niti v Sloveniji niso nikoli določali samostojno.

Stranke o tarifah Na zakonska predloga sta se odzvali tudi ena koalicijska in ena opozicijska stranka. Medtem ko je vladna SDS zakona podprla, so v LDS z novim vodjo odbora za pravo-

Predsednik OZS Miha Kozinc

sodje Alešem Zalarjem (ta se je, ker ni bil imenovan za vrhovnega sodnika, že večkrat zapletel v spor s pravosodnim ministrom Šturmom). Zalar je poudaril, da se s spremembo tarif sodni postopki ne bodo skrajšali, saj je le-teh največ v civilnih zadevah, kjer tarifa ni glavni problem. V teh primerih je po njegovih besedah bistvena težava, da procesni

zakon od strank in odvetnikov ne zahteva, da bi se pogajali že pred začetim sodnim postopkom.

Na drugi strani pa je, kot rečeno, ministrov predlog podprla SDS. Po mnenju poslanca Dimitrija Kovačiča je bistveno težavo v obstoječem sodnem sistemu predstavljalo to, da so bili odvetniki plačani za vsako dejanje posebej. Po novi ureditvi pa bi bili stroški ne glede na trajanje procesa in število odvetnikovih dejanj znani vnaprej. Po mnenju poslanske skupine SDS predlagana ureditev ni naklonjena tistim, ki v odvetništvu vidijo lahek zaslužek in ne tistega, kar bi morali, to je odgovorno poslanstvo.

Tarife naj bi se v splošnem po novem nekoliko pocenile, vendar pa ne v vseh primerih. »Eden od zaključkov je gotovo ta, da bo pri predmetih manjše vrednosti odvetniška tarifa zagotovo nižja

Predlagana ureditev ni naklonjena tistim, ki v odvetništvu vidijo lahek zaslužek in ne odgovornega poslanstva.

Poslanec SDS Dimitrij Kovačič

od sedanje tarife, pri predmetih višje vrednosti pa bo lahko tudi občutno višja,« pojasnjuje Šturm. Kozinc, ki ga poznamo predvsem po dodeljevanju ugodnih stanovanjskih posojil (R + 3) visokim funkcionarjem v času, ko je bil minister v Drnovškovi vladi, je prepričan, da je ministrstvo zbornici dalo premalo časa, da bi pripravili resne pripombe. Vendarle se zdi, da nekatere odvetnike bolj kot to moti, da gre v predlogih zakona za enega prvih resnih poskusov razbitja samozadostnega in pohlepnega ravnanja nekaterih posameznikov v slovenskem sodstvu. **D**

Za sporazumne rešitve

Minister za pravosodje Lovro Šturm je na ponedeljkovi tiskovni konferenci predstavil predlog zakona o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah. Po njegovih besedah je namen zakona spodbuditi mirno reševanje sporov. Predlog zakona med drugim določa pojma mediacija in mediator ter opredeli začetek in konec tega postopka. Mediator po opravljenem izobraževanju tako lahko postane vsak polnoleten državljan. Mediacija kot ena alternativnih metod reševanja sporov v njih ne odloča, ampak le pomaga, da dosežejo sporazum.

Zagotoviti Obvezno Obnovo

Maruša Mihelčič, foto: Gregor Pohleven

Ljubljanski živalski vrt je druga najbolj obiskana turistična točka v Sloveniji, saj ga na leto obiše okrog 230 tisoč obiskovalcev. Zaradi neustrezne infrastrukture je potreben temeljite prenove. Težava so premajhna finančna sredstva.

Živalski vrt letno porabi milijon in pol evrov. 15 odstotkov prispeva občina Ljubljana, drugo pridobijo z donacijami. Temeljni vir zaslužka so prodaja vstopnic in različne dejavnosti, kot so zabave ob rojstnih dnevih, taborjenja in prireditve za otroke.

V slogi je moč Vodstvo si prizadeva, da bi okrepili sodelovanje z državo, saj naj bi ta namenjala premalo denarja za razvoj turizma in izobraževanja. Čeprav je živalski vrt v lasti mestne občine Ljubljana, je sodelovanje med lokalno skupnostjo in državo nujno

za sodoben razvoj, ki zahteva izdatna finančna sredstva. Želja je, da bi država postala soustanoviteljica ZOO Ljubljana. S tem bi še povečali razvojne možnosti in zagotovili ustrezno delovanje živalskega vrta, ki ima nacionalni pomen in deluje v korist izobraževanja, vzgoje, raziskav. Dobri rezultati tovrstne interakcije se kažejo tudi drugod po Evropi, redko pa se dogaja, da bi bili živalski vrtovi samo v rokah mestne občine, ki ne more priskrbeti dovolj finančnih virov. S transparentnim razvojem bi privabili tudi številne sponzorje. Znano je, da je donatorstvo zelo uveljavljena oblika financiranja

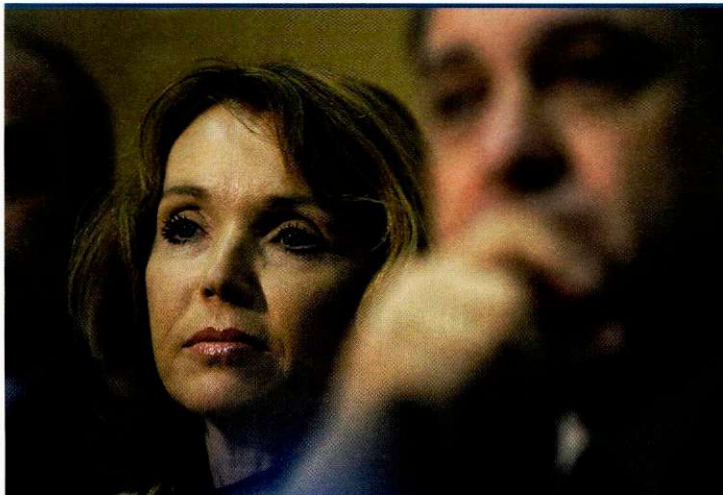
tovrstnih zavodov po svetu, zlasti v ZDA. Tega si želijo tudi v ljubljanskem živalskem vrtu.

Analiza stanja Vedeti moramo, da ima ljubljanski ZOO številne prednosti pred drugimi vrtovi v Evropi. Leži v neposredni bližini prestolnice in je sestavni del krajinskega parka Tivoli Rožnik Šišenski hrib. Skupaj z oddelkom Botaničnega vrta, Biotehniško fakulteto, Nacionalnim inštitutom za biologijo, Gozdarskim inštitutom in s Prirodoslovnim muzejem tvori biološko središče, ki pomeni sodelovanje med različnimi raziskovalnimi centri. Kot priložnost

se kažejo tudi naravne danosti, na primer ohranjen naravni gozd in razgiban relief. Glede na to, da je edini tovrstni zavod v državi in je praktično brez konkurence, ima z dobrim strateškim načrtom vse možnosti za razvoj. Živalski vrt ima seveda tudi pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti za kakovostno obratovanje. Sem spadajo prenizka finančna sredstva, nezadosten pretok pitne vode, strma pobočja, neurejena mestna kanalizacija, pomanjkljiv razvojni načrt, dotrajane stavbe in sezonski značaj vrta.

Dokaz neustreznosti Da ZOO ne izpolnjuje več zahtevanih standardov in je potreben temeljite prenove, dokazujejo tudi ugotovitve agencije za okolje, ki je pred kratkim omejila možnost za ogled volkov in šimpanzov. Zahteva, da se uredijo ustreznejša zaklonišča in topla počivališča, kjer bi voda lahko prosto odtekala. ZOO mora zagotoviti tudi možnost ločevanja volkov. Dela bodo končana predvidoma do konca januarja, medtem ko se bo sanacija pri šimpanzih zavlekla do spomladi. Agencija je tudi ugotovila, da so njihovi bivalni prostori premajhni in neustrezni, ker ni zagotovljene naravne svetlobe. Sanacija bo financirala mestna občina Ljubljana iz intervencijskih sredstev, in sicer do te mere, da bo ogled mogoč čim prej. Sicer pa so živalskemu vrtu za pet let podaljšali dovoljenje za zadrževanje prosto živečih domorodnih in tujerodnih vrst živali v ujetništvu, medtem ko je bilo dovoljenje za prikazovanje živali zaradi pomanjkljivosti izdano le za dve leti.

Obetajo se spremembe Ljubljanski župan Zoran Jankovič in vodstvo ZOO sta 30. januarja na

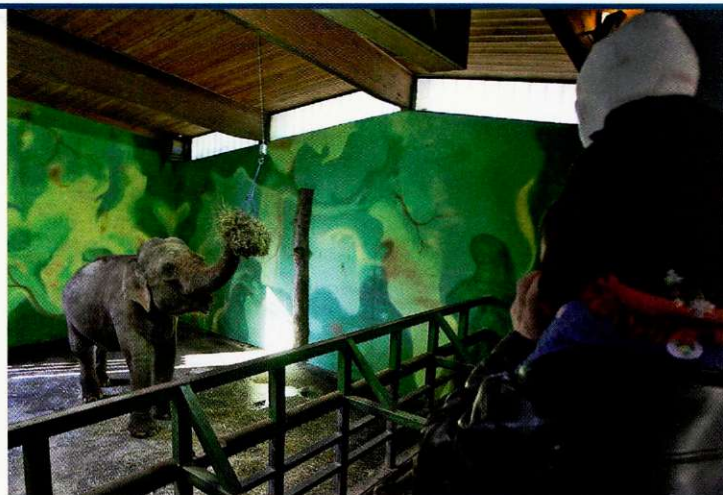

Direktorica ZOO Ljubljana Zdenka Ban Fiscinger na tiskovni konferenci

tiskovni konferenci predstavila nov razvojni načrt ZOO Ljubljana. Če bo potekalo vse v skladu z načrti, lahko do leta 2015 postane ljubljanski ZOO eden najlepše urejenih srednje velikih mestnih živalskih vrtov v Evropi. Da bi dosegli cilje, bo za izvedbo celotnega projekta treba zagotoviti okrog 55 milijonov evrov. Prenova bo umeščena v prostorski načrt mestne občine Ljubljana do leta 2025. Naloga vodstva ZOO je, da pripravi izračun potrebnih sredstev, mesto pa bo odobrilo denar. Seveda si oboji želijo sodelovanja z državo in morebitnimi donatorji. Prenovljen živalski vrt bi pomenil novo turistično ponudbo mesta in s tem dodaten zaslužek. Po adaptaciji bi bilo realno pričakovati celo do 400.000 obiskovalcev na leto, saj bi bilo med njimi več tujih turistov, ki sedaj živalski vrt pogosto zaobidejo.

Razvojni načrt Priprave na nov razvojni načrt so se začele pred dvema letoma. Začrtali so nekatere smernice razvoja živalskega vrta v naslednjih sedmih letih. Sodoben vrt mora živalim kar najbolj približati razmere v njihovem naravnem okolju in hkrati zadovoljiti potrebe obiskovalcev. V prihodnosti naj bi bilo oblikovanih pet osnovnih regij, in sicer: vstopna ploščad, servisna ploščad, del za prikazovanje eksotičnih živali, del za prikazovanje slovenskih gozdnih vrst živali in centralni del s kmetijo, ki bo vključeval otroški živalski vrt, večje igrišče in gostinski obrat. Različne vrste bodo sobivale v velikih, kompleksnih ogradah. Živalski vrt naj bi bil aktualen skozi vse leto in ne samo

v poletni sezoni. To bi omogočili s sistemom objektov, kot so azijski in afriški paviljon, osrednje gostišče, ZOO šola in biodiverzitetno središče. Velik poudarek bo na zgraditvi tematskih igrišč za otroke, adrenalinskih gozdnih poteh, kampiranju, kjer se bodo najmlajši skozi zabavo seznanili z različnimi živalskimi vrstami, saj so prav družine z otroki najpogostejši obiskovalci živalskega vrta. Vsak dan bodo organizirani brezplačni vodeni ogledi, ki jih bodo spremljale interaktivne delavnice za privlačnejše izobraževanje o živalih. Vzpostavljena bo nova obhodna pot, ki bo v obliki osmice omogočala, da se na nekatera mesta ne bo treba vračati, kot je bilo to do sedaj. Ena zanka bo potekala po zgornjem, avtohtonem delu, druga pa po spodnjem delu, kjer so na ogled eksotične živali. Na stiku obeh bo novo središče vrta, ki bo nastalo med današnjimi ogradami za slona in zveri. Obiskovalcem bodo pri nekaterih vrstah živali ponudili vstop v ogrado. Sodelovali bodo lahko tudi pri njihovem hranjenju. Poleg prostorske razširitve bodo obogatili tudi ponudbo, ki sedaj obsega 130 živalskih vrst in 500 živali. Živalski vrt naj bi po prenovi dobil nekaj novih prebivalcev. Bogatejši bo za krokodile, nosoroga, tapirja, flaminge, komodoškega varana in sadjejedega netopirja. Razširitve v Živalskem vrtu Ljubljana ne predvidevajo. Še vedno bi obsegal 16 hektarjev površin. Zavzemajo se le, da bi dokupili manjši pas okrog živalskega vrta, in sicer za servisno pot in varnostno cono. S tem bi ločili servisne poti od sprehajal-

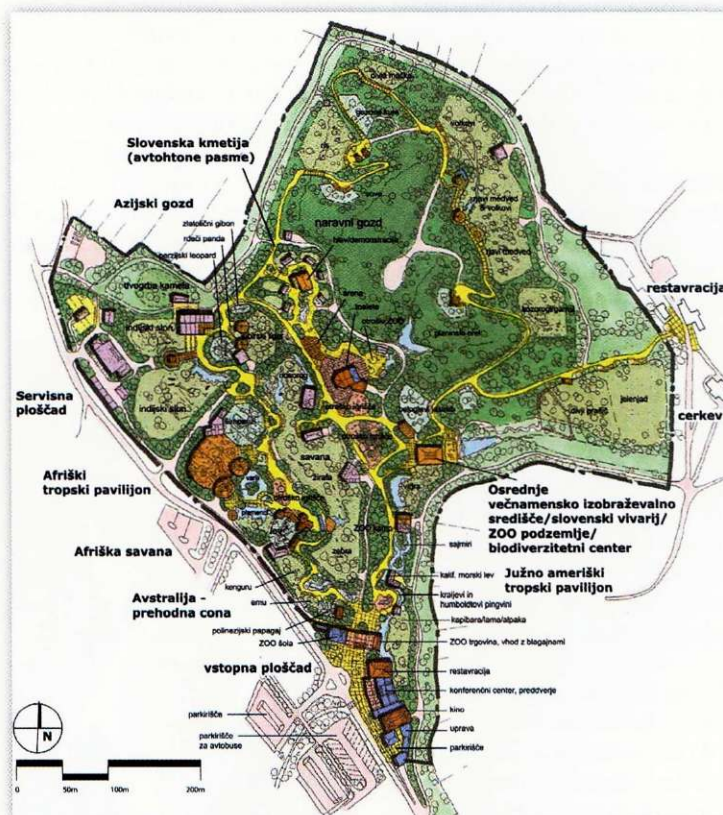

Poleg prostorske razširitve bodo obogatili tudi ponudbo živalskih vrst.

nih, kar bi izboljšalo organizacijo vrta in varnost obiskovalcev.

Sodobne smernice Preden se bodo lotili prenove, se nameravajo seznaniti z novimi trendi v ravnanju, hranjenju, gojitvi živali, z organizacijo in delovanjem najsodobnejših živalskih vrtov. Znano je, da ti že dolgo niso več samo zbirke živali, ampak so to postala raziskovalna, turistična, naravovarstvena in raziskovalna središča. Zato je temeljnega pomena, da država skupaj z lokalno skupnostjo ustanovi tovrstni center in ohranja korak z drugo Evropo. Za to bo potrebno ob-

sežnejše izobraževanje neformalnih skupin na interaktivni ravni. Kupiti bodo morali tudi ustrezno opremo. V prihodnosti naj bi intenzivneje sodelovali v različnih raziskavah, saj ugotavljajo, da so nekatera znanja o živalih, predvsem eksotičnih, precej omejena. Ljubljanski živalski vrt je dotrajan in zastarel, zato je treba zagotoviti njegovo sanacijo in izkoristiti turistični potencial, ki se s tem ponuja. Kot edini tovrstni objekt si zasluži pozornost države, mestne občine in institucij, saj je izrednega pomena tudi za izobraževalno dejavnost. **D**

Nova podoba ZOO Ljubljana

Xian, Huaqing Pool (avtorica Urška Kupec)

Yuyuan Garden v Šanghaju (avtor Andy Miklav)

Na vzhodni obali Kitajske

Lucija Horvat

Slovinci so začeli prihajati na Kitajsko po letu 2000, po kitajskem gospodarskem razcvetu, pravi Urška Kupec, predstavnica v svetu vlade RS za Slovence po svetu in predstavnica Gorenja na Kitajskem.

Koliko Slovencev pravzaprav živi na Kitajskem in v katerih mestih?

Po mojih ocenah na Kitajskem živi okoli 70 do 80 Slovencev. Razkropljeni smo po vsej državi, največ nas živi v večjih mestih na vzhodni obali Kitajske – v Šanghaju z okolico, v mestu Suzhou ter v prestolnici Peking.

Predvidevam, da so na Kitajskem predvsem zaradi služb, ker so sodelavci evropskih podjetij.

Res je. Smo zelo mlada skupina, ki se je na Kitajsko priseljevala večinoma zaradi delovnih potreb in osebnih izzivov v zadnjih nekaj letih, od leta 2000 naprej, ko je Kitajsko zajel tako imenovani gospodarski bum. V zadnjih letih naše število hitro narašča. Veliko slovenskih podjetij je tukaj že odprlo svoja predstavništva ali proizvodna podjetja, ki jih vodijo njihovi predstavniki iz Slovenije.

Ali na Kitajskem obstaja kakšno slovensko društvo?

Pred nekaj leti je bilo slovensko društvo ustanovljeno v mestu Suzhou. Vsekakor se trudimo, da kljub delovnim ob-

veznostim najdemo čas ter tu in tam organiziramo družabni večer, da se srečamo in malce poveselimo.

Kakšno je življenje na Kitajskem? V socializmu?

Z mojega vidika je Kitajska komunistična dežela, ki nikoli ni stopala po tipičnih poteh socializma. Socialistične vrednote, kot so skrb za vse pripadnike družbe, so po mojem mnenju bolj ukoreninjene v tradicionalnih kitajskih vrednotah, ki se izražajo z izkazovanjem skrbi drug do drugega,

Urška Kupec

medsebojno povezanostjo družinskih članov itd.

Kitajska je v zadnjih desetletjih svoj komunistični sistem zelo prilagodila kapitalističnemu razvoju. Komunistični sistem je sicer še vedno sredstvo, ki celotno državo in nacijo drži skupaj ter izstopa na vseh nivojih vodenja države, predvsem v birokratskih aparatih, gospodarsko pa se je država zelo odprla in razmere tukaj so podobne kot v razvitih državah zahodnega sveta. Ta čas se mi zdi Kitajska bolj kapitalistična kot katera koli druga država na svetu. To kaže privatizacija podjetij, njihov razvoj in tržno ekonomijo itd. Samo večja podjetja, ki služijo državnim interesom, še ostajajo v lasti države (energija, nafta ...).

V čem so predstave Slovencev in verjetno tudi Evropejcev o Kitajski zgrešene?

Že samo vprašanje, kakšno je življenje v socializmu, je nasprotno dejanski sliki tukajšnjega življenja. Če se ne vtikaš v politične stvari, je življenje v velemestih, kot je Šanghaj, tako kot življenje v drugih svetovnih prestolnicah. Mesto je prepleteno s trgovskimi

in kulturnimi centri, z restavracijami, nočnimi klubi. Ljudje se zabavajo na podoben način, se srečujejo s podobnimi težavami kot vsi drugi prebivalci sveta. Tudi urbanizacija iz dneva v dan narašča. Čedalje več prebivalcev se iz revnega podeželja v notranjosti Kitajske seli v večja in razvita mesta. Stremijo za večjim zaslužkom in lepšo prihodnostjo.

Jezik je verjetno ena najtežjih ovir pri vživiljanju v kitajsko kulturo. Kako je s slovenščino? Jo pozabljate? Ste srečni, ko jo spet slišite? Kakšen je vaš odnos do Slovenije? Jo obiskujete? Pa drugi Slovenci na Kitajskem?

Kitajščina je zelo specifičen in drugačen jezik. Celotna jezikovna struktura ("logika") jezika je čisto drugačna od slovanskih in drugih indoevropskih jezikov. Uradni jezik na Kitajskem je mandarinsščina. Je zlogovni, tonski jezik, ki loči 4 različne tone. To pomeni, da en zlog v različnih tonih nosi različne pomene. Nikakor se je ni nemogoče naučiti, vendar pa potrebuješ precejšnjo mero potrpljenja, dobre volje in prakse v jezikovno-kulturnem območju, kjer ta jezik

Šanghaj – cona za pešce (avtorica Urška Kupec)

govorijo. Po mojem mnenju je to eden od jezikov, ki ga začneš aktivno osvajati šele, ko ga "začutiš" ("ponotranjiš"). Tukaj živim že 7. leto in moram priznati, da nikoli nisem verjela, da je mogoče materni jezik pozabiti, če ga dlje časa ne govoriš. Vendar je moja slovenščina po prvih 4 letih življenja v tujem okolju, brez aktivnega stika s Slovenci, povsem ohromela. Slovenščino spet aktivno govorim zadnji dve leti in pol, odkar sem se v Šanghaju pridružila slovenskemu podjetju. In moram priznati, da imam precejšnjo srečo, saj v predstavnstvu nisem edina Slovenka, zato priložnosti za vajo ne primanjkuje. Poleg tega tu okoli živi še precej drugih Slovencev.

Kakšna je dolgoročna usoda Slovencev na Kitajskem? Boste ostali tam ali mislite na vrnitev v domovino?

Kitajska v mojih očeh nekako ne spada med tiste države, kamor se posamezniki selijo zaradi udobnejšega in lepšega življenja, čeprav to še zdaleč ne pomeni, da se tukaj

nimamo lepo. Večina nas je tukaj zaradi delovnih potreb in osebnih izzivov za krajše ali daljše časovno obdobje. Odvisno od interesov in poslovnih ciljev. Če sodim po razvoju in moči kitajskega gospodarstva v zadnjih letih, predvidevam, da se bo naša ne več tako majhna skupnost še okrepila. Osebo pa upam, da bom tudi jaz imela priložnost, da še nekaj časa ostanem del tukajšnjega dogajanja.

Kako gledate na slovensko predsedovanje EU s tako daljne perspektive?

Ne glede na to, da smo tako daleč in dogajanja v Sloveniji ne občutimo tako intenzivno kot vi doma, sem vesela in ponosna, da je Slovenija z novim letom prevzela tako pomembno funkcijo. Mislim, da je to pomemben dokaz našega dobrega dela in izvrstno potrdilo za naš trud. Verjamem, da bomo zastavljene naloge tudi v prihodnje uspešno opravljali, hkrati pa upam, da bo Slovenija naslednjih nekaj mesecev kar najbolje izrabila za svojo promocijo v svetu. ☐

Tedenski utrip

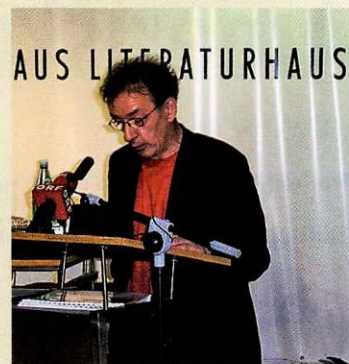
ZAKON OMOGOČIL VRNITEV Na dan slovenske kulture 8. februarja so v Trstu spet odprli urad Slovenskega informativnega centra. Ravnatelj Narodne študijske knjižnice v Trstu Milan Pahor je dejal, da je šele zaščitni zakon za Slovence v Italiji omogočil vrnitev v Narodni dom, ki je kakovostno kulturno središče Slovencev v Trstu in privablja širše občinstvo. Odigral je pomembno vlogo pri ustvarjanju sožitja in spoznavanju med različnimi kulturami. Za seboj ima zelo razburkano zgodovino. Stavba, zgrajena leta 1904, je bila vrh slovenskega preporeka v Trstu in dosežek enakopravnosti za časa avstro-ogrske monarhije. Narodni dom je opravljal svojo funkcijo le 16 let – do leta 1920, ko so fašisti in nacionalistične skupine hišo zažgali. Stavba je bila Slovincem odtujena vse do leta 2001, ko je italijanski parlament v Rimu dokončno sprejel zaščitni zakon za Slovence v Italiji. Šele ta je Slovincem spet omogočil vrnitev v Narodni dom, je razložil ravnatelj Narodne študijske knjižnice Milan Pahor.

Narodni dom v Trstu

PRAZNIK VSEH SLOVENCEV Poslovodja Slovenske prosvetne zveze (SPZ) Janko Malle ob slovenskem kulturnem prazniku ugotavlja, da je in da mora biti to kulturni praznik vseh, tudi zamejskih Slovencev. Zato poziva k čim tesnejšemu sodelovanju z matico. Praznik se je tudi med narodno skupnostjo na Koroškem že zasidral. Prav kultura in kulturna ustvarjalnost sta elementa, ki sta za preživetje naroda najbolj potrebna in pomembna.

ENOTNA LISTA SVARI Enotna lista (EL), slovenska stranka na avstrijskem Koroškem, sviri pred predlogom Skupnosti koroških Slovencev (SKS) za razširitev Koordinacijskega odbora koroških Slovencev (Koks). Enotna lista meni, da je načrt, da bi vključili predstavnike t. i. večinskih strank v enaki meri kot predstavnike EL, izpodkopavanje neodvisnega interesnega zastopanja manjšine. Poslovodja EL Adrian Kert zapisal, da je EL edina stranka na avstrijskem Koroškem, ki odločno in brez ovinkarjenja zagovarja interese koroških Slovencev in je zato ne gre postaviti na isto raven z drugimi strankami. SKS je javnosti predstavila predlog za skupno politično predstavništvo slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. V skladu z njim naj bi bila v Koku, usklajevalnem telesu med Narodnim svetom koroških Slovencev (NSKS) in Zvezo slovenskih organizacij (ZSO), uradno priznanima predstavniškima organizacijama slovenske manjšine, enakopravno zastopana tudi SKS. Poleg tega naj bi v Koku sodelovali še predstavnik slovenske stranke EL in referenti za manjšinska vprašanja pri deželnozborskih strankah, kot so socialdemokratska stranka (SPÖ), ljudska stranka (ÖVP) in Zeleni.

Janko Malle, poslovodja SPZ

Boj za Belo hišo se stopnjuje in krog tekmecev v predvolilni kampanji se počasi krči.

Ameriški resničnostni šov

Ana Müllner, foto: Reuters

Predvolilno dogajanje v ZDA postaja čedalje bolj razburljivo in predvsem nepredvidljivo. Tudi po »supertorku« še vedno niso znani glavni favoriti v boju za Belo hišo, izenačenost Hillary Clinton in Baracka Obame pa se vedno bolj bliža vrelišču.

Ob spremljanju primarnih volitev v ameriških zveznih državah se pogosto zdi, da bodo volitve v ZDA že čez nekaj tednov in ne šele novembra. Medtem ko je favorit republikanske stranke že znan in je verjetnost presenečenja skorajda nična, je v demokratskem taboru mogoče še prav vsak scenarij. Velika tekmeča Hillary Clinton in Barack Obama iz dneva v dan stopnjujeta medsebojni boj za

prevlado in njuna izenačenost postaja čedalje očitnejša. Tudi po t. i. supertorku, od katerega je bilo pričakovati, da bo razjasnil situacijo in se bodo glasovi naghnili v prid enega ali drugega, je še vse neodločeno in epilog več kot enoletne drame bo, kot kaže, ostal neznan prav do konca.

Boj za prevlado Supertorek prejšnji teden na koncu ni uresničil prav nobenega od pričakovanj.

Od tega dne, ko so primarne volitve potekale v kar 22 ameriških zveznih državah, sta oba protagonista demokratske drame še vedno izenačena. Primarne volitve so potekale tudi v soboto, in po zdajšnjih rezultatih je Obama tik za petami Clintonove. Slednja ima 1095 delegatskih glasov, Obama 1070, za osvojitve kandidature pa jih je potrebnih 2025. Clintonova se za vodilno mesto lahko zahvali le še t. i. superdelegatom oz. strankinim uglednejšem, ki imajo pravico podpreti kandidata ne glede na volilni izid. Za zmanjšanje zaostanka za nekdanjo prvo damo se Obama lahko zahvali tudi števil-

nim pomembnim ljudem tako iz politične kot iz drugih sfer.

Tekmeča ali sodelavca? Eno izmed glavnih vprašanj, ki so se začela postavljati v zadnjih tednih, je zagotovo to, kaj je Obami prineslo zmagoviti vzpon. Odkar se je začela velika tekma med obema demokratoma, je imela Clintonova precejšnjo prednost pred Obamo, vendar ji ta v zadnjem času upada. Obama ta čas velja za favorita in javnomnenjske raziskave kažejo, da bi bil temnopolti senator iz Illinoisa uspešnejši v boju proti republikancu McCainu. Medtem pa je

Vpliv družine Clinton počasi usiha, kar sebi v prid izkorišča Barack Obama.

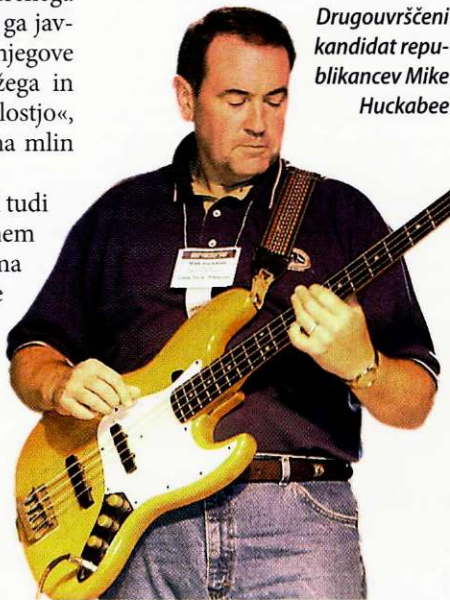
Clintonova očitno preveč stavila na vpliv svojega moža Billa. Če je njegova vpletenost v kampanjo sprva naletela na pozitivni odziv med volivci, je zdaj začela dobivati negativni predznak. Za to je zaslužen predvsem Obama; njegova kampanja namreč ne temelji na zdravstvenem sistemu, vojni v Iraku ali socialnih vprašanjih, temveč čedalje bolj na dejstvu, da je v politiki čas za spremembe in nove obraze. Njegova filozofija seveda v prvi vrsti cilja na republikance in jim daje vedeti, da je osem let v Beli hiši več kot preveč časa. S pozivom k spremembam pa Obama hkrati spodbija tla družini Clinton, saj Hillary očita, da je le podaljšana roka svojega moža in da bi v primeru njene izvolitve v ZDA spet prišla na oblast opcija, ki je državi vladala dolgih osem let. Obama je sebi v prid obrnil tudi svojo starost; če je s svojimi šestinštiridesetimi leti sprva veljal za neizkušena in premladega kandidata, ga javno mnenje v ZDA zaradi njegove starosti opisuje kot »svežega in neobremenjenega s preteklostjo«, kar je vse prej kot voda na mlin šestdesetletni Clintonovi.

Počasi se začenjajo širiti tudi špekulacije o morebitnem sodelovanju med obema favoritoma predsedniške tekme; sestavlja se scenarij, po katerem naj bi skupni kandidat stranke za svojega podpredsednika predlagal poraženca v finalnem dvoboju za Belo hišo. In čeprav oba kandidata te možnosti nista potrdila, naj bi se za to idejo navduševali predvsem pripadniki demokratov; za mnoge izmed njih je izbira med Clintonovo in Obama izredno težka, saj poleg tega, da sta oba dovolj kompetentna za zmago po strankarskem izboru, oba premikata ločnice zgodovine. A ideja o sodelovanju se zdi malo verjetna, če pogledamo njune boje v zadnjih mesecih; potem ko sta drug drugega poskušala na vsak način diskreditirati, si je Oba-

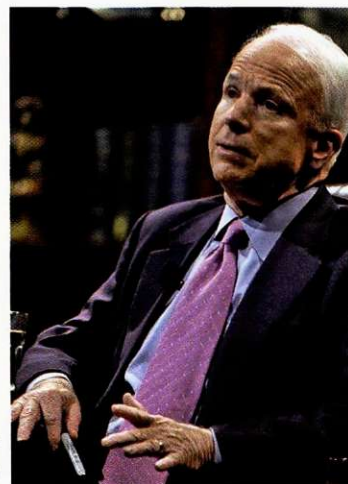

mo in Clintonovo izredno težko predstavljati kot sodelavca.

Enotni republikanci V primerjavi z demokrati se zdi izbiranje skupnega kandidata pri republikancih izredno mirno. Izbiranje strankinega kandidata je le še formalnost, saj bo predsedniški kandidat zagotovo postal senator John McCain. Slednji se za zmago lahko v prvi vrsti zahvali drugim tekmeccem za Belo hišo, ki so iz

Drugouvrščeni kandidat republikancev Mike Huckabee

Neuradni, a najverjetnejši izbor republikancev: John McCain

Se nekdanji predsednik preveč vmešava v ženino kampanjo?

kampanje predčasno izstopili in mu zagotovili prevlado glasov. Kot prvi je iz kampanje izstopil nekdanji župan New Yorka Rudy Guliani, ki je dolgo veljal za enega od favoritov iz vrst republikancev. Prejšnji teden je volilni boj zapustil tudi Mitt Romney, milijonar med kandidati, ki je za svojo kampanjo porabil kar 35 milijonov dolarjev iz lastnega žepa. Njegov odstop tako dokazuje, da niti v ameriških volitvah denar ni vse. V tekmi sicer še vedno vztraja nekdanji guverner zvezne države Arkansas Mike Huckabee, vendar za McCainom prepričljivo zaostaja, kljub temu pa še ne namerava zapustiti znotrajstrankarskega spopada.

Čeprav ima McCain kandidaturu že tako rekoč v žepu, ima pred seboj še vedno težko nalogo, da na svojo stran pridobi konserva-

priljubljenost in ugled stranke, ki sta v drugem mandatu aktualnega predsednika padla na eno najnižjih stopenj v zgodovini.

Resničnostni šov? Bitka za Belo hišo se s čedalje večjo hitrostjo nadaljuje, in čeprav traja že skoraj leto dni, bo prvi del igre verjetno končan šele zgodaj poleti. Le malo kdo je pričakoval tolikšno izenačenost na strani demokratov, kakršni smo priče sedaj. Naslednja etapa, soočenje kandidatov demokratske in republikanske stranke, najbrž ne bo tako zanimiva, kot so zdaj soočenja med Obama in Clintonovo. Medtem pa predvolilno dogajanje zmeraj bolj spominja na katerega od mnogih resničnostnih šovov, iz katerih se mora vsak teden posloviti nekdo od sodelujočih. Predsedniško tekmo je že zapustila večina kandidatov in sedaj merjenje moči poteka le še med najbolj kompe-

Barack Obama stavi na nove politične smernice.

ktivni del stranke, ki mu do sedaj ni bil preveč naklonjen; glasovi konservativnega jedra večinoma pripadajo Huckabeeju. Pri tem bo McCainu verjetno v največjo pomoč podpora predsednika Georgea W. Busha, ki McCainu v celoti podpira. To mu bo verjetno pomagalo pri kandidaturi, vprašanje pa je, ali mu bo podpora nepriljubljenega predsednika koristila tudi potem, ko bo postal uradni kandidat stranke. McCain bo, potem ko bo tudi uradno postal kandidat republikancev, v javnosti najprej primoran dvigniti

tentnimi, ki imajo vsak po svoje dobre možnosti za izvolitev na mesto predsednika ZDA. Razgibanost predvolilnega dogajanja v ZDA pa še najbolj pride do izraza, če pogledamo dogajanje v drugi svetovni velesili Rusiji, ki bo prav tako letos dobila novega predsednika. Tamkajšnji novi predsednik je znan že vse od trenutka, ko ga je aktualni prvi mož države Putin oklical za naslednika, zato so spomladanske volitve le še formalnost. Večina Rusov lahko torej le sanja o predvolilnem scenariju, kakršen poteka na drugi strani Atlantika. ■

Okoljevarstvena taksa

Za tovornjake, ki močno onesnažujejo okolje, morajo vozniki ob vstopu v London plačati 200 funtov (266 evrov). Ukrep za zdaj velja le za tovornjake z dizelskimi motorji. Župan Londona Ken Livingstone je prepričan, da bo zmanjševanje izpustov izboljšalo kakovost zraka v britanski prestolnici in zmanjšalo število smrti zaradi onesnaženja. Predstavniki avtoprevoznikov pa novi ukrep zavračajo, saj naj bi bila njegova izvedba draga, učinki pa zanemarljivi. Načrt za kaznovanje onesnaževalcev vključuje mrežo kamer, ki bodo spremljale vozila ob vstopu v mesto. Po registrskih številkah bodo uslužbenci nato preverjali, ali vozilo ustreza standardom Evropske unije o izpušnih plinih. Za tista vozila, za katera bodo ugotovili, da standardom ne ustrezajo, bo treba plačati 200 funtov na dan, sicer je zagrožena kazen 1000 funtov (1300 evrov).

Preverjanje Ravnatelj neke estonske šole je v dopisu učiteljem naročil, da morajo za vsakega otroka, ki ga sprejmejo v prvi razred, zahtevati po tri ovce. Tako je želel preveriti pazljivost svojih zaposlenih pri prebiranju navodil. Toomas Takkis, ravnatelj osnovne šole v mestu Kuresaar, na otoku Saaremaa v Baltiskem morju, je učiteljem izročil dopis, v katerem jim je za šalo naročil, da lahko v prvi razred sprejmejo le tiste učence, katerih starši bodo šoli darovali po tri ovce. Na ta način je želel ugotoviti, ali zaposleni njegove dopise sploh preberejo do konca.

Oblasti na omenjenem estonskem otoku so med drugim po-

zvale šole, naj za prihodnje šolsko leto predlagajo čim izvirnejše načine sprejemanja učencev v prvi razred. Razen tistega z ovcami je bil Takkisov načrt prepričljiv, je o načrtu šaljivega ravnatelja dejal pristojni vladni uslužbenec.

Nujni plinovodi Evropska unija želi okrepiti odnose z Azerbajdžanom in podpira graditev plinovodov, po katerih bi kaspjski plin potoval neposredno iz držav Srednje Azije v Evropo, pri tem pa obšel Rusijo, je bilo sporočilo obiska trojke EU v Azerbajdžanu. Evropska komisija je medtem v Bakuju odprla tudi prvo uradno predstavništvo. Evropska komisarka za zunanje odnose in evropsko sosedsko politiko Benita Ferrero Waldner je zatrnila, da je vprašanje energetskega sodelovanja zelo visoko na dnevnem redu odnosov med sedemindvajseterico in Azerbajdžanom ter izrazila podporo plinovodu, po katerem bi plin iz Kazahstana in

Turkmenistana pod Kaspiskim morjem potoval do Azerbajdžana in naprej do evropskih trgov. Azerbajdžansko stran je tudi spodbudila, naj sodeluje v projektu plinovoda Nabucco, po katerem naj bi plin iz držav Srednje Azije oz. Kaspijskega bazena potoval prek Turčije, Bolgarije, Romunije in Madžarske v Avstrijo in se tako izognil Rusiji.

TUJI TISK

El Pais

Madrid in Barcelona

Obe mesti sta med tridesetimi najdražjimi na svetu. Obe sta samo v enem letu zbrali več kot 25 točk na svetovni lestvici cen življenjskih potrebščin. Madrid se je leta 2006 s 53. preselil na 26. mesto, Barcelona pa s 56. na

31. in tako prehitela Frankfurt, München, Bruselj in Los Angeles. Podatke vsako leto zbira podjetje Mercer Human Resource Consulting, ki primerja 200 osnovnih potrebščin v 143 mestih sveta v skladu s kupno močjo njihovih prebivalcev. Podražitev španskih mest v primerjavi z drugimi mesti po svetu se ponavadi pojasnjuje z večjo vrednostjo evra v primerjavi z dolarjem. Zato so se podražila tudi številna druga evropska mesta. Podražitev je tudi posledica rasti povpraševanja in inflacije v Španiji. Kljub vsemu pa na prvem mestu v svetu glede na ceno življenjskih potrebščin še vedno ostaja Moskva, sledijo ji London, Seul, Tokio in Hongkong.

Die Welt

Najboljše maščevanje

Tretjina žensk in moških se rada maščuje, od teh se jih 70 odstotkov nikoli ne pokesa, da so to storili, in bi se maščevali še enkrat. Najpogostejši vzroki za maščevanje so nezvestoba in konflikti na delovnem mestu. Pri anketi,

ki so jo izvedli v Nemčiji, je sodelovalo 715 moških in žensk, starih med 18 in 55 let. V praksi so se večkrat maščevali moški, in sicer zaradi konfliktov v službi, tako da so osebe očrnilo nadrejenim, ženske pa se raje maščujejo zaradi nezvestobe svojih partnerjev, kolegom v službi pa se maščuje samo 15 odstotkov žensk – torej veliko manj. Po maščevanju moške ponavadi veliko manj peče vest kot ženske, saj bi jih kar dve tretjini ponovilo svoje dejanje. Toda maščevanje ni vedno sladko – včasih ima tudi grenak priokus.

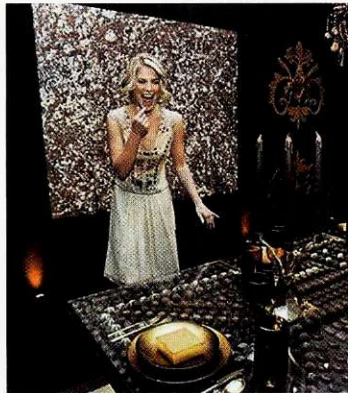
Meka za turiste Japonsko je v letu 2007 obiskalo toliko tujih turistov kot še nikoli doslej, število tujih gostov pa se je lani v primerjavi z letom prej povečalo za

13,8 odstotka, na rekordnih 8,3 milijona. Število tujih turistov na Japonskem se je s tem povečalo že četrto leto zapored. K večjemu obisku je pripomogla predvsem gospodarska rast v regiji, poleg tega pa tudi šibkejši tečaj japonskega jena v razmerju do tujih valut ter kampanja japonske vlade, s katero je želela v državo privabiti več tujih obiskovalcev. Lani se je na Japonskem povečalo predvsem število obiskovalcev iz drugih azijskih držav. Nasprotno pa se je lani prvič po letu 2003 zmanjšalo število Japoncev, ki so

potovali v tujino. Bilo jih je 17,3 milijona in s tem za 1,3 odstotka manj kot leta 2006. Drugo največje gospodarstvo na svetu si želi do leta 2010 povečati število tujih turistov na deset milijonov letno.

Raj za sladkosnede V enem od newyorških hotelov so nedavno odprli sobo, v kateri je vse iz čokolade. Miza je narejena iz čokoladnih bonbonov, polica nad kaminom zapeljivo diši po kakovu, z lestence pa visijo čokoladni biseri. Celu umetniške slike na stenah, obloženih s tablicami temne čokolade, so iz črne in bele čokolade. Turisti pa v sladki sobi, ki jo je zasnoval oblikovalec Larry Abel, za zdaj ne bodo mogli bivati. Gre namreč za reklamno potezo izdelovalca čokolade Godiva ob valentinovem. V sobi bo lahko prenočil le srečnež, ki bo v enem od izdelkov te tovarne, kupljenem

v Severni Ameriki, odkril bon za vikend paket za dve osebi.

Svarilo pred dietami Nemški strokovnjaki so ljudi s čezmerno telesno težo pozvali, naj se ne zatekajo k dietam, ker bodo dosegli prav nasprotni učinek. Bliskovi-

te spremembe prehranjevanja večinoma povzročijo povečanje telesne teže. Za zmanjšanje telesne teže je pomembno predvsem gibanje, še opozarjajo nemški zdravniki. Nemško ministrstvo za zdravje je z raziskavo ugotovilo, da je vsak drugi Nемеc debel.

12-pasovni most

Dubaj, ki že gradi najvišjo stolpnico na svetu, se je odločil še za graditev mostu z 12 voznimi pasovi. Dela naj bi se začela marca, most pa naj bi dokončali leta 2012. Investicija je vredna 817 milijonov dolarjev, most pa naj bi bil dolg 1.600 metrov. Po njem naj bi bila po načrtih speljana tudi proga podzemne železnice, ki bi povezovala Burž Dubaj in Deiro. Najvišja stolpnica na svetu, imenovana Burž Dubaj, je sredi del. Še pred dokončanjem je stolpnica preseгла višino do zdaj najvišje stolpnice na svetu, tajvanske Taipei 101. Končna višina dubajske stolpnice je za zdaj skrivnost. Najdaljši most na svetu, dolg 3900 metrov, je v Šanghaju.

VIP STA

TUJI TISK

Daily Telegraph

Neorganska nafta

Tako imenovano izgubljeno mesto na dnu oceana vsebuje sledove takšnih kemičnih snovi, ki kažejo na to, da bi lahko bile zibelka življenja na Zemlji. Nekateri menijo, da so sestavine, iz katerih se je potem razvilo

življenje, na Zemljo priletele iz vesolja, drugi pa iščejo odgovor na morskem dnu. To teorijo podpirajo nova dejstva. Temperatura in sestava plinov, ki uhajajo poleg vode iz vročih vrelcev na dnu Atlantika, je prav podobna, kot je verjetno bila, ko je nastalo življenje. Ob tem nenehno nastajajo hidrokarbonati, molekule z različnimi kombinacijami atomov vodika in ogljika, ki so ključ do razumevanja celičnega življenja. Tako so lahko stene celic zgrajene iz preprostih verig ogljikovodikov, aminokisliline pa so ogljikovodikove verige, povezane z atomi kisika. Analiza ogljikovodikov pri podmorskih izvirih je pokazala, da niso organskega izvora.

The Independent

Modrooki ljudje

Znanstveniki so ugotovili, da so vsi naši modrooki sodobniki izšli iz enega samega prednika, ki naj bi bil živel pred okoli 10 tisoč leti v bližini Črnega morja. Preučevalci genetike oči trdijo, da ima glede na analize DNK

več kot 99,5 odstotka ljudi z modrimi očmi enako mutacijo gena, ki določa barvo šarenice. To po besedah profesorja Hansa Eiberga potrjuje, da se je mutacija zgodila samo pri enem človeku in ta je postal prednik vseh modrookcev na svetu. Dejal je še, da je rjava barva oči »privzeta« in za ljudi najbolj logična. Je posledica delovanja kožnega pigmenta melanina. Mutacija pa je zmotila proizvodnjo melanina v šarenici in nastalo je oko modre barve. Variacije rjave barve oči je mogoče razlagati z različno koncentracijo melanina, pri modrih očeh pa je njihove koncentracije melanina zelo majhno, zato je mogoče sklepati na skupnega prednika.

Srečko Hvaluc in Branko Marinič

Očitki opozicije niso na mestu

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Srečko Hvauc je bil za poslanca izvoljen v Mariboru. Kot ekonomist je dejaven na področju gospodarskih in finančnih tem. Branka Mariniča so za poslanca izvolili na Ptuj, v javnosti pa je znan predvsem kot predsednik preiskovalne komisije za ugotavljanje politične odgovornosti nosilcev javnih funkcij v zvezi z domnevnim oškodovanjem državnega premoženja v 83 gospodarskih družbah. Oba sta namestnika članov preiskovalne komisije za ugotovitev in oceno dejanskega stanja, ki je lahko podlaga za odločanje o politični odgovornosti nosilcev javnih funkcij v vladi in na ministrstvu za pravosodje ter Vrhovnem državnem tožilstvu. Sta člana Slovenske demokratske stranke.

Zanima me, kakšno je vajino mnenje o menedžerskih odkupih, ki smo jim priče v zadnjih letih?

Hvauc: Osebno menedžerskim odkupom ne nasprotujem, če do njih pride na pregleden način. To pomeni, da tisti, ki kupujejo deleže, te kupujejo s svojimi sredstvi, ki so jih pridobili na pošten način, s svojim delom, ne pa tako, da zanje najamejo posojilo, zanj pa kot poroštvo zastavijo delnice ciljne družbe. To je sporno, saj pomeni, da bi morali nekateri delati več tisoč let, da bi prišli do takšnega kapitala, drugi, ki so se v nekem trenutku znašli na pravem mestu, pa na po mojem mnenju vsaj moralno sporen način na hitro pridejo do ogromnega premoženja.

Marinič: Pri svojem dosedanem delu v preiskovalni komisiji o prodaji državnih deležev v 83 gospodarskih družbah sem v zvezi z menedžerskimi odkupi prišel do pomembnih rezultatov in gradiv, ki so mi kot predsedniku na voljo. Pri tem sem na podlagi izjav nekaterih prič spoznal delo nekaterih 'menedžerjev' iz preteklosti, ki so znali izkoristiti čas tranzicije, takratno politično oblast in posameznike ter se tako dokopati do neverjetnega premoženja. K mnenju svojega kolega lahko dodam le to, da so to bogataši, katerih premoženje presega vse razumne zneske.

Vi, poslanec Marinič, ste vodenje preiskovalne komisije prevzeli od Polonce Dobrajc.

V kateri fazi je delo komisije?

Marinič: Komisija, ki je bila ustanovljena predvsem za to, da razišče prodajo državnega deleža v Mercatorju, je prišla praktično do konca svojega dela. Tako smo že začeli oblikovati predhodno sklepno poročilo komisije. Načrtujem, da ga bomo državnemu zboru predstavili v marcu ali aprilu letos.

Ste pregledali prodajo državnih deležev v vseh načrtovanih podjetjih?

Marinič: Preverili smo prodajo skoraj v vseh 83 podjetjih. Večinoma gre za verižna podjetja in za enake modele prodaje teh deležev. Seveda gre tudi za nekatera manjša podjetja in manjše državne deleže v njih. Formula je bila znana, zato ni bilo treba obdelovati vsakega posebej. Komisija je dala velik poudarek preiskavi prodaje Mercatorja. Zaslišali smo vse mogoče priče, tudi Zorana Jankoviča, ki je imel v preteklosti velike ambicije za odkup, vendar se mu ta ni izšel. Ena izmed prič je na zaslišanju dejala, da je Jankovič celo grozil, če mu ne dovolijo odkupa. Ko sem Jankoviču na zaslišanju to izjavo prič citiral, jo je označil za laž. Podrobno smo pregledali tudi prodajo državnega deleža v Leku, pri čemer je komisija zaslišala Metoda Dragonjo. Njegovo pričanje pred komisijo ni dalo pravih odgovorov, čeprav je iz dokumentacije razvidno, da je pri prodaji Leka (kure, ki je nesla zlata jajca, je dejal Kristjan Janc iz SLS) prišlo do velikega oškodovanja državnega premoženja. To je razvidno tudi iz izračunov. Preračunano v današnji čas, so to grozljive številke v primerjavi s tem, kar želijo nekateri danes naprtiti prodaji deleža v Mercatorju. Pravzaprav se veliko oškodovanje državnega premoženja v preteklosti skriva prav v Leku, posebno če to primerjamo z današnjim dobrim poslovanjem zelo uspešne Krke.

Kaj ste ugotovili pri Mercatorju?

Marinič: Pri Mercatorju smo ugotovili nekatera v javnosti večkrat predstavljena dejstva, vendar so v medijih velikokrat enostransko obravnavana. Ugotovili smo, da je šlo za transparentno prodajo, da je bila dosežena cena nad takratno vrednostjo delnice.

Očitek, ki se vseskozi pojavlja v večini slovenskih medijev, da je bila prodaja Mercatorja opravljena 12. avgusta 2005 v pristorih predsednika vlade, seveda ne drži. To je bilo nedvoumno ugotovljeno, zato je več kot očitno, da poskušajo nekateri s kazanjem na premierja zabrisati tisto, kar se je dejansko dogajalo, to je, da je Zoran Jankovič želel odkupiti delež Mercatorja po bistveno nižji ceni za delnico, kot je bila na borzi, kar pa mu ni uspelo. Na zaslišanju, ki smo ga opravili z Jankovičem, se je pokazalo, da je imel skupaj s svojimi menedžerji resne namene za odkup. Zato ni razumljivo, da nekateri še danes govorijo o tem, da je predsednik vlade prodajal Mercator. To ne drži.

Poročilo bo verjetno sprejeto v tem mandatu?

Marinič: Ali bo državni zbor poročilo sprejel ali ne, ne morem soditi danes, komisija ga zagotovo bo.

Ali pričakujete ločena mnenja k poročilu?

Marinič: Ne izključujem te možnosti. Komisijo sestavljamo poslanci koalicije (SDS, NSi, SLS, DeSUS in SNS). SD in LDS sta se sodelovanju v njej odpovedali. Očitno je, da je nekoga brez argumentov težko zagovarjati, zato se je bolje umakniti. Eden od članov komisije je član SNS, vendar se seje komisije v mojem mandatu še ni udeležil. Po izstopu treh članov iz SNS je sodelovanje še toliko bolj vprašljivo.

Gospod Hvauc, vi se precej ukvarjate z gospodarskimi temami. Kako komentirate izredno sejo o inflaciji, ki jo je zahtevala opozicija?

Hvauc: Zahteva za sklic te izredne seje je skladna s poslovníkom, zato jo je kolegij predsednika uvrstil na dnevni red. Predvidoma naj bi potekala (pogovor je nastal v četrtek, op. a.) v torek prihodnji teden. Glede na to, da smo včeraj ugotovili, da v torek zaradi obveznosti v Bruslju ne bo ne ministra Vizjaka in ne ministra Bajuka, mislim, da je že prišlo do spremembe dnevnega reda in bo ta točka na sporedu v petek. Sicer pa smo razpravo o tem na odboru za finance že končali. Dejstvo je, da v Sloveniji problem inflacije obstaja. Dejstvo pa je tudi, da to ni samo

▶ slovenski problem, ampak problem vseh evropskih in večine svetovnih držav. Nekatere imajo celo najvišjo inflacijo v zadnjih petnajstih letih, med njimi države, ki so nam za zgled, na primer Nemčija in še katera. Opozicija poskuša prikazati, da je inflacija, ki je sicer res nekoliko višja kot v drugih državah, izključno slovenski notranji problem oziroma se generira od znotraj. Mi se s tem seveda ne strinjamo v celoti. Najprej je treba reči, da so glavni vzroki za inflacijo zunanji. Cena nafte je bila denimo v začetku lanskega leta od 50 do 55 dolarjev za sod, na koncu leta pa je bil sod že več kot 90 dolarjev. To se pri nas mora poznati, saj smo popolnoma odvisni od tega energenta. Temu se torej ne moremo izogniti. Vse, kar vlada lahko stori, je, da je trošarine spustila na najnižjo mogočo točko. Več ne gre, saj evropske direktive tega ne dopuščajo. Drugo pa je, da se je nepredelana hrana aprila lani podražila za več kot 4 odstotke. To se je potem preneslo tudi na predelano hrano.

To sta bila dejavnika, ki sta najbolj vplivala na inflacijo. Vsi drugi, storitve in proizvodi, so dejansko v takšnem inflacijskem razredu, da bi, če ne bi bilo nafte in hrane, inflacija ostala na ravni, kot je bila leta 2006. Zdaj vladi in koaliciji seveda očitajo, da nismo storili nič ali

ca ne deluje. Prav zato lahko potekajo kartelni dogovori in nastajajo oligopoli. Ne trdim, da je šlo za formalne dogovore pri vseh trgovcih, gre pa lahko za tih dogovor ali pa so trgovci preprosto sledili drug drugemu, na koncu pa izstavili račun potrošnikom. Problem je, da so se vhodne cene dejansko prenašale v celoti ali celo v še večji meri v maloprodajno ceno. Tu se je pokazalo, da je urad za varstvo konkurence, ki bi moral skrbeti za to, da bi v Sloveniji delovala konkurenca, v preteklih desetih letih na tem področju storil premalo. Zdaj ko imamo drugo vodstvo, mislim, da je prišlo do strožjega oziroma aktivnega pristopa, kar bo v prihodnosti verjetno prineslo rezultate. Več bo treba narediti tudi na področju informiranja potrošnikov, kjer so nekatera združenja že postala nekoliko aktivnejša.

Kaj pa vlada? Ima še kakšne rezerve?

Hvauc: Vlada seveda lahko sprejme še nekatere ukrepe, ki bodo ublažili negativne učinke. Tako je že sprejela spremembe zakona o dohodnini, povečala socialne transferje, otroške dodatke, socialne dodatke je na novo uskladila, sprejela nekatere ukrepe na področju pokojnin, tako da se razlike ne povečujejo, in podobno. Pripravljen je tudi rebalans proračuna. Zato

Pravzaprav se veliko oškodovanje državnega premoženja v preteklosti skriva prav v Leku, posebno če to primerjamo z današnjim poslovanjem zelo uspešne Krke.

da smo storili premalo, da bi preprečili rast inflacije, oziroma da so bili ukrepi prepozni. Menim, da se je vlada odzivala sproti. Znižala je trošarine in uvedla nadzor nad cenami, ki so v njeni pristojnosti. Te cene so bile dejansko zamrznjene, in to ne samo lani, ampak tudi prej. Na tiste cene, ki se prosto oblikujejo na trgu, pa vlada nima vpliva. Živimo v tržnem gospodarstvu in v Evropi, kjer vladajo določena pravila. Pokazalo se je, da konkurenca v Sloveniji ne deluje. Da tri največje trgovske verige obvladujejo do 80 odstotkov trga, kaže, da konkuren-

očitek, da v koaliciji spimo ali da vlada na tem področju spi, ni na mestu. Od razprave na seji o inflaciji ne pričakujem drugega kot to, kar se je pokazalo tudi na odboru za finance, da pač prihajamo v vroče politično obdobje, ki je predvolilno. Opozicija je seveda namenoma čakala s takšnimi temami, da pridemo v ta čas, zato pričakujem, da bo poskušala tovrstne razprave izrabiti predvsem za nabiranje političnih točk.

Opozicija je govorila, da je namen izredne seje v tem, da bi vladi pomagala pri reševa-

nju inflacijskih težav. Ali so do zdaj podali kakšen konkreten predlog?

Hvauc: Na seji odbora za finance smo o tem obširno razpravljali in ugotovili, da seja ni niti potrebna niti umestna, in to iz dveh razlogov: prvič, za obravnavo je prepozno. Če je opozicija resno želela pomagati, potem bi morala takšno sejo sklicati že recimo v začetku druge polovice lanskega leta in ne februarja leta 2008. Namesto tega je čakala, da se bo približal zanje ugodnejši čas. Drugo pa je, da so v opoziciji predlagali sedem ukrepov, vendar je samo eden od njih konkreten, in sicer ta, da se takoj odpravi davek na izplačane plače, vsi drugi so na deklarativni ravni. Milan Petek, poslanec LDS, ki je predloge ukrepov predstavil na tiskovni konferenci, pri tem seveda ni povedal, da je letos zadnje leto, ko delodajalci še plačujejo del tega davka, s 1. 1. 2009 pa ga ne bo več. Prav tako ni povedal, da smo imeli v Sloveniji v letih, ko so v LDS predlagali zakon, s katerim so uvedli omenjeni davek, več kot še enkrat višjo inflacijo, hkrati pa vsaj za polovico nižjo gospodarsko rast. Leta 2005 so predlagali odpravo tega davka, vendar se sprašujem, zakaj so ga potem sploh uvedli oziroma zakaj so menili, da je najprimernejši čas za njegovo odpravo leto 2005, ko je prišla druga vlada, in zakaj njegove odprave niso predlagali že prej. Pozabijo seveda tudi povedati, da smo že sprejeli zakon, ki ta davek postopno odpravlja.

Katere ukrepe je še predlagala opozicija?

Hvauc: Vse gre v smeri, naj vlada pripravi celovit program protiinflacijskih ukrepov.

Marinič: Zanimiva je vsebina gradiva, ki so ga predlagatelji poslali za obravnavo na plenarni seji DZ. Iz njega je mogoče razbrati, da so pri njegovi pripravi sodelovali predvsem ekonomisti, ki so privrženi nekaterim političnim strankam sedanje opozicije, predvsem Pahorjevi SD, oziroma ekonomisti, ki so iz politike morali oditi in se sedaj znova poskušajo uveljaviti v drugem času ali celo v »novi« politični opciji, ki ji v javnomnenjskih anketah bolje kaže. Iz tega sledi, da izredna seja DZ zasleduje politične cilje, nima pa resnega namena sprejemati sklepe, ki bi blažili inflacijo. Dejstvo je, da je inflacija visoka po vsej Evropi in da Slovenija pri tem ni izjema. Prav tako je dejstvo, da je vlada pravočasno začela blažiti to dogajanje. DZ je vse potrebne ukrepe vlade potrdil, in to po hitrem postopku. Sprejeti ukrepi prinašajo pozitivne učinke, zato očitki opozicije ne držijo. Gre za realnost, ki jo je treba upoštevati. V SDS se zavedamo, da smo kot najmočnejša stranka z 29 poslanci tudi najbolj odgovorni za politično stabilnost v državi. Mogoče se prav zaradi te odgovornosti, ki se je zavedamo, v naši stranki ne srečujemo s težavami, s katerimi se srečujejo nekatere druge stranke. V ozadju delujejo znane poli-

tične sile, kar se morda kaže tudi v sedanjem sedežnem redu v parlamentu, ko si nekateri poslanci, ki so bili izvoljeni na listah LDS, SNS, danes izbirajo mesta po svoje, s čimer izdajajo svoje volivce.

Ali obstajajo težnje za razbitje SDS?

Marinič: Morda so, vendar se zavedamo, da je pred nami resno obdobje, posebej zdaj, ko Slovenija predseduje svetu EU. Prepričan sem, da delujemo odgovorno, trdno in enotno. Tudi obiski poslanske skupine SDS po slovenskih regijah kažejo, da z odgovornostjo pred volilnim telesom mislimo resno. Glede na to načrtujemo, da bomo od januarja pa vse do julija po vnaprej dogovorjenem načrtu obiskali vse predvidene pokrajine. Žal krovni zakon o ustanovitvi pokrajin ni dobil dvetretjinske podpore poslancev in poslank. V poslanski skupini SDS smo prepričani, da je Slovenija, s tem ko ni ustanovila pokrajin, veliko izgubila. A za to se ne čutimo odgovorni, odgovornost bodo morali prevzeti tisti, ki so uvedbi pokrajin nasprotovali.

Znano je, da so velike razlike med posameznimi regijami. Kaj bo zanje pomenilo, da v DZ ni bil sprejet krovni zakon o pokrajinah? Kaj bi bilo drugače, če bi bile pokrajine?

Hvauc: Če pogledamo podatke za zadnjih deset let, kar je dovolj dolgo obdobje, da lahko z gotovostjo sklepamo, da so trendi, ki se vidijo, resnični, ugotovimo, da se razlike kljub vsem besedam o spodbudah za skladnejši regionalni razvoj večajo tako po bruto domačem proizvodu kot drugih kazalnikih. Če bi pokrajine zaživele s 1. 1. 2009, kot smo želeli, bi bili posamezni deli Slovenije bolje povezani. Vlada je bila pripravljena prenesti del skupnega premoženja, gre za 1,2 milijarde evrov, na posamezne pokrajine, kar bi bila materialna pomoč, da bi hitreje zaživele in lahko gospodarile. Žal pa najpomembnejši zakon ni bil sprejet. Vsekakor menim, da bi pokrajine Sloveniji prinesle napredek. Posamezni deli so namreč danes zelo nepovezani med sabo. Večinoma je sodelovanje med njimi odvisno od dobre volje občin, če so se pripravljene dogovoriti za posamezne projekte. Če bi imeli pokrajine, bi dogovarjanje avtomatično potekalo na ravni pokrajin.

Dejstvo je tudi, da so občine premajhne za to, da bi lahko izvajale večje projekte, kot so recimo graditev čistilnih naprav, komunala, zbirni centri za odpadke ... Ker so premajhne, ne morejo zagotoviti lastnih sredstev, da bi lahko kandidirale pri evropskih skladih, s čimer zamujajo lepo priložnost. Ker pa pokrajin očitno ne bo, se bodo razlike med posameznimi deli države še naprej večale, o posameznih delih Slovenije pa se bo še naprej odločalo v Ljubljani.

Kako bo to vplivalo na črpanje evropskih sredstev?

Hvauc: Moje mnenje je, da bi bili uspešnejši, če bi črpanje potekalo na ravni pokrajin. Če ne zaradi drugega, že zato, ker nekdo iz centra, čeprav Slovenija ni velika država, ne pozna problemov v Prekmurju ali na katerem koli drugem koncu Slovenije. Te najbolj poznajo ljudje, ki tam živijo in delajo, in ti bi zato lahko najbolje pripravili projekte. Če bo to delal nekdo v centru, je veliko vprašanje, ali bo izpostavil prave probleme, ali bo našel prave prioritete in ali bo sploh izkazal interes, da kandidira za neki projekt. Nekdo na terenu se bo zagotovo veliko bolj zavzel za tisto, kar potrebuje in si želi, kot nekdo, ki se osebno ne

Tri največje trgovske verige obvladujejo do 80 odstotkov trga, kar kaže, da konkurenca ne deluje. Prav zato lahko potekajo kartelni dogovori in nastajajo oligopoli.

identificira s tem. Ne bom rekel, da bo padec pokrajin ogrozil črpanje evropskih sredstev, zagotovo pa to ne bo pozitivno vplivalo na njihovo črpanje.

So še kakšne možnosti, da bi bile pokrajine ustanovljene v tem mandatu?

Marinič: Krovni zakon, zakon o ustanovitvi pokrajin torej, ki zahteva dvetretjinsko podporo v državnem zboru, v tem mandatu zagotovo ne bo doživel vnovične obravnave.

So potem drugi zakoni za to področje sploh še smiselni?

Marinič: V jeziku DZ so to »zakoni na zalogo«, katerih postopki bodo tekli naprej. Ne sicer s pospešenim tempom, a vendarle. Pet zakonov pokrajinske zakonodaje gre v naslednje obravnave. Dejstvo je, da Slovenija potrebuje pokrajine, in ne glede na to, kakšna bo sestava parlamenta po jesenskih volitvah, se bo ta moral soočiti s čimprejšnjo vzpostavitvijo druge ravni lokalne samouprave. Tako je tudi v drugih evropskih državah in Slovenija pri tem ne more biti izjema.

Hvauc: Teoretično, če bi bila volja, bi lahko krovni zaklon sprejeli še v tem mandatu, vendar le, če bi bila volja. Te pa očitno ni. Zanimivo pri tem je, da smo z dvetretjinsko večino spremenili določbe ustave, ki so preprečevale ustanovitev pokrajin, prav tako smo z veliko večino uskladili vse pomembnejše zakone o pokrajinah, ko pa smo prišli tako daleč, da bi zakone dejansko sprejeli, se je pri nekaterih pojavila vrsta pomislekov; nenadoma območja niso bila prava, pristojnosti niso bile znanne, financiranje ni bilo dobro urejeno in tako naprej. Glede na to se strinjam s kolegom, da ne vidim možnosti, da bi bila ta zakonodaja sprejeta še v tem mandatu. Upam si reči, da niti v naslednjih letih ne bo.

Kakšno vlogo so pri tem odigrali Socialni demokrati?

Marinič: SD je bila stranka, ki je držala figo v žepu. Še 20. junija 2006 je prispevala potrebne glasove za spremembo ustave, ki omogoča uvedbo pokrajin, potem pa se je podpora tik pred tem, ko bi bilo treba sprejeti zakone, nekam izgubila.

SD omenja potrebo po referendumu. Kaj menita o tem?

Hvauc: Tu moram nekaj dodati. V SD so ves čas podpirali projekt pokrajin, ko pa smo prišli do tega, da bi krovni zakon potrdili v parla-

mentu, so v stranki dejali, naj bi za to razpisali referendum. Vprašanje bi bilo tako postavljeno, da bi projekt zagotovo padel, v SD pa bi nato rekli, da so sicer za projekt, vendar naj bi mu ljudje nasprotovali. Iz tega bi nato naredili velik politični cirkus.

Predsednik NSi Andrej Bajuk je nedavno objavil poziv k spoštovanju koalicijske pogodbe. Kaj se dogaja? Koliko je koalicija trdna?

Hvauc: Koalicija je sestavljena iz štirih strank. Vsaka ima svoj program in svoje cilje, pri čemer se pojavljajo nekatere razlike. V koaliciji smo v pogodbo zapisali skupne cilje, v praksi pa se pojavljajo razlike prav zaradi različnosti programov vsake od koalicijskih strank. Poleg tega se že nekoliko pozna, da se bližajo volitve, kar pomeni, da poskušajo posamezne politične stranke bolj izpostaviti svoje posebnosti in različne poglede. To se nato odraža tudi znotraj poslanskih skupin.

Boste kandidirali na prihodnjih volitvah?

Marinič: Ali bom znova kandidiral, ni le moja odločitev, ampak tudi stvar stranke, ki ji pripadam. Če bodo organi stranke odločili, da sem potreben in da si zaslužim sodelovanje v tej ekipi, bom resno razmislil, ali bom znova nastopil na volitvah.

Hvauc: Razmišljam podobno. V vsakem primeru moraš najprej pri sebi razčistiti in potem povedati, ali sploh razmišljaš o tem ali ne. Kar se mene tiče, sem v zadnjih mesecih dobil realno sliko o tem, kaj pomeni biti poslanec. Delo je naporno, sploh če poskušas maksimalno resno opravljati svojo nalogo. Včasih sem imel pomisleke, ali bi kandidiral še enkrat, po pogovoru doma pa sem se odločil, da bi še enkrat kandidiral, če bi bila to želja stranke. ■

Umor občinskega tajnika

V. M., foto: arhiv Demokracije

Iz zadnje številke *Zaveze* (št. 67) objavljamo (skrajšano) zgodbo prim. dr. Cirila Armenija o medvojnih dogodkih v Dolenjskih Toplicah in o partizanskem umoru njegovega očeta v breznu Padež pri Novem mestu.

Napis na grobu žrtev iz brezna Padež na pokopališču v Ločni

» Moj oče je bil organist z orglarsko šolo in občinski tajnik, mama pa zastopnica Vzajemne zavarovalnice za občino Dolenjske Toplice. Imela sta štiri otroke: mene, hčerko, pet let starejšo od mene, eno leto starejšega in šestnajst let mlajšega brata.

Zarota proti očetu Ob začetku druge svetovne vojne oz. ob propadu Jugoslavije se je jugoslovanska armada z begom umikala od tedanje avstrijsko-jugoslovanske meje proti jugu in med umikanjem povzročila med dolenjskim ljudstvom velik preplah zaradi nasilništva vojakov (imenovanih četniki) med ljudmi, če niso dosegli, kar so pač potrebovali. Ta preplah je povzročil tak strah, da si ljudje na določenih pro-

metnicah ponoči niso upali spati po domovih. Skrivali so se po skednjih in drugih gospodarskih poslopih in zidanicah.

Občinski urad v Dolenjskih Toplicah je imel v kletnem delu stavbe občinski zapor in oče nas je v noči, ko je bilo pričakovano najhujše, zaklenil v ta kletni zapor, da je bil za nas brez skrbi.

Nekaj dni pred to nočjo so na občinski urad prišli k očetu določeni občani (imen ne poznam) in ga prosili, naj jim izroči orožje, ki je bilo v občinskem prostoru kot lastnina vojaškega urada občine. To zahtevo so izražali kot nujo, da bi s tem zaščitili vas pred samovoljo teh četnikov – beguncev.

A prav to noč je prišlo do odkritja morilskega načrta spraviti prav to noč s poti mojega očeta.

Tako je sklenila skupina, ki je dobila orožje od njega. Eden iz te skupine pa je to sporočil mojemu očetu, ki se je umaknil, prišel še pravočasno k nam v občinski zapor in se rešil.

Naslednje jutro pa smo že zaslišali italijanske okupatorske tovrnjake z vojaki, s tem pa je bila preprečena zločinska namera proti mojemu očetu.

Prašiči za Bazo 20 Ob znani roški ofenzivi se je oče umaknil z mojo sestro v Ljubljano. Takrat je bilo ravno po moji mali maturi in je lahko starejšega brata poslal na počitnice v Planino pri Rakeku, mene pa k mami domov, da ne bi bila sama. Mama je bila namreč noseča. Z veseljem sem bil z njo. Imela sva že skoraj 80 kg težkega

prašiča. Ko je prihajal mamin čas, sva šla peš v Novo mesto, kjer sem jo pri znancih pustil čakati, sam pa sem se seveda moral vrniti domov. Bili smo razkropljena družina. Ostal sem sam s prašičem. Pa tudi to ne dolgo. Po zaplembi dveh koles in očetovega motorja Cindap 250 so mi neko noč odpeljali tudi prašiča. Ta se je znašel v nadaljnji reji pri bivšem županu občine Toplice v vasi Obrh, kjer so redili več prašičev, namenjenih v Bazo 20. Ko sem zjutraj prišel v župnišče, kjer mi je sošolčeva teta, sestra in gospodinja tedanjega župnika Oražma, vsak dan dajala mleko, me je vprašala, če imam še prašiča. Debelo sem jo pogledal, ona pa mi je povedala, da so mi ga ponoči zaplenili. Stekel sem domov. Res, svinjak je bil prazen. Čez kakšen teden ali dva me je ista gospa vprašala, če vem, kje je prašič, in mi povedala, kje ga najdem. Star sem bil 14 let, in ker je bila roška ofenziva, nisem imel kam iti. Ustavljen je bil ves promet, tudi železniški. Obiskovati bi moral 5. razred gimnazije v Ljubljani, pa nisem upal prepešačiti 75 km.

Po ukradenega prašiča Na vsak način sem se hotel prepričati, kaj je s prašičem. Neka notranja sila me je naslednje jutro pognala peš mimo vse okupatorjeve navlake v štiri kilometre oddaljeno vas Obrh. Prišel sem do županove hiše. Tam so svinjaki imeli obsežno ograjo, v njej so se drenjali neznano kje zaplenjeni prašiči, med njimi tudi moj. Nisem mogel verjeti, a prerinil se je k meni in me ovohaval in se me z rilcem hotel dotakniti.

Stopil sem do vrat na zadnji strani hiše in brez trkanja vstopil v prostor. Županova žena je sedela s skledo v naročju in zajtrkovala. Žlica ji je padla iz rok, tako se

je ustrašila, ko je zagledala moško bitje v civilu. Takrat namreč ni bilo nikjer moškega življa. Pred italijansko vojsko so se vsi poskrili in jaz sem bil neverjetna izjema. »Ne bojte se, tovarišica, saj me poznate in nič žalega vam ne nameravam storiti,« sem dejal in dodal, »prišel sem samo povedat, da če moj prašič, ki me je zunaj že pozdravljal, ne bo naslednjega dne v mojem svinjaku, ne bom odgovarjal za vas in vse tu nakradene prašiče!« Ker se je bala, da bi prašiča na poti italijanska vojska zaplenila, sva se dogovorila, da jo bom na cesti iz Meniške vasi nad Toplicami, kjer je sedaj osnovna šola, ob določeni uri zjutraj čakal.

Očetov umik S hčerko sta bili naslednje jutro točni. Prišli smo do nekdanje kovačije Šobar, tam pa sta evidentno na nas že čakala oba tov. Šobarja, kovač in mesar. Videti je bilo, da sta bila o moji kažtevi že obveščena. Ker sta kazala veliko zanimanje, sem ju povabil bliže in dobesedno rekel: »Stopita bliže! Nekaj ste ga že poredili, a ste napravili dve napaki. Ljudem govorite, da za vsako stvar, ki jo kje vzamejo, dajo potrdilo in bo po vojni plačano. Mene niste niti zbudili, kaj šele kakšno potrdilo izdali. Mojega ste ukradli! Drugič pa ste me zelo prizadeli, češ, saj ta mulec ne zna rediti prašičev, saj ima komaj malo maturo klasične gimnazije.« Poudaril sem, da tu odločam jaz. »Jaz ga hranim in hranil ga bom, dokler bom imel s čim, potem pa se bomo pogovarjali, kdo ga bo jedel!« Potem smo ga odpeljali v svinjak in vse je bilo tiho. Jaz pa sem bil v hudem strahu, kaj vse bo še sledilo.

Čez tri tedne sva ga s prijateljem iz osnovne šole demonstrativno pri belem dnevu odpeljala v Vavto vas, kjer smo ga v svinjaku župnišča poredili do 120 kg in zaklali.

Po koncu roške ofenziva je moj oče s hčerko, ki je na novomeški gimnaziji že opravila malo maturo, ni hotel vrniti v Dolenjske Toplice, kar je bilo povsem razumljivo. Občinski urad je odprl kar v Gornji Straži in tam opravljal vsa tajniška dela za potrebe celotne občinske skupnosti. Stanovanje je dobil pri vaškem

zaščitniku. Mama z novorojenčkom se mu je pridružila, jaz pa sem zapustil Dolenjske Toplice in se vključil med svoje.

»Vabilo« v partizane Kmalu zatem je oče po partizanski kurirki dobil pismo svojega mlajšega brata. Ta je iz Gorenjske s pomočjo ženine prijateljice tov. Kardeljeve, predvojne sodelavke v tovarni Saturnus, pobegnil v Ljubljansko pokrajino in se tako izmaknil nemški mobilizaciji. Pristal je v Rogu v Bazi 20, kjer so ga uporabili za »obveščevalca«. S tem pismom je 15 let mlajši brat očeta vabil v partizane z grozno, da bomo sicer njegovi otroci končali na »otokih«. Pisanje takega pisma so mu gotovo ukazali njegovi nadrejeni, saj take vsebine od njega nismo pričakovali. Oče je na hrbtni strani v odgovor zapisal, da se mati v grobu obrača zaradi njegovega početja. Takšen odgovor je šel z isto kurirko nazaj tja, od koder je pismo prišlo. Šlo je v roke tistim, ki so mlajšega brata uporabili za vabo, da bi na zvit način odstranili iz Dolenjskih Toplic jedro dotedanje oblastne strukture, ki je bil tedanjim domačim prokomunističnim naprednjakom v napoto.

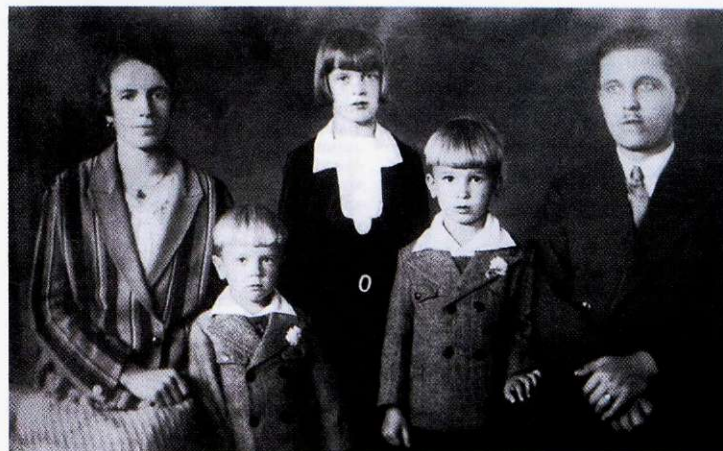
Baza 20 na Rogu je spadala pod občino Dolenjske Toplice. Tu pa je bilo tudi zdravilišče s toplo vodo, ki je bilo za okupatorja gotovo glavna vaba za zasedbo tega kraja. Vendar so se čez čas zaradi varnosti potegnili nazaj preko mosta na levi breg reke Krke v Gornjo Stražo, ker jim je

Kosti na dnu brezna Padež

bila tam zaradi železniške postaje tudi komunikacija z njihovim zaledjem olajšana.

Brat gre k domobrancem Naša družina je vse do italijanske kapitulacije stanovala pri družini vaškega zaščitnika tov. Darovca. Takoj prvega dne po odhodu italijanske vojske pa je moral oče predati vse občinske posle

Armenijevi: mama Antonija, oče Franc, med njima pa otroci Ciril, Milena in Emil

partizanom. Občinski urad je bil ukinjen, naslednjega dne ob 6-ih zjutraj pa so očeta aretirali, mojega, leto dni starejšega brata (15 let) pa nasilno mobilizirali v svojo brigado. Ta brigada je šla skupaj z umikajočo se italijansko vojsko proti Turjaku, kjer so kolaboracionistično z italijanskimi topovi razbili graščino in v njej uničili postojanko vaških straž. Tedaj je nemška vojska, ki je po italijanski kapitulaciji prevzela Ljubljano, vdrla na jug proti Turjaku, da bi razčistila tamkajšnjo situacijo. Komanda brigade je svojim ukazala, naj se razbežijo po domovih, in tako je moj brat prišel domov, a v tako obupnem stanju, da je rabil mesec dni, da si je opomogel in prišel k sebi.

Sledil je nov ukaz, naj se brigada takoj zbere pri Semiču. Tega pa moj brat ni zmož, saj smo malo pred tem zvedeli, da so partizani, ki so bežali iz Novega mesta, s seboj iz zaporov odpeljali 17 civilistov in jih na poti na Gorjance nesojene, kot odvečno prtljago, kratko malo z rafalom v hrbet pobili in zmetali v kraško jamo, v brezno blizu vasi Mihovca. Med njimi je bil tudi naš oče.

Brat je s prijateljem sicer odšel proti zbornemu mestu, a sta

kmalu zavila v smer novomeškega bloka in prestopila k domobrancem. Konca vojne kljub temu nista dočakala.

Umor 17 očetov Očeta so po aretaciji kakšen teden držali zaprtega brez hrane in vode v Dolenjskih Toplicah v nekdanji Sitarjevi trgovini, ki je bila tedaj med zdraviliščem in hotelom, sedaj pa je

tam bife z vhodom v zdraviliško bazene. Trikrat sem ga hotel obiskati. Niso mi dovolili govoriti z njim, lahko pa sem ga gledal skozi steklo izlozbenega okna, kakor vsi ostali, ki so uživali v njegovem sramotanju, kajti bil je le v spodnjem perilu. Vsakokrat sem s seboj prinesel njegovo obleko, a je ni smel sprejeti. Šele kasneje sem izvedel, da je smel obleči uradno »financarsko uniformo«, s katero ga je tedaj sramote rešil naš sosed. Vse to sem izvedel kasneje, kajti nisem ga več videl, ker so ga že odpeljali v razvaline graščine Brajtenav pri Prečni, kjer je že bilo zbranih več ljudi, ki jih je čakala enaka usoda.

Naslednja njegova postaja je bilo novomeško sodišče, od koder se je njegova usoda brez kakšne sodne odločitve nadaljevala na partizanskem begu pred Nemci in se 21. oktobra 1943 končala v skupinskem poboju okoli 17 izbranih družinskih očetov in pomembnih meščanov Novega mesta z rafalom in pristankom v breznu. Cilj je bil dosežen in komunisti so brez neprijetnega prateža lahko hitreje bežali naprej v Belo krajino. Naslednje dni je časopis Slovenski dom že objavil vse podrobnosti ►

tega njihovega grozodejstva. Trije pazniki, tri ločena pričevanja, ki so bila že med vojno objavljena tudi v črnih bukvah.

Bombardiranje V času, ko so očeta imeli v novomeškem zaporu, starejšega brata pa od turjaške tragedije še ni bilo domov, so nemška letala trikrat bombardirala Novo mesto, med zadnjim bombardiranjem pa odvrгла tudi tri bombe na Gornjo Stražo, z namenom zrušiti vilo, v kateri so Italijani ob svoji kapitulaciji paktirali s partizani. Za neovirano pot domov so Italijani s svojimi topovi in skupno s partizani bombardirali Turjak in s tem uničili močno postojanko vaških straž.

Da pa je bila mera naše družinske nesreče polna, so one tri bombe v Straži le za nekaj deset metrov zgrešile cilj in popolnoma zrušile prav tisti del Darovčeve hiše, v kateri je bila naša družina. Moja sestra je pestovala novorojenčka, mama pa je počivala po naporni poti iz Novega mesta. Želela je obiskati svojega moža, pa so jo že na vratih odslovili.

Imeli pa smo srečo v nesreči in ni bil noben poškodovan. Sestra se je, ko je zaslišala žvižganje bomb, z otrokom skrila pod debelo hrastovo mizo, mama pa je obležala na postelji. Na njo se je zrušil strop, ki je bil iz lesenih

tramov in s celoletnim pridelkom pšenice na njem in jo pritisnil v bok, tako da se ni mogla niti premakniti. Sreča je bila, da sem bil jaz tedaj le 100 m stran nad našo hišo v vinogradu. Sestra z dojenčkom v naročju je bila pod mizo na varnem in me je lahko klicala na pomoč, mama pa tega ni mogla. Mama je bila namreč popolnoma zasuta, in če bi globoko vdahnila, bi se verjetno zadušila. Je pa le malo osvobodila roko in z njo migala, da sem jo jaz opazil in ji osvobodil glavo, da je lahko vsaj dihala. Medtem so prišli na pomoč sosede in smo jo z odpa-

Spominske plošče žrtvam revolucije v Dolenjskih Toplicah

dlim dolgim tramom in kontra-pezo razbremenili ter jo na njeno prošnjo kar izvlekli iz ruševin. Bala se je, da ji bo vsak čas zdrobilo medenico. Do tega ni prišlo, doživela pa je hud crash-sindrom in zaradi tega ostala trajno nesposobna za kakršnokoli samostojno in odgovornejšo delo.

»Protiusluga« Bili smo, kot pravimo, kar naenkrat »na psu«. Brez dela in brez jela, še tisto malo, kar je bilo na zalogi, je zaradi strahotnega razdejanja odneslo k vragu. Nikjer nismo mogli nič nabrati, kupiti, v vsej občini ni bilo trgovine. Popolnoma smo bili odvisni od dobrote in usmiljenja sosedov in prijateljev. Nismo mogli do nujnih prehrabnih artiklov, ni bilo soli, sladkorja, ni bilo hrane za dojenčka. Streho nad glavo smo dobili pri drugem sosedu, pri Ašovih. Vsem se je, logično, najbolj smilil dojenček. Ženske so silile sestro, naj gre v Novo mesto kaj kupit, a si ni upala, ker tedaj to ni bilo dovoljeno. Pregovorile so jo, naj bi vseeno šla z našo sosedo, ki je bila partizanska kurirka. Le-tej naj bi prisotnost moje sestre koristila na bloku, v zameno pa partiza-

ni moje sestre ne bi kaznovali. Z lahkoto sta prišli v mesto in se dogovorili za skupni povratek. Kurirka na dogovorjeno mesto ni prišla in tako je morala sestra sama domov. Nakupila je najnujnejše stvari, kot sta sol in sladkor, da bi mama lažje pripravljala otroško hrano. Niti pomislili nismo, da bi bila vse to zvižajača. Postavili so namreč zasedo in preverili, kaj je kupila. Našli so izvod časopisa *Slovenski dom*, ki je bil prepovedan in zaradi tega se je smatralo, da je storila sovražno dejanje. Slučajno je bil v zasedi tudi nek študent iz Gorenjske, ki ji je potem vse to vzel in jo poslal domov. Prišla je vsa objokana. Ko je bil že mrak, je nekdo potrkal na vrata. Ustrašili smo se, predvsem ko smo videli, da je bil fant iz zasede. Prišel je le povedat, da se nimamo česa bati, ker je nadrejenim poročal, da je bilo pri njeni kontroli vse v redu. Sestri je dejal, naj se ne sekira, da jo razume, da imata podobno usodo, le da so njemu očeta ubili Nemci, nam pa partizani. Nakupljene stvari je zadržal zase kot protiuslugo, ker jo je rešil. Pregovorno bi to lahko zaključili: Konec dober, vse dobro!

Umik na varno V Podgori, pol ure hoda od Zgornje Straže, je bila kmetija Červanovih, in sicer

Kdo je bil Janez Marn - Črtomir?

V prvem delu *Zaveze* (št. 67) je, kot je običajno, objavljen daljši in zelo poglobljen komentar urednika *Zaveze* Justina Stanovnika o nedavnih predsedniških volitvah, o nasprotovanju postavitvi spomenika banu Marku Natlačenu na Vipavskem, o novi Bučarjevi knjigi, o krščanstvu, ki je mnogim v Sloveniji hud trn v peti, in o dokumentarcu o otrocih s Petrička. V rubriki *Kako se je začelo* je objavljeno pričevanje Cirila Armenija o usodi njegovega očeta, občinskega tajnika v Dolenjskih Toplicah, ki so ga leta 1943 umorili partizani, in o prizadevanjih v 90. letih za prenos posmrtnih ostankov iz brezna pri Padežu na pokopališče v Ločni (zgodbo smo v krajši obliki povzeli v tej številki *Demokracije*).

V rubriki *Pripovedi* je Vanja Kržan, neutrudna sodelavka *Zaveze*, tokrat prispevala daljše pričevanje družine Janeza Mertlja iz Srednje-ga vrha nad Gozdom - Martuljkom, ki jo je komunistični režim leta 1949 nasilno preselil na Kočevsko. Janez Prosen piše o svojih doživetjih mobiliziranja v nemško vojsko v Franciji. Janko Maček je tokrat raziskal zgodbo Jakoba Žaklja iz Šentjošta, predvsem o povojnem nasilju Udbe nad Žakljevo družino. Tine Velikonja je raziskal medvojno pot Janeza Marna - Črtomira, ki je nekaj posebnega, zanimivega, prav tako njegova skrivnostna smrt. Najprej je bil partizan, vendar je, ko je videl, da gre za zločinsko združbo, ubral samosvojo pot, ki vse do

danes ostaja precej prikrita. Velikonja je o Marnu veliko odkril, vendar žal ni upošteval vse literature (v članku je sicer nekaj žaljivih izrazov o Marnu).

V drugem delu *Zaveze* je objavljen članek češkega filozofa in disidenta Jana Patočke o *Listini 77*. Maja A. Ficko razmišlja o evropskih soočanjih s preteklostjo, Justin Stanovnik o morebitnem novem katoliškem shodu, Tine Velikonja pa o (ne)primernosti volilne kampanje Lojzeta Peterleta. Sledi blok govorov s spominske slovesnosti na Te-

harjah (Anton Stres, Blaža Cedilnik, Justin Stanovnik). Objavljen je tretji del korespondence med Mirkom Javornikom in Danom Šerkom, ki jo je pripravila Ivanka Kozlevčar. Objavljen je zapis Anice Benčina s spominske slovesnosti v Hrovači v spomin na žrtve, ki so jih leta 1943 partizani umorili v Jelendolu pri Grčaricah, na koncu pa še prevod članka Karla Petra Schwarza iz *Frankfurter Allgemeine Zeitung* o odkrivanju množičnih grobišč v Sloveniji.

Grob žrtev iz Padeža v Ločni

Napis z imeni žrtev iz Padeža na grobu v Ločni

malo pod cesto ob Dolenji Straži, ki je skoraj mejila z Brajtanovo opuščeno graščino. V njej so imeli komunisti, tedaj ko so mojega očeta privlekli v porušene kleti, že nekaj drugih oseb. Med njimi tudi kmeta Červana. Vsako jutro je njegova žena želela govoriti z njim, pa je niso pustili in so ga potem raje ubili in imeli mir pred njo. Jaz sem bil birmanski boter njenemu sinu. Ta skupna usoda pa nas je še bolj povezala. Ko smo bili mi v najhujši zadregi za hrano, nam je gospa vsako jutro dajala zastoj mleko. Od nas je bilo pol ure hoda in vsako jutro sem šel peš. Neko jutro, ko sem se vračal domov, mi je mati prihitela naproti. Ko sem jo vprašal, kaj je, mi je povedala, da me iščejo. Bila je vsa prestrašena, kajti odpeljali so ji moža, za starejšega sina ni vedela, kje je, sedaj pa so hoteli še mene. Kako bo naprej sama s hčerko in otrokom. Obljubil sem ji, da bom tudi to kmalu rešil. Kmalu sva se razšla, ona domov, jaz pa po stranskih skritih poteh proti Novemu mestu. Zatekel sem se na Grm k Šončevim, kjer je stanovala moja sestra, ko je hodila v gimnazijo.

Tudi g. Šonca so že aretirali, in to dva dni po rojstvu dvojčkov. Ni jih niti videl. Njegova življenjska pot se je končala, tako kot očeta, v breznu pri Mihovcu. Pri njih sem bil do pomladi 1944. Bil sem kar koristen. Z ročnim prevoznim sredstvom sem jim iz reke vsak dan vozil vodo za pranje otroških pleničk. Na veliki teden (pred veliko nočjo) je bila proti Toplicam organizirana vojaška

akcija. Odšel sem za njo in varno prišel domov. Pri sosedu sem dobil velik (lojtrski) voz s konjem in nanj naložil vse, kar nam je še ostalo. Poklical sem sošolca, ki je bil pri stricu v Toplicah. Po roški ofenzivi še vedno niso bile vzpostavljene prometne povezave in nisva mogla v Ljubljano in nadaljevati šolanja. Tako se je z nami na vozu peljal do Novega mesta. V Bršljinu sem že prej za vse tri najel stanovanje, na sestro pa je že čakalo tudi delovno mesto. Na veliki ponedeljek sva dobila možnost, da prideva do Brežic in od tam po nemški strani do Ljubljane. Prva pot naju je peljala do ravnateljice klasične gimnazije, kjer sva mu vse povedala in vprašala za nasvet, kaj naj storiva. Rekel nama je, naj se takoj vpiševa in resno poprimeva za študij. Do konca šolskega leta sva opravila vse izpite, za jesenski rok pa pustila še grščino in latinščino. Med počitnicami sva se intenzivno učila, še pred začetkom šolskega leta zaključila 5. razred in se vpisala v naslednjega. Med šolanjem sva stanovala v Marijanišču, v današnjem Domu Ivana Cankarja.

Kako preživeti? Za mamo, sestro in malega sedemmesečnega brata je bil umik iz Straže v Bršljin praktično edina rešitev. Tam sem jim našel stanovanje, sestra pa tudi službo. S tem je lahko prevzela skrb za njih, jaz pa sem lahko razmišljal o svoji usodi. To mi je uspelo. S prijateljem sva prispela v Ljubljano in do vpisa v višji razred nadoknadila izgubo skoraj celega šolskega leta.

V 6. razredu sem zdržal do 1. 1. 1945, nato pa iz bojazni pred zimo pristopil k domobrancem. Tam sem delal v četni pisarni v Velikih Laščah. Ob koncu vojne je sledil umik čez Vršič na Koroško, od tam pa po angleški izdaji vrnitev v Slovenijo preko Kranja v škofove zavode, od koder sem bil kot mladoletnik po zaslišanju izpuščen.

Nisem vedel kam! Najbližje stami bili očetovi sestri v Domžalah.

Tam smo imeli tudi nekaj zemlje, pripravljene za gradnjo hiše. Tu smo se srečali jaz, mama, mali bratec in sestra, ki so peš iz Krškega preko Zasavja prišli iz Novega mesta. Sestra je takoj dobila službo, jaz pa sem bil tudi nekaj časa pri njih, ker sem za eno leto dobil prepoved študija. Hoteli so me spraviti v tovarno, da bi me imeli lažje pod kontrolo, pa sem raje odšel v Planino pri Rakeku k maminemu bratu. Bil je krojač in me je naučil šivati, jaz pa sem mu pomagal pri hišnih opravilih, tudi pri čuvanju sedmih otrok.

Kasneje sem odšel na Graben pri Sv. Gregorju. Tam sem opravljal kmečka opravila leto dni, kar so mi pri odhodu v pokoj tudi upoštevali v delovno dobo.

Po enem letu sem dobil dovoljenje za nadaljevanje študija in končal gimnazijo. Finančna sredstva za čas gimnazijskega in potem fakultetnega študija sem pridobival z inštrukcijami mlajših v Domžalah in v Ljubljani, med poletnimi počitnicami pa sem honorarno delal v gradbenem podjetju. «**D**»

**Aktualne novice,
ekspresne informacije,
v centru dogajanja!**

**Naj bo Radio Ognjišče
vaš radio št. 1!**

Edini veliki admiral Avstro-Ogrske

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Slovenski pomorščak Anton Haus je večji del prve svetovne vojne poveljeval avstro-ogrski vojni mornarici. Zaradi svojih zaslug je bil prvi, in kot se je kasneje izkazalo, tudi zadnji pomorski oficir, ki je v dvojni monarhiji dobil ta visoki čin.

Veliki admiral Anton Haus

Čeprav smo Slovenci dobili svoje prave oborožene sile šele z nastankom samostojne Slovenije, se pravi po letu 1991, pa smo pred tem služili v vojskah različnih držav. Nekateri kot aktivni vojaki, drugi bolj ali manj neradi zaradi služenja vojaškega roka ali mobilizacije. Na splošno pa so bili skozi vso zgodovino slovenski vojaki cenjeni kot dobri in zanesljivi. V zadnjih

desetletjih je uradno zgodovinsko slikalo precej črno-belo sliko slovenskih fantov v okviru vojaške zgodovine. Grobo rečeno – kot vojaki pod poveljstvom tujcev, ki padajo za tuje koristi. Ta slika ne drži popolnoma, predvsem pa ni tako črno-bela. Že res, da so bili tudi slovenski fantje t. i. topovska hrana, a nič več in nič manj kot fantje drugih narodov tako v habsburški monarhiji kot v dru-

gih državah po svetu. Prav tako ni res, da so bili poveljniki izključno tujci. Iz slovenskega naroda so izhajali tudi vojaški poveljniki, seveda pa v številu, ki je bilo skladno s številčnostjo naroda, ki je v okviru dvojne monarhije tik pred prvo svetovno vojno štel tri odstotke celotnega prebivalstva.

Marsikteri Slovenec je imel tudi nemško zvoneče ime in priimek, vendar se zato ni razglašal za Nemca. To ni nič motilo, da ne bi mogel napredovati do najvišjih činov; v dvojni monarhiji je bilo vprašanje narodne pripadnosti podrejeno temeljni zahtevi, da je človek sposoben in predvsem lojalen do krone. Takšen je primer velikega admirala Antona Hausa, ki je bil slovenske narodnosti in je prišel do najvišjega položaja v cesarsko-kraljevi mornarici.

Vseskozi odličen učenec Anton Haus se je rodil 13. junija 1851 v Tolminu. Njegov oče Jože Matija je bil po rodu iz Slovenj Gradca, mati pa je bila Čehinja Marija Valter, hči tedaj znanega slikarja iz Olomuca. Zakonca sta se preselila v Tolmin, kjer je postal oče upravnik veleposestva. V zakonu so se rodili štiri otroci, sinova in hčeri. Anton je bil tretji otrok. V družini so starši in otroci govorili slovensko, jasno pa je, da so vsi znali tudi nemško.

Že kot otrok se je Haus odlikoval pred sošolci, saj je bil dober učenec, zanimala pa sta ga tudi slikanje in glasba. Po smrti očeta 1859 se je družina znašla v finančnih škripcih, a je očitno zmogla še zadosti sredstev, da je lahko Anton obiskoval gimnazijo v Ljubljani. Skozi vse srednje šolanje je bil najboljši učenec svoje generacije, vprašanje pa je bilo, ali mu bodo doma lahko finančno pomagali, da bi obiskoval višje

šole. Verjetno je tudi zato izbral vojaško pot, kajti šolanje na vojaških šolah je financirala država. Anton se je tako leta 1869 znašel na Reki, kjer je vstopil v šolo vojne mornarice.

Haus je tudi v vojaški šoli dosegal študijske uspehe, ki so ga uvrščali v vrh njegovega letnika. Še posebno so njegovi učitelji opazili nadarjenost za matematiko, fiziko in kemijo. Dober je bil tudi v jezikih, kajti poleg slovenščine in nemščine se je tekoče naučil govoriti francosko in italijansko. Šolanje je končal leta 1873 s činom mornariškega praporščaka.

Naslednjih ducat let je njegova služba potekala po ustaljenem vzorcu službe in napredovanj ter rutinskega izponjevanja dolžnosti glede na čin. V teh letih je bil omenjen v poročilu mornariške inšpekcije, ki je ocenjevala delo sto petdesetih nižjih oficirjev na

Po zdravilo za
bolnega admirala
so poslali celo
posebno letalo,
a je bilo že
prepozno.

oklepnih ladjah vojne mornarice, in po teh ocenah je bil Haus ocenjen kot petnajsti po uspešnosti dela in znanja.

Pomorščak in diplomat Verjetno mu je tudi ta ocena leta 1886 prinesla imenovanje za predavatelja na Vojaški šoli na Reki, kjer je bil nekoč tudi sam gojenec. Hkrati je postal tudi razredni častnik, se pravi vzgojitelj in mentor

enega od razredov kadetov. Haus je v vojaški šoli ostal šest let, poleg pedagoškega dela pa se je ukvarjal tudi s pisanjem. Tako je napisal učbenik za potrebe pomorske akademije, nato pa še strokovno delo Osnove oceanografije in mornariške meteorologije. Objava tega dela mu je prinesla nov plus na lestvici napredovanj v cesarsko-kraljevi mornarici.

Leta 1899 so kitajski nacionalisti, t. i. bokserji, izvedli vstajo, povezano z dvornim pučem, proti vplivom tujih velesil na gospodarstvo Kitajske. Velesile so odgovorile z združeno akcijo za zavarovanje svojih ekonomskih interesov na Kitajskem. Svoj pomorski odred in enoto mornariške pehote je poslala tudi dvojna monarhija. Haus je poveljeval eni od korvet v tem sestavu in sodeloval v nekaterih bojnih akcijah, v glavnem v povezavi z drugimi flotami. Avstro-ogrsko ekspedicijske sile so tako skupaj z britansko vojno mornarico sodelovale pri blokadi in zavzetju oporišča Taku ter uničenju tamkajšnje flote štirih kitajskih rušilcev, pri desantni operaciji v pokrajini Ho Pei ter pri zavarovanju tianjinske železnice. Haus je bil nekaj časa tudi poveljnik križarke Marija Terezija, ki je patroljirala in izvajala blokado na svojem sektorju kitajske obale, nato pa je bil nameščen v Peking do leta 1902, ko je bil upor zadušil in vzpostavljena tujim velesilam naklonjena politična garnitura.

Po vrnitvi iz Kitajske je Haus v mornarici spet napredoval in leta 1905 postal kontraadmiral ter poveljnik rezervnega odreda oklepnih ladij. Dve leti kasneje so ga poslali na diplomatsko misijo v nizozemski Haag kot delegata cesarsko-kraljeve mornarice. Več mesecev trajajoča konferenca se je končala s sprejetjem in podpisom pravil, ki so določala pogoje vojskovanja in jih danes poznamo kot haaško konvencijo.

Na čelu c.-k. mornarice Hausov vzpon na najvišje položaje se je začel leta 1911, ko je napredoval v čin viceadmirala, naslednje leto pa je postal glavni inšpektor flote in s tem eden najvišjih častnikov v avstro-ogrski mornarici. V februarju leta 1913 se je upoko-

Pri zadušitvi tako imenovane boksarske vstaje na Kitajskem je sodelovala tudi avstro-ogrsko mornarica. Eni od korvet je poveljeval Anton Haus.

Viribus unitis je bila admiralska ladja dvojne monarhije.

jil admiral grof Montecuccolli, poveljnik avstro-ogrsko flote in cesar Franc Jožef je na njegov položaj imenoval Hausa, ki je bil takoj povišan v admirala, ki je bil tedaj najvišji čin v avstro-ogrski mornarici.

Haus je tako postal poveljnik flote in je svojo zastavo razobesil na najmodernejši bojni ladiji Viribus unitis, admiralskem plovilu mornarice. Hkrati s poveljstvom nad floto je postal tudi vodja mornariške sekcije vojnega ministrstva. Na tem odločujočem mestu se je Haus vse leto 1913 udeleževal različnih konferenc z nemškimi kolegi, na katerih so se

dogovarjali o skupnem nastopanju v primeru vojne.

Nič čudnega ni bilo torej, da je ob izbruhu vojne konec julija 1914 cesar Franc Jožef imenoval Hausa tudi za poveljnika mornarice v vojnem času. Prevzel je bojno poveljstvo nad štirimi modernimi bojnimi ladjami, devetimi starejšimi oklepnicami, dvema oklepnima in šestimi lahкими kri-

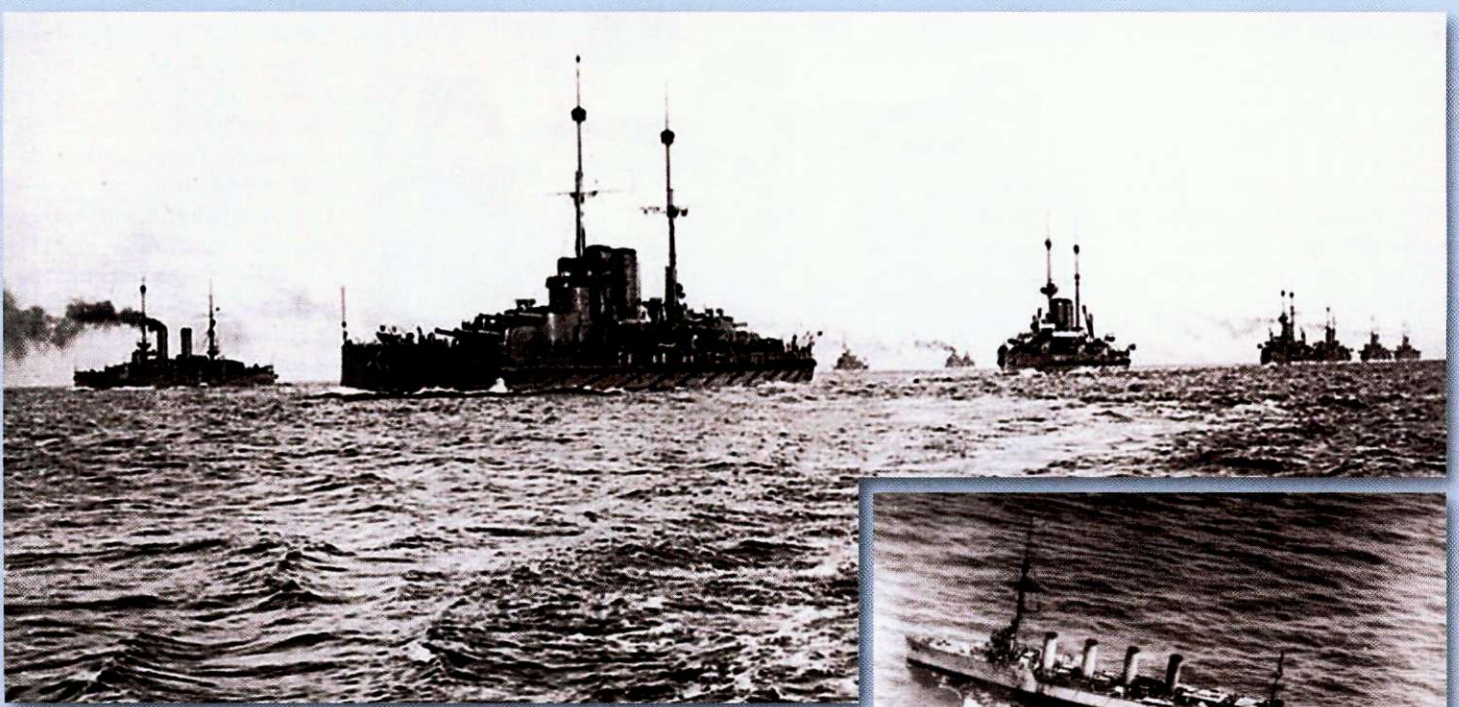
žarkami, šestinšestdesetimi rušilci in torpedovkami, šestimi podmornicami, pripadajočimi manjšimi in pomožnimi plovili vojne mornarice. Vsa pomorska sila, ki ji je poveljeval, je bila skoncentrirana v Jadranu, izjema je bila le stara križarka na Kitajskem. Glavno oporišče je bil Pulj, manjši pa Boka Kotorska in Šibenik.

Haus se je odločil za doktrino »fleet in being«, defenzivno obliko vojskovanja. Glavnino flote je sklenil ohraniti nedotaknjeno, zavarovati obalo in obalne pomorske komunikacije ter vzemirjati nasprotnika z udarci in protiudarci majših plovil ter podmornic. Prvenstvena naloga pa je bila obramba Jadranskega morja pred vdorom britansko-francoskih bojnih ladij. To nalogo je avstro-ogrsko mornarica dobro opravila.

Veliki admiral Haus Leta 1915 se je situacija precej poslabšala, kajti Italija, ki je bila do tedaj nevtralna, je 23. maja 1915 vstopila v vojno na strani antantnih sil. Haus je zato ukazal floti, naj naslednji dan izpluje in bombardira sovražno obalo, predvsem okoli Ancone. Težki topovi bojnih ladij in križark so z granatami zasuli anconsko pristanišče in celo cilje v notranjosti, železniške mostove in križišča. Lažja plovila flote so obstreljevala nekatere železniške objekte v bližini obale pa več svetilnikov in meteoroloških postaj, hidroavioni vojne mornarice pa so bombardirali hidroport ter sidrišče v Benetkah. Akcija je imela sicer bolj moralni uspeh, čeprav povzročena škoda ni bila majhna. Za dodatek je šel na dno morja tudi italijanski rušilec, medtem ko avstro-ogrsko ladje niso imele izgub.

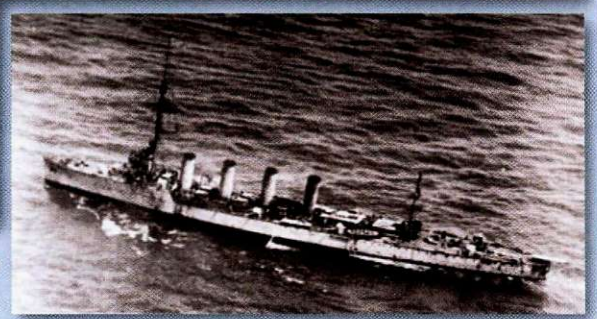
Z vstopom Italije v vojno je postala antantna premoč nad avstro-ogrsko mornarico še večja. Haus se je zdaj osredotočil izključno na branjenje svoje obale in na napade manjših ladij na buražno linijo, ki so jo nasprotniki postavili v Otrantskih vratih, da ▶

Radio Krka
106.6 MHz

Glavnina ladjevja, ki mu je poveljeval Haus

Haus je varoval glavnino in napadal nasprotnika z lahkimi enotami.

► bi preprečili avstro-ogrskim in nekaj nemškimi podmornicam preboj v Sredozemlje ter napade na tamkajšnje antantne pomorske Transporte. Na Jadranskem morju je tako prihajalo do občasnih manjših spopadov, ki pa splošne situacije niso bistveno spremenili. Haus je uspešno opravljal svojo nalogo. Z veliko šibkejšo floto je suvereno branil domače vode in obalo, z manjšimi akcijami grozil nasprotniku in na otrantsko baražo vezal lepo število sil, ki

bi bile potrebne drugje. Nemški mornariški poveljniki so sicer godrnjali in zahtevali, da njihov zveznik pokaže več odločnosti ter izpelje kakšno veliko akcijo ali odločilno bitko, a Haus se ni dal omajati, njegovo stališče pa so podpirali tudi drugi visoki častniki cesarsko-kraljeve mornarice pa tudi cesar osebno. Poleti 1916 je tako Franc Jožef admiralu Antonu Hausu podelil novi čin, to je čin velikega admirala (Grossadmiral), ki je bil enakovreden činu generalfeldmaršala v kopenski vojski. Haus je tako stopil v krog najvišjih vojaških poveljnikov v zgodovini. Bil je prvi, in kot se je kasneje izkazalo, tudi edini veliki admiral v cesarsko-kraljevi mornarici.

Po smrti cesarja Franca Jožefa v pozni jeseni leta 1916 je prestol prevzel njegov pranečak Karel I. Novi cesar je sicer napravil nekaj zamenjav, vendar je obdržal jedro visokih poveljnikov, med drugimi poveljnika vojne mornarice. Mladi cesar je prevzel dediščino v kritičnem času. Vojna ni potekala dobro, izgube so bile hude, gospodarska situacija tudi, morala vojske in civilistov je bila nizka. V pogovorih z najvišjimi vojaškimi in političnimi veljaki je mrzlično iskal rešitev, kako naj vse te težave razreši. Haus

Med vojno je Haus stavil na defenzivni način vodenja vojne.

je bil seveda glede na funkcijo eden glavnih udeležencev teh konferenc.

Ko se je Haus z vlakom vračal z ene teh konferenc, se je zadnjega januarja leta 1917 hudo prehladil. Prehlad se je razvil v pljučnico in bolezen je oslabila telo in srce 65-letnega velikega admirala. Seveda so ga takoj začeli zdraviti najboljši zdravniki mornariške bolnišnice v Pulju, a ni nič pomagalo. Zdravniki so izjavili, da ne morejo z običajnimi zdravili in sredstvi nič narediti in da bi bila edina možnost novo zdravilo strofantin, ki pa so ga imeli le na Dunaju. Po to zdravilo je poveljstvo celo po-

slalo posebno letalo, a še preden se je pilot vrnil z zdravilom, je Haus 2. februarja 1917 umrl.

Hausu so 10. februarja kot vrhovnemu poveljniku vojne mornarice seveda pripravili državniški in vojaški pogreb. Truplo je med pogrebnim obredom ležalo na pogrebnem odru na njegovi admiralski ladji Viribus unitis. Pogreba se je udeležil tudi cesar Karel osebno, poleg njega pa vsi člani vrhovnega poveljstva, visoki vojaški in državni uradniki, najvišji politični veljaki in diplomati zavezniških držav. Velikega admirala so pokopali na mornariškem pokopališču v Pulju. Poleti leta 1917 je cesar Karel posmrtno Hausu podelili viteški red Marije Terezije, najvišje odlikovanje nekdanje Avstro-Ogrske, ki bi mu, če bi bil še živ, prineslo avtomatsko tudi plemiški naslov.

Z razpadom dvojne monarhije leta 1918 je razpadla tudi njena vojna mornarica in postala plen zmagovalcev. Njen veliki del je dobila Italija, ki si je po prvi svetovni vojni med drugim priključila Istro s Puljem, kjer je bil pokopan admiral Haus. Osem let po smrti so krsto z njegovimi ostanki izkopali in jo prepeljali na Dunaj, kjer so jo pokopali na pokopališču Hutteldorf. **D**

Posmrtno so Antonu Hausu podelili red Marije Terezije, najvišje odlikovanje.

Radio VIVA

 M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1

 9000 Murska Sobota

 Slovenija

 tel.: 02/537 1949

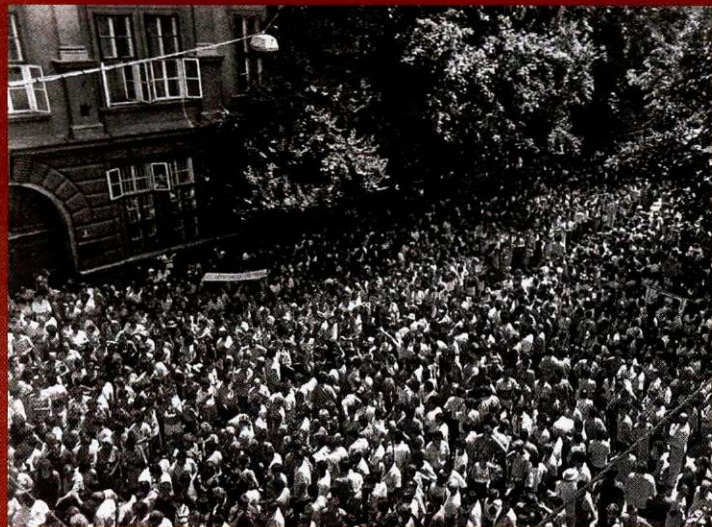
 fax.: 02/537 1948

 GSM: 041/34 66 46

 GSM: 031/34 51 51

<http://www.radio-viva.com>

 e-mail: viva@radio-viva.com

Upor Slovencev na Roški ulici v Ljubljani leta 1988

Portal www.slovenskapomlad.si

V. M., foto: Tone Stojko, Borut Krajnc

Muzej novejšje zgodovine je ob 20. obletnici ustanovitve Odbora za človekove pravice in procesa proti četverici odprl portal slovenske pomladi, ki naj bi bil po besedah direktorja Jožeta Dežmana digitalni muzej takratnega obdobja.

Spojmom »slovenska pomlad« poenostavljeno označujemo obdobje, ko se je začela zbirati kritična masa civilnodružbenih pobud, ki je spremenila politično podobo Slovenije. Ključni dogodki so se zgodili v kompleksnem omrežju, ki je povezovalo posameznike ter različne iniciative, dogodke. Tega časa se spomnimo predvsem po procesu proti četverici, nastajanju prvih strank in začetku razpadanja Jugoslavije.

Digitalni muzej Ambicija portala je vsaj zasilna rekonstrukcija kompleksnega omrežja, v katerem so bili posamezniki medij povezav različnih skupin. In obratno: različne iniciative so bile medij povezovanj posameznikov.

S portalom www.slovenskapomlad.si bo upravljal Muzej novejšje zgodovine Slovenije. Direktor muzeja Jože Dežman je na tiskovni konferenci prejšnji torek dejal, da bo imel portal funkcijo digitalnega (virtualnega) muzeja takratnega obdobja. Zasnovan bo tako, da bo vsakdo nanj lahko dodajal dokumente, fotografije ali videomaterial, odprto pa bo tudi za diskusije in komentarje. »Na portalu bo zbrano gradivo o dogodkih, ki so

zaznamovali obdobje slovenske pomladi,« je pojasnil Dežman. Po njegovih besedah želijo vzpostaviti omrežje posameznih pobud in organizacijskih povezav, ki so se pojavljale v takratnem obdobju.

Urednik portala *Slovenska pomlad* Ali Žerdin je dejal, da posamezne iniciative v 80. letih ne bi pomenile veliko, če ne bi bile del širšega omrežja. Po njegovih trditvah portal prav zato predstavlja fenomen slovenske pomladi kot omrežje iniciativ, dogodkov in ljudi. Po njegovo je bistvo portala v tem, da se bo vseskozi lahko dopolnjeval in nadgrajeval. »Snovci želimo pritegniti vse, ki so kakor koli sodelovali v dogodkih slovenske pomladi,« je razložil Žerdin in dodal, da bo edini kriterij za dopolnjevanje dogodkov strokovnost in korektnost oziroma verodostojnost podatkov.

20 let in razlike Nekdanji predsednik Odbora za varstvo človekovih pravic Igor Bavčar meni, je 20. obletnica odbora dobra priložnost, da se osvetli ta del slovenske pomladi. Po njegovo je odbor združil vse od leve do desne, od komisije Pravičnost in mir do

nekaterih osnovnih organizacij zveze komunistov. »Mislimo, da je to obdobje dovolj daleč in dovolj blizu, da mu zdaj namenimo posebno pozornost ter vzamemo vsakodnevni politični interpretacijam.« Bavčar je prepričan, da ni mogoče sprivatizirati niti Odbora za varstvo človekovih pravic niti procesa proti četverici, saj je paleta dogodkov v obdobju slovenske pomladi tako široka, da tega ni mogoče storiti.

Premier Janez Janša pa je izjavil za medije glede dvajsete obletnice slovenske pomladi dejal, da je o dosežkih Slovenije v obdobju preteklih dvajsetih let govoril tudi nedavno v evropskem parlamentu. Če primerjamo čas, ko Slovenija ni bila samostojna, »s časom, ko je članica EZ in zveze Nato, članica evroobmočja in schengenskega prostora, ter s časom, ko predseduje EZ v slovenskem jeziku, je to velika razlika,« je prepričan Janša.

20. obletnica četverice Ker letos mineva natanko 20 let od ustanovitve Odbora za varstvo človekovih pravic in procesa proti četverici, se je ob tej priložnosti sešel tudi takratni kolegij odbora

in potrdil aktivnosti. Tako bodo ob 20. obletnici pripravili še razstavo dokumentarnih fotografij Toneta Stojka v Mestnem muzeju, v sodelovanju z Društvom slovenskih pisateljev bodo pripravili literarni večer, tako kot vsako leto se bodo tudi letos srečali vsi štirje člani takratne četverice, osrednji dogodek, ki bo zasnovan kot koncert, pa bo v juniju potekal na Prešernovem trgu v Ljubljani. Nanj bodo povabili kulturne ustvarjalce, ki so pred 20 leti nastopili na kulturnem mitingu, ter mlade generacije, ki so začele ustvarjati v obdobju po tem. **D**

Šmarje

Petra Janša, foto: STO/ D. Mladenovič

Ena največjih vasi v Slovenski Istri so Šmarje (280m). Hiše so zgrajene na slemenu, vrh Šavrinskega gričevja ob cesti Koper–Dragonja, med Poljanami (406 m) na vzhodu in Grintovcem (287 m) na zahodu. Razpotegnjeno naselje sestavlja več predelov: Sv. Križ, Gabrca, Lukuca, Tabor ali po domače Tabr, Vas (osrednji del), Kandelca in Zabreg.

Sveta Marija na hribu Ime Šmarje izvira iz Sancta Maria (Sveta Marija), kot se je vas nekoč imenovala. Od tod skrajšano St. Maria oziroma Št. Marija, Št-marja kot mu še danes pravijo domačini, in končno – Šmarje. Ker pa je bilo več vasi z enakim imenom, je dobila še vzdevek »de Montek, in Monte (na hribu). Na zemljevidu Istre Pietra Coppa iz leta 1525 pa na kratko V. (villa) Monte. Še pred beneškim obdobjem, nato skozi vso beneško in avstrijsko obdobje se vas omenja kot Santa Maria de Monte, na zemljevidih pa samo Monte ali Monte villa. Tudi v raznih zapisih, ki jih hrani župnijski arhiv, je do konca 1. polovice 19. stoletja zapisano ime Monte ali Mons. Pojavljajo pa se že zapisi kot Shetmarja, od 2. polovice 19. stoletja pa je že zapisano ime Šmarje. Pod italijansko vladavino se je vas imenovala Monte di Capodistria, po 2. svetovni vojni pa spet Šmarje (pri Kopru).

Šmarska zgodovina Najstarejši podatki o zgodovini Šmarij, čeprav skopi, segajo v rimsko dobo. Arheologi so namreč v bližini našli glinasto oljenko (svetilko) iz 2. stoletja in novce nekoliko poznejšega datuma. V rimski dobi je tod mimo peljala cesta, ki je povezovala koprsko zaledje z notranjostjo Istre. Drugih podatkov iz rimske dobe za zdaj ni, so pa številnejši iz kasnejših dob. Od 2. polovice 7. stoletja so začeli zaledje obmorskih mest vse številčneje poseljevati Slovani. Obmorska mesta so ostala romanska, zaledje pa je bilo pretežno slovansko. O tem pričajo tudi nekatera ledinska imena iz okolice Šmarij: Gabrca, Zabreg itd.

Leta 1152 se je zaradi šmarskih posesti vnel spor med samostanom sv. Jurija iz Benetk in koprskim kapituljem oziroma koprskimi škofi. Tržaški škof in apostolski administrator koprške škofije Bernard je tega leta s privolitvijo oglejskega patriarha Pelegrina podaril omenjenemu samostanu iz Benetk vse pravice nad vasjo Šmarje. Pred Benečani so tudi v tem delu Istre od leta 1208 gospodovali oglejski patriarhi. Iz časa beneške oblasti na tem območju je o Šmarjah nekoliko več podatkov. Poleg nekaterih primarnih zgodovinskih virov osvetljujejo to obdobje podatki, ki so jih v svojih delih zapustili: veronski škof Agostino Valier (1579/80), koprski škof Paolo Naldini (1700) in nekateri drugi zgodovinopisci.

Veronski škof Agostino Valier je po naročilu papeža Gregorja XIII. leta 1579 najprej obiskal in opravil

pregled škofij v Dalmaciji, nato pa v Istri. V koprski škofiji se je mudil od 4. do 22. februarja leta 1580. Obiskal, popisal in opisal je vse cerkve tedanje koprške škofije: župnijske in podružnične.

Vas Šmarje je vrisana na najstarejšem zemljevidu Istre Izolana Pietra Coppa iz leta 1525, in sicer kot Monte v. (villa). Koprski škof Paolo Naldini v svoji knjigi »Corografia ecclesiastica ...« med drugim piše, da je grič, na katerem se razprostira vas Šmarje (Villa di Monte) s številnimi hišami posajen s sadnim drevjem in trtami, predvsem dobrim muškatom. Ko je škof Naldini leta 1682 obiskal te kraje oziroma župnije, je tudi naročil takratnim župnikom, naj pišejo knjige krstov (rojstev), porok in smrti. Le-te so še ohranjene v šmarskem župnijskem arhivu. Šmarski župnijski arhiv hrani tudi glagolski misal iz leta 1631, tiskan v glagolici in latinici. Leta 1730 je takratni šmarski župan Anton Rojac dal popraviti in razširiti župnijsko cerkev, na kar še danes spominja kamnita plošča, vzidana nad obokom, ki povezuje pročelje cerkve z zvonikom. Na njej piše: HANC ECCL. CONSTRUIRE FECIT A. ROJAC ZU-

Sredozemske
dobrote

Šmarje

Na slemenu Šavrinskega gričevja

PANUS S. M. MONTIS A.D. MDCCXXX. Pri tem delu mu je največ pomagala bogata družina Sergaš, po kateri je dobila ime vas Sergaši. Kot po vseh vaseh koprške škofije so tudi v Šmarjah še v 19. stoletju, točneje do leta 1833, brali sv. mašo v glagolici. To je opustil župnik Andrej Ulčnik, doma s Štajerskega, ki je »nastopil vladati šmarsko faro« leta 1833. Šmarje so leta 1852 postale ena od novih občin koprškega distrikta, h kateri sta spadali tudi vasi Gažon in Sergaši ter zaselek Kaverljag. Po upravni razdelitvi na občine leta 1910 pa so Šmarje (poleg Gažona, Koštabone in Krkavč) spadale pod občino Pomjan. Po koncu 1. svetovne vojne so z razpadom avstro-ogrske monarhije v teh krajih zagospodovali Italijani, katerih oblast je bila dokončno potrjena z rapalsko pogodbo leta 1920.

Župnijska cerkev Brezmadežne Šmarska župnijska cerkev je zrasla na ostankih stare predromanske arhitekture, verjetno že v 11. stoletju. Zgodovinar Simon Rutar piše, da so Šmarje imele svojo župnijo in župnijsko cerkev že pred letom 1084 in da je bila tedanja župnijska cerkev posvečena že leta 1142. Delno pozidano na predromanskih temeljih so jo nato nekoliko razširili in leta 1222 jo je posvetil koprski škof Absalon. Na ta dogodek spominja kamnita plošča (prej verjetno nagrobnik iz rimske dobe), vzdana na zunanji južni steni cerkve, na kateri je vklesan napis:

P. SADIUS./ P. L. PRUDENS./ V. F. 1222/ V. SALONE. A/ CONSER./ ATO.

Iz poročila veronskega škofa Agostina Valerija, ki je po naročilu papeža Gregorja XIII. leta 1579 obiskal Šmarje, med drugim izvemo, da je bil glavni oltar šmarske župnijske cerkve posvečen **Brezmadežni devici Mariji**. Na njem je

Župnija hrani glagolski misal.

bil lep lesen, s tančico zagrnjen tabernakelj. Na straneh sta bila dva svečnika, eden iz dragocene kovine, drugi železen. Poleg glavnega oltarja so bili takrat v cerkvi še štiri oltarji, posvečeni svetim Simonu, Heronimu, Sebastijanu in Roku. Okna so bila zamrežena in zastekljena. Na stolpu (zvoniku) sta visela dva zvona.

Pancogle ali fornare Vemo, kakšna je tipična istrska hiša: neometana, zidana z istrskim kamnom, podolgovate oblike, imela je prizidan prostor za kuhinjo, nad katero se je dvigal dimnik, ki je bil prava arhitekturna mojstrovina in zanimivost. Osrednji del kuhinje je bilo ognjišče z napo. Hiša je bila zidana v nadstropjih, z značilnimi zunanjimi stopnicami, ki so se končale z »baladurjem« – teraso z nadstreškom. Okna so bila majhna. Lesene naoknice »škure« so pozimi varovale pred burjo, poleti pa pred vročino. Ostanke stare vaske oziroma istrske arhitekture v Šmarjah lahko vidimo še v predelu ob cerkvi. Zanimivost tega kraja pa je danes že zamrla dejavnost Šmarčank. Te so pekle odličnih kruh, in to že v 15. stoletju, in ga nosile naprodat v Koper. V tistem času so kruh praviloma pekle podeželanke, ki jih je poseben statut imenoval »pancogle« ali »fornare«. Uredbe so določale tudi način vzdrževanja peči za peko kruha, za izvajanje teh ukrepov pa je bil ustanovljen poseben urad ali ufficio della pancogolaria. V vasi je bilo v začetku tega stoletja dvanajst krušnih peči, s peko in prodajo kruha se je ukvarjalo do 70 krušaric; pekle so predvsem bige, kornete in hlebe. Počasi je začelo njihovo število upadati in danes ni nobene več.

Za Šmarje pa je še danes značilno vinogradništvo in oljkarstvo. Gojenje oljk sega daleč v preteklost, saj je podnebje zelo ugodno. V preteklosti so oljčno olje pridelovali oziroma stiskali v torkljah, ki so bile prav v vsaki istrski vasi. Še v času avstrijske oblasti pa je bilo tudi na šmarskem območju razvito gojenje murv oziroma sviloprejk. **D**

Pogled na Koprski zaliv

Najstarejši zemljevid Istre iz leta 1525

Župnijska cerkev Brezmadežne device Marije

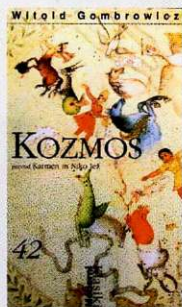
Plošča v spomin na koprškega škofa Absalona

Witold Gombrowicz

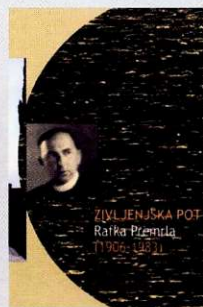
1.

Cankarjeva založba

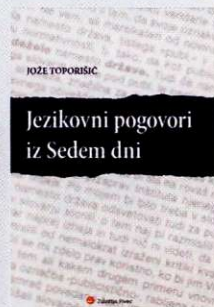
Witold Gombrowicz je eden največjih klasikov poljske literature 20. stoletja. *Kozmos* je njegovo zadnje delo, ki je še manjkalo v slovenskem prevodu. Za pisatelja značilna tema upora proti staršem in družbi se v zgodbi o junakovem odhodu na počitnice preobrazi v metaforo o posamezniku, ki osamljen v svojem bivanjskem položaju začne v vsakdanjih naključnih pripetljajih odkrivati skrita znamenja urejenosti sveta. Njegovo odkrivanje skritih smiselnih povezav prehaja v poskus lastnega vplivanja in ustvarjanja resničnosti pri njenih temeljnih počelih. Delo sta prevedla Niko in Karmen Jež, spremno besedo pa je napisal Niko Jež.

1.

2.

3.

4.

Židovske pravljice

Študentska založba

V knjigi *Obesi luno na streho moje palače* so zbrane pravljice iz bogate zakladnice židovskega ljudskega izročila. Za židovske ljudske pravljice sta značilna bogastvo in domiselnost motivov, v njih se zrcalita dolgo književno izročilo židovskega naroda in večstoletno življenje v stiku z drugimi ljudstvi. Izvirajo tako iz aškenaškega kot iz sefardskega in bližnjevzhodnega izročila, zapisane pa so bile v številnih krajih, od židovskih vasi in štetlov vzhodne Evrope do Bližnjega vzhoda in celo Azije. Klasični motivi ljudskih pravljic se v njih prepletajo s posebnimi značilnostmi in junaki židovskega duhovnega sveta: v njih se ne srečujemo samo s čarovnicami, kakršni sta hudobna Bobe Ha ali premetena Baruša, škrti ali velikani, ampak tudi z duhovi, demoni, njihovim poglavarjem Asmodejem in s svetopisemskimi junaki, kakršna sta ljubeznivi prerok Elija ali modri kralj Salomon. V knjigi lahko beremo – prvič v slovenskem prevodu – predvsem klasične pravljice, ki so pisane za otroke, željne čudežnih dogodivščin, vendar lahko z vpogledom v edinstveni svet židovske folklore obogatijo tudi starejše bralce.

Rafko Premrl

2.

Goriška Mohorjeva družba

Knjiga *Življenjska pot Rafka Premrla (1906–1983)* je 18. zvezek zbirke *Naše korenine* in prinaša kot osrednji del pogovor, ki ga je z goriškim duhovnikom in profesorjem Rafkom Premrlom za tržaški Radio posnel prof. Milko Rener. Gre za življenjsko pripoved, ki priča o nelahki poti duhovnika, ki je šel skozi dahavsko izkušnjo in se je za svojo narodno in stanovsko pokončnost bojeval do konca svojega življenja. V knjigi so objavljeni še prispevek msgr. Oskarja Simčiča, ki v uvodni razpravi oriše

Premrlovo življenjsko pot, in spomini dr. Rafka Dolharja na leta, ko je Premrl služboval kot župnik v Žabnicah v Kanalski dolini. Knjigo je uredila Lida Turk.

Devet velikih jokov

Založba Mladika, Trst

V knjigi *Devet velikih jokov* Tržačan Bojan Pavletič opisuje svojo mladost, ki jo je preživel kot otrok begunske družine, ki se je morala zaradi fašizma leta 1929 izseliti v Jugoslavijo. Čeprav je pripoved sestavljena iz samih dejstev, čeprav raste iz preverjenih osebnih in družinskih doživetij, je hkrati uokvirjena v nadrobno izrisano širše vaško in primestno okolje ter vpeta v dogajanje tistih težkih let, s trdno zarisanim zgodovinskim ozadjem. Avtorju je dogajanje namesto v poglavja razdelil v devet jokov, na devet usodnih premikov ali prelomov v njegovem osebnem življenju.

Jezikovni pogovori

3.

Založba Pivec, Maribor

Akademik dr. Jože Toporišič, naš najpomembnejši jezikoslovec, je lani praznoval 80 let. V knjigi *Jezikovni pogovori iz Sedem dni* so zbrana njegova razmišljanja o jeziku, ki jih je v svojem jezikovnem kotičku objavljal v mariborski reviji *7 D.* Za to izdajo jih je dopolnil, uredil in dodal spremno besedilo. Knjiga je pisana v nekoliko poljudnejšem strokovnem slogu, namenjena je približevanju jezikovnih vsebin širši javnosti – povprečnemu uporabniku jezika, pa naj si gre za govorno ali pisno rabo. To poskuša doseči tako, da se loteva aktualnih jezikovnih tem; najpogosteje so to jezikovne napake oz. zadrege, ki jih z razlago nazorno prikaže in seveda pokaže pravilno rabo jezika. Kljub kratkosti so prispevki zgoščeni, informativni in vsebinsko zaokroženi z jasnim zaključkom glede obravnavane teme. Posebno mesto v knjigi ima družbenostno jezikoslovje, v istoimenskem poglavju se dr. Toporišič loteva ustreznega umeščanja slovenskega jezika v

temeljni državni akt, v ustavo, ter razmišlja o družbenih in političnih dejavnikih, ki vplivajo na podobo jezika. Knjiga obsega več kot 200 prispevkov, ki jih je avtor natančno in sistematično oblikoval v pet poglavij *Besedjeslovje, Izrazna stran jezika, Spoznanja, Družbenostno jezikoslovje* in *Kulturiranje knjižnega jezika*.

Politične ideje

Založba Sophia

Politologa Igor Lukšič in Jernej Pikalo nas v knjigi *Uvod v zgodovino političnih idej* seznanjata s predmetom in z metodami preučevanja zgodovine političnih idej. Najprej orišeta odnos do zgodovine političnih idej na Slovenskem, nato pa v širšem kontekstu razmišljata o tem, kaj sploh je politika, kdaj se začne zgodovina (idej) in kakšne klasifikacije poznamo. Skozi poglavja o Heglu, marksizmu, hermenevtiki in cambriški šoli interpretacije predstavitve pristope in metode zgodovine političnih idej. V drugem delu knjige, ki je posvečen predmetu preučevanja, predstavitve začetek politične misli, odnos narava-družba-politika, premik od Boga k naravi ter odnos med posameznikom in državo. Posebno mesto dajeta političnim idejam kot ideologiji, vzeti bodisi za sistem idej v pomenu znanstvenega klasificiranja, bodisi za lažno zavest, ki reflektira politično stvarnost. To pojasnjujeta na primeru Darwinovega evolucionizma, Stalinovega Kratkoga kurza VKP(b), Andersonovih pravljic in metafor.

Obrezovanje rastlin

4.

Založba Mladinska knjiga

Kako si urediti rajski vrt? V obsežnem priročniku *Obrezovanje rastlin* (napisal ga je Hansjörg Haas) bomo našli navodila za obrezovanje več kot 200 vrst vrtnih rastlin. Podučimo se o osnovah obrezovanja ter oblikovanja okrasnih drevnin in sadnega drevja. Opise potrebnih znanj in spretnosti dopolnjujejo podrobne skice in osnovni podatki o rastlinah.

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 **ELEKTRO
PRIMORSKA**

**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00 ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

Makedonska književnost v fokusu

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Peti Mednarodni festival zgodbe – Fabula se bliža koncu. Poleg branj letošnjih avtorjev favoritov, filmov in okroglih miz ima Fabula še novost – programski sklop Fokus.

Organizatorji so s Fokusom kot prvo vzeli pod drobnogled makedonsko književnost. Ob tej priložnosti je izšla prva antologija makedonske kratke proze po petdesetih letih pri nas. Zbirka z naslovom *Kar vidijo mačke*, ki je izšla v zbirki Beletrina Študentske založbe, velja za najboljši izbor kratke proze tudi v makedonskem merilu. Tako so prepričani trije gostje Fabule, makedonski

in 2005. Skrivnosten naslov *Kar vidijo mačke* je antologija dobila po eni izmed zgodb skupaj s stavkom na zadnji platnici knjige »Morda pa imajo mačke takšno sposobnost, hočem reči lastnost, da lahko vidijo stvari vnaprej?« predstavlja tematiko zbirke, ki je precej fantastična. V zbirki Beletrina je izšel tudi eden od treh romanov Venka Andonovskega *Azbuka za neposlušne*. Kot piše Namita Subiotto, je njegova pro-

Venko Andonovski

FABULA FESTIVAL ZGODBE
21. 1. – 16. 2. 2008

pisatelji Venko Andonovski, Ermis Lafazanovski in Aleksandar Prokopiev, ki so svojimi zgodbami zastopani v antologiji.

Mačke vidijo Prevajalka in urednica antologije *Kar vidijo mačke* Namita Subiotto je izbrala zgodbe enajstih avtorjev, ki so bile sicer napisane med letoma 1985

za zelo šarmanтна in zapeljiva, saj vabi bralca, da pogleda pod pokrov sveta, sestavi zgodbo ali razreši uganko. Zgodbe Andonovskega so literatura iz literature, drugih umetnosti in zgodovine. Ermis Lafazanovski ni le pisatelj, ampak tudi literarni zgodovinar in teoretik, avtor štirih romanov in dveh zbirk kratke proze. Nje-

Ermis Lafazanovski

govi junaki so preprosti ljudje z visokimi moralnimi vrednotami, ki pa se pod vplivom nizkotnih strasti rušijo, Lafazanovski spre-

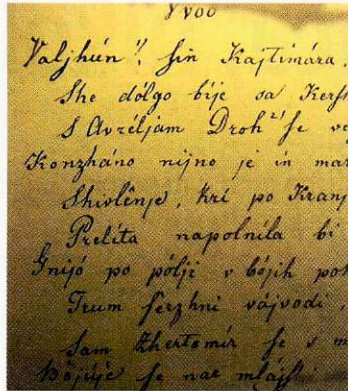
tno žonglira s humorjem ironijo in grotesko. O prozi Aleksandra Prokopieva pa je Namita Subiotto zapisala, da je igriva in hudo mušna ter odkriva piščev hedonistični odnos tako do branja kot do pisanja. Prokopiev piše predvsem kratko prozo.

Makedonske posebnosti Tokratni gostje Fabule, tudi gostje Vilenice so že bili, so vsi napisali romane, ki so prišli v najožji izbor za mednarodno nagrado balkanika, ki jo je Andonovski prejel leta 2000 za roman *Popek sveta*. Na literarni čajanki so razložili, da ima makedonska književnost nekaj posebnosti. Prokopiev je dejal, da bila v makedonski literaturi dolgo časa poezija tista, ki je veljala za paradnega konja, v zadnjih dveh desetletjih pa se je stanje zelo spremenilo in je vse bolj na pohodu proza. Do konca 20. stoletja je makedonsko prozo močno zaznamovala fantastika. Pomembno vlogo je imela makedonska tradicija, makedonske literate pa je pogosto navdihoval predvsem magični realizem Latinske Amerike. Zgodbe s fantastičnimi prvinami makedonska književnost beleži že v 19. stoletju, zanimivo pa je, da je prvi makedonski roman izšel šele leta 1952.

Veliki pok Po prvem romanu, ki je prišel razmeroma pozno, se je v 50 letih zgodil veliki pok makedonske književnosti. Kot je dejal Venko Andonovski, so skupaj zaživela vsa obdobja, ki se jim doslej ni uspelo razcveteti: realizem, modernizem in postmodernizem. »V zelo kratkem času je prišlo do vidnih rezultatov,« je dejal Andonovski. Čeprav je veliko zgodb, ki so objavljene v izboru kratke proze *Kar vidijo mačke*, ki je pravkar izšel, pa se je po presoji Lafazanovskega makedonska književnost zdaj odmaknila od fantastične tradicije in se razvija v novo smer. V katero, je ta čas še prezgodaj napovedati. **D**

Krst pri Savici

Lutkovno gledališče Ljubljana in Gledališče Glej sta pripravila lutkovno predstavo, ki se naslanja na Prešernov Krst pri Savici. Predstavo sta režirala člana lutkovnega gledališča Karel Brišnik in Alenka Pirjevec, premiera malce drugačnega krsta pa je bila v Gleju 6. februarja. Tresoče se roke samostanskega brata v Ogleju primejo v roke lutko Črtomira. V nasprotju z ljudmi se lutke ne starajo, zato starega Črtomira vrnejo v mladost. Črtomir je na Bledu pri ljubi Bogomili, z mečem v roki na Ajdovskem gradu in končno pri slapu Savica. Vse to omogoča staremu bratu vnovični premislek o dogodkih in odločitvah tistih dni. Alenka Pirjevec in Karel Brišnik sta mozaik predstave sestavljala malo manj kot dve leti. Zelo dolgo sta se spraševala, ob kateri pesmi Franceta Prešerna bi začutila vzgib za novo predstavo. Ustvarjalni dvojec Pirjevec-Brišnik Krst

Originalni rokopis

pri Savici režira, podpisuje dramaturgijo, v predstavi pa tudi nastopa. Karel Brišnik oživlja patra Miroslava in Črtomirja, Alenka Pirjevec pa animira lutki patra Hieronima in Bogomile. Marko Velkavrh je pater Viktor in Ribič, Iztok Jereb pa je prevzel vlogi patra Kornelija in Duhovnega. Glasbo za lutkarski Krst pri Savici je prispeval Uroš Rojko, za luč pa skrbi Igor Remeta. L. H.

Darilo ljubezni

Danes ter 16., 21. in 22. februarja bosta na Gospodarskem razstavišču v Marmorni dvorani z baletom Romeo in Julija Sergeja Prokofjeva gostovala Opera in balet SNG Ljubljana. Balet v koreografiji Yourija Vămosa so z velikim uspehom premierno predstavili že pred dvema letoma, ko sta še zlati zblestela solista Lucas Zuschlag in Ana Klačnija, ki sta poleg nespornih gibalnih kvalitiet za izražanje občutenja tragičnih veronskih zaljubljenecv znala poiskati v sebi tudi nadpovprečne igralske sposobnosti. Tokrat se jima bosta v alternaciji kot Romeo in Julija pridružila Bojana Nenadović

Otrin in gost Aleksej Afanasjev, ki pleše v baletnem ansamblu Nemške opere na Renu. Najnovejšim uprizoritvam te baletne predstave bosta s samosvojima gibalno-igralskima karizmama prav gotovo vtisnila povsem nov pečat. V Cankarjevem domu pa bo 25. in 26. februarja ter 11. in 12. marca na sporedu večer baletnih nasprotij YIN & YANG, ki je bil premierno uprizorjen že oktobra lani. V dveh ločenih koreografskih zgodbah She is Missing Lea Mujića in Troy Game Roberta Northa sta v ospredju čaščenje ženskosti in parodija na moški napuh. V prvem delu nastopajo solistke, v drugem pa solisti Opere in baleta SNG Ljubljana, ki se v tem večeru poleg vsega drugega spopadajo tudi z izjemno zahtevnim in zanje dokaj nenavadnim sodobnim gibalnim materialom. L. H.

Bojana Nenadović Otrin
in gost Aleksej Afanasjev

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 14. 2. 2008

19.00 Teater Komedija: B. Slade:
Ob letu osorej 2

19.30 Slovenska filharmonija: Karmen Pečar, violončelo & Srebrenka Poljak, klavir – klasična glasba

19.30. Gospodarsko razstavišče: Sergej S. Prokofjev: Romeo in Julija – balet

20.00 SNG Drama Ljubljana: Vasilij V. Sigarev: Ahasver

PETEK, 15. 2. 2008

20.00 SNG Drama: Yasmina Reza:
Bog masakra

20.00 MGL: Kurt Weill, Bertold Brecht:
Hrepenjenja

20.00 Lutkovno gledališče Ljubljana:
A. T. Linhart / V. Taufer: Ta veseli dan ali
Matiček se ženi

SOBOTA, 16. 2. 2008

20.00 Plesni teater Ljubljana:
Maša Kagao Knez: Moja (boljša) polovica?
– sodobni ples

20.00 Gledališče Glej: F. Prešeren:
Krst pri Savici

20.00 MGL: José Sanchis Sinisterra:
Carmela in Paulino, variete na fino

NEDELJA, 17. 2. 2008

19.00 Slovenska filharmonija: Mojca Vedernjak, mezzosopran & Stefa Perifanova, klavir – klasična glasba

20.00 Plesni teater Ljubljana:
Maša Kagao Knez: Moja (boljša) polovica?
– sodobni ples

20.00 Cankarjev dom: Elfriede Jelinek:
Babilon

PONEDELJEK, 18. 2. 2008
19.30 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

20.00 MGL: José Sanchis Sinisterra:
Carmela in Paulino, variete na fino

20.00 SNG Drama: Yukio Mishima:
Markiza de Sade

20.00 Plesni teater Ljubljana: Maša Kagao Knez: Moja (boljša) polovica?
– sodobni ples

TOREK, 19. 2. 2008

20.00 Cankarjev dom: Zlatko Kaučič:
koncert ob 30-letnici ustvarjanja – džez

20.00 SNG Drama: Julian P. Barnes:
Prerekanja

SREDA, 20. 2. 2008

19.30 SNG Drama: J.-Baptiste Molière:
Tartuffe

19.30 Krizanke: Tamara Štajner, viola,
Urška Babič, klavir & Ajda Kralj, violina,
Mirjam Mah, violina, Mateja Ratajč, viola,
Kaja Kapus, violončelo, Sara Rustja, klavir
– klasična glasba

19.30 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

20.00 SNG Drama: Yukio Mishima:
Markiza de Sade

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Vedno priča, nikoli nevesta

Monika Maljevič

Zabavna mladenka Jane zna odlično pripraviti poroko, saj jih je doživela že 27, a vedno le kot priča. Bo naslednjič drugače?

Skrivoma je sicer zaljubljena v šefa Georgea, a mu svojih čustev nikakor ne zna priznati, zato pa ima več sreče pri postavnem lepotcu njena sestra Tess. Jane se tako znajde v čustveni zagati organiziranja poroke svoje največje ljubezni, a njeno stisko opazi mladi novinar, ki se odloči poskrbeti za srečen in romantičen razplet, čeprav morda ne na način, kot si je Jane sprva predstavljala.

Katherine Heigl je vedno družica in nikoli nevesta v romantični komediji Vedno priča, nikoli nevesta. Zgodba, ki jo je napisala scenaristka Hudičevke v Pradi, se osredotoča na Jane (Katherine Heigl), idealistično, romantično in povsem nesebično žensko, večno poročno družico, o njenem lastnem srečnem koncu pa ni ne duha ne sluha. Ko pa mlajša sestra Tess osvoji srce Janinega šefa – v katerega je Jane skrivaj zaljubljena –, se Jane resno zamisli nad svojim življenjskim slogom večne družice. Jane je skrb za druge vedno šla dobro od rok, sebi pa ni namenjala pretirane pozornosti. Vse življenje se je trudila osrečevati druge – to potrjuje tudi 27 oblek družic, ki se drenjajo v njeni omari. Neka nepozabnega večera se Jane udeleži poročnih sprejemov na Manhattnu in Brooklynu. Temu podvigu je priča časopisni novinar Kevin (James Marsden), ki spozna, da se bo z zgodbo o zasvojenki s porokami rešil pisanja za poročno rubriko.

Za Jane je Kevinov cinizem v nasprotju z vsem, kar ji je pri srcu – se pravi poroke –, in dvojica si skoči v las. Nekoč popol-

27 Dresses

Režija: Anne Fletcher

Žanr: romantična komedija

Scenarij: Aline Brosh McKenna

Igrajo: Katherine Heigl, James Marsden, Malin Akerman, Judy Greer, Edward Burns, Brian Kerwin, Charli Barcena

Premiera: 14. 2. 2008

Distribucija: Continental Film

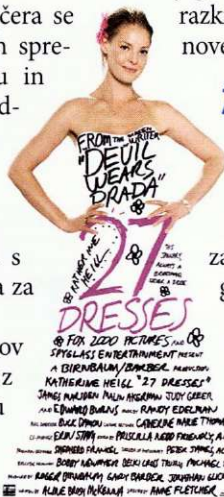
noma urejeno življenje Jane še dodatno zaplete prihod mlajše sestre Tess (Malin Akerman), ki svojo sestro, vedno pripravljeno priskočiti na pomoč, rekrutira za načrtovanje še ene poroke – Tess in Georgea – a Janina čustva do njega pripeljejo do šokantnih razkritij in morda do začetka novega življenja ...

Živeti za druge

Heiglova se je zelo poglobila v lik. »Kot drugi ljudje je Jane ponosna, da počne stvari, pri katerih se lahko zares izkaže,« razloži Heiglova. »Jasno je, da je nadvse rada družica; Jane pri tem samo pretirava, ker svoje življenje zapolni z željami drugih ljudi, pri tem pa pozablja na svoje spomine oziroma spomine, ki bi

jih lahko imela. Je nekakšen stranski lik v svojem lastnem življenju. Res sem uživala v igranju lika, ki je očarljiv in zabaven, a ima tudi napake – je vse, kar si želim pri romantičnem liku. Všeč so mi tovrstne komedije in kako daleč lahko pripeljem humor. Že vso kariero sem čakala na tako vlogo.«

Scenaristka Janino sago opisuje kot »zgodbo o dozorevanju z zamikom o ženski, ki odkrije, katere stvari mora pri sebi spremeniti, da bi se iz družice spremenila v nevesto«. Scenaristka pravi, da je njen scenarij navdihnila prijateljica, ki je bila prav tako velikokrat družica. »Bila je na ducat porokah, kar se mi je zdelo fascinantno. Začela sem razmišljati o tem, kakšnega človeka bi povabili na toliko porok. Očitno ima veliko prijateljev in zvez, vendar je bilo nekaj, kar ji je onemogočalo imeti zvezo, ki bi pripadala samo njej.«

CLINT **EASTWOOD**
HILARY **SWANK**
MORGAN **FREEMAN**

PUNČKA ZA MILIJON DOLARJEV

MILLION DOLLAR BABY

VEČER

V ČETRTEK, 14. 2., OB NAKUPU VEČERA
DVD-FILM ZA SAMO 4,15 €

Dobitnik
oskarjev **4**

Udruženje za
ETM
REŽIJA Clint Eastwood
GLAVNO ZENSKA VLOGA Hillary Swank
INŠTANSKO MOŠKO VLOGO Morgan Freeman

Pot na teren

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Peugeot 4007 2,2 HDi 16V FAP premium

Peugeot je spet izbral preverjeno pot; po dobrih izkušnjah kooperacijskega sodelovanja avtomobilskih koncernov iz preteklosti se je tokrat skupaj s Citroënom in Mitsubishijem podal v ustvarjanje vozila razreda SUV. Trojčkov. Pod levjo značko je tako nastal 4007, brat Citroënovega C-crosserja in Mitsubishijevega outlanderja.

Nekaj novega S 4007 je Peugeot pravzaprav prvič resno posegel v razred mestnih terenecv. Kot plod znanja in izkušenj inženirjev treh avtomobilističnih hiš je zdaj ponudil nekaj dobrega za pravo ceno. Stvari se je z par-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	PEUGEOT 4007 2,2 HDi 16V FAP
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2179
moč v kW (KM) pri vrt./min	115 (156) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	380 pri 2000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4635 x 1805 x 1745
medosna razdalja v mm	2670
prtljažnik v litrih	510
masa praznega vozila v kg	1790
največja hitrost v km/h	201
pospešek 0-100 km/h v s	10,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	9,5/5,9/7,2
poraba na testu v l/100 km	9,9
cena vozila v EUR	33.900

tnerjema lotil preprosto. Osnovati skupno karoserijo in podvozje, notranjost naj bo standardna za vse tri primerke, motorna izbira naj bo izbrana po lastni želji, prepoznavnost vsakega izmed njih pa naj bo prepričljivo nakazana na njihovi zunanosti. Čeprav je oblika osrednjega karoserijskega dela pri vseh treh avtomobilih ista, so nasprotno temu pri Peugeotu stvar detajliranja in prepoznavnosti vzeli zelo resno in na 4007 napravili najbolj zajeten in impozanten nos v svoji zgodovini, na zadku pa ubrali oblikovalsko hišno klasiko iz devetdesetih, ki še najbolj spominja na ritko 806. In kot tak, glede na to da je

4007 postavljen na kolesa velikosti 18 palcev in na podvozje, ki drži karoserijo po terensko više od tal, deluje z dokaj dolgim kabinskim delom usklajeno. Pogled nanj pa zbujajo spoštovanje.

Enak znotraj Potovalni prostor je pri vseh treh skupen, torej enak. V tem primeru je pobudo in dizajn prispeval Mitsubishi, saj so poteze na armaturni plošči, dizajn merilnikov in vsa stikala izbrana iz ponudbe njihove hiše. In na žalost ni v 4007 vdahnjenega prav nič imenitnega salonskega ambianta, ki bi ga že skorajda obvezno pričakovali v peugeotu takšnega kova, četudi je založenost s komfortno in z varnostno opremo na primerni ravni. Svetla točka njegove notranjosti je prostornost. Petim potnikom ponuja neutesnjeno in dobro sedenje s krepko premalo bočnega oprijema, razen ko je na seznamu za prevoz sedem ljudi in je treba iz velikega, 510-litrskega prtljajnika izvleči serijsko vgrajeno drugo – simbolično klop. Transmisijo in mehaniko podvozja je za peugeot 4007 prispeval tisti, ki to najbolje obvlada, torej Mitsu-

da je pogon optimiran za zadnji dve vrsti pogona.

Peugeotov motor Vsaj v testnem primerku, ko je 4007 pogonjal odlični 2,2-litrski štirivaljni dizelski agregat, podkrepjen z dihanjem s pomočjo lopatic Honnywelllove turbine segmentno variabilne geometrije in njenim elektronskim upravljanjem. Tu so še hladilnik zraka, šestnajst ventilov s hidravlično nastavitvijo zračnosti v glavi iz aluminijeve litine z dodatkom bakra ter Boscheve piezoelektrične šobe s sedmimi vbrizgovalnimi točkami in sistemom skupnega voda, ki dovaja vanje gorivo pod tlakom 1600 barov. Na izpušnem delu pa je oslabljen z ekološko prijaznim filtrom trdih delcev. Motor zmora prenesti na menjalniški sklop do 115 kilovatov moči (156 KM) pri 4000 vrtljajih v minuti ter največ 380 Nm navora pri 2000 vrtljajih motorne gredi na minuto. Korektno izračunanih šest prestavnih razmerij ponuja pogonu vselej dovolj moči, zato se pri režimu prenosa navora le na prednji kolesni par zgodba zaplete, saj se nemalokrat zgodi, da je tega v dani situaciji preveč, in zgodi se, da tudi pri vožnji naravnost začneta kolesi vleči med seboj neenakomerno in usmerjata vozilo v eno smer, kar v krepki meri sporočata na volanski obroč. V vseh prestavah in pri vseh hitrostih. Smerna stabilnost je pri 4007 in le prednjem pogonu zato zelo nelagodna stvar, ki zbujajo v vozniku dvome. A se da kaj hitro situacijo popraviti s preklpom pogona na vsa štiri kolesa, kjer vse deluje tako, kot pričakujemo. Pri legi na cesti, stabilnosti, smerni odzivnosti in v celoti gledano dobri odzivnosti avtomobila. Davek je le za dober liter povečana poraba goriva, ki se tako giblje okrog 10 litrov na 100 testno prevoženih kilometrov.

Glede na to, kar Peugeot z modelom 4007 ponuja, in konkurenco, ki na trgu obstaja, bo glavni dejavnik za nakup cena, ki je za ta rang ugodna. V osnovi 33.900 evrov je pravzaprav malo za tak avtomobil. Na račun nepriznane imenitnosti. Včasih se splača izbrati kompromis. **D**

bishi. Z blaženjem pa je uglaseno precej na francosko mehko noto in včasih neprijetno, saj ob hitrih manevrih dopušča preveč nagibanja ter nelagodnih gibov karoserije. Zasnova transmisije je izdelana glede na splošno rabo avtomobila. Torej štirikolesni pogon, katerega upravljanje je ročno in je njegovo delovanje krmljeno s pomočjo gumba ter opcij pogona le na prednji kolesni par za vsakdanjo rabo, samodejnim vodenjem moči na vsa štiri kolesa po potrebi ob zahtevnejših situacijah vožnje ter stalnim štirikolesnim pogonom v najbolj kritičnih situacijah. Tudi tu je očitno,

Novica

OPEL ZAFIRA Prihaja nova zafira, ki je za Opel velika uspešnica od leta 1999, ko je pripeljala na trg. Tokrat gre le za prenovo, a vseeno nadaljuje tradicijo priljubljenega srednje velikega enoprostorca, ki je imel prvi sedem sedežev in zelo domiselno zlaganje zadnjih dveh, ki se zložita povsem v dno, če jih ne potrebujete. Kar nekaj novosti je doletelo podvozje, če si omissite IDSPlus, ki elektronsko nadzira delovanje blažilnikov in prilagaja podvozje razmeram na cesti. ESP je dobil funkcijo, ki zna stabilizirati tudi prikolico, hkrati lahko naročite biksenonske luči, ki svetijo v ovinek, ali ogromno panoramsko streho. Učinkovitejši so tudi novi motorji, ki dopolnjujejo ponudbo starih, razpon moči pa sega od 69 do 176 kilovatov. 1,6-litrski bencinski agregat s 85 kW (115 KM) je postal malce lažji in varčnejši, hkrati pa zmogljivejši. 1,7-litrska turbodizla sta nadomestila prejšnja šibkejša motorja in imata 81 ali 92 kW (110 ali 125 KM) ter šeststopenjski ročni menjalnik, zato je poraba manjša in izpuh čistejši. Videz je bolj športen, da bo všeč še širšemu krogu kupcev, v notranjosti pa so uporabili malce kakovostnejše materiale. Zelo bogata je izbira opreme, zato je v kombinaciji s številnimi motorji ponudba mamljiva za evropske kupce, da bodo verjetno še vedno skrbeli za dobre prodajne številke zafire.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

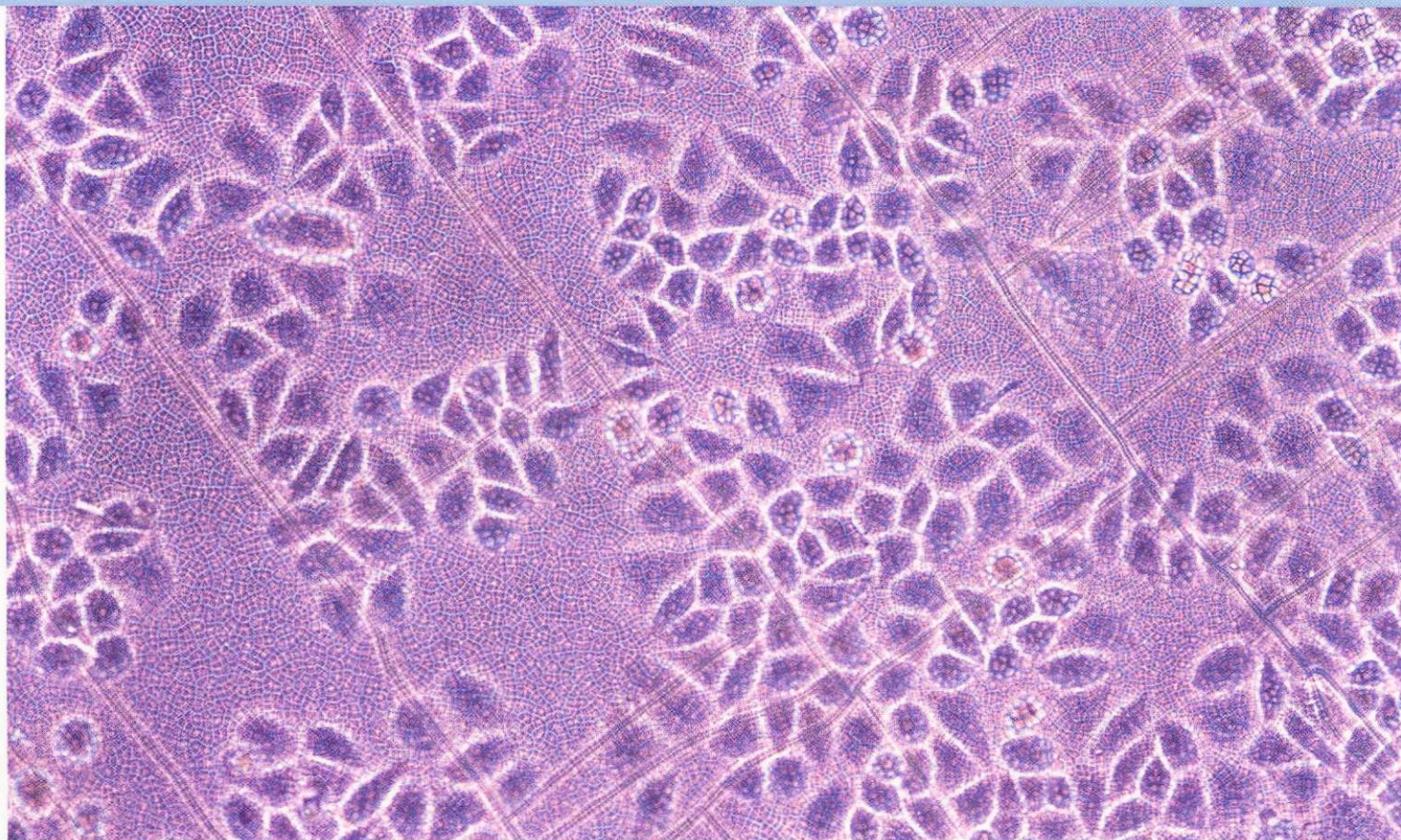
Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne stonitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Človeške celice pod mikroskopom

Boj s smrtonosnim virusom

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Leta raziskav virusa HIV so odkrila veliko njegovih šibkih točk, vendar žal še vedno ne dovolj, da bi ga popolnoma uničili. V eni zadnjih raziskav so se osredotočili na človeške celice in prišli do zelo pozitivnih izsledkov.

Raziskavo je vodil dr. Stephen Elledge iz Bostona, ki je pojasnil, da so skenirali vse gene v človeškem genomu in našli 273 beljakovinsko zakodiranih genov, ki jih virus človeške imunске pomanjkljivosti uporablja za okužbo celic in razmnoževanje samega sebe. »Veliko teh genov lahko zagotovi podlago za nova zdravila,« je pojasnil Elledge. Dodal je, da bi lahko izsledki pospešili veliko raziskav, na podlagi katerih bi lahko razvili nove zamisli o tem, kako nastopiti proti virusu. »Nekatera zdravstvena podjetja so že izvedla tovrstne raziskave, vendar niso javno objavila izsledkov.« Elledge navaja možnost, da bo virus na nekatera zdravila, ki jih bo dala raziskava, zelo težko razvil odpornost – če jo bo sploh lahko.

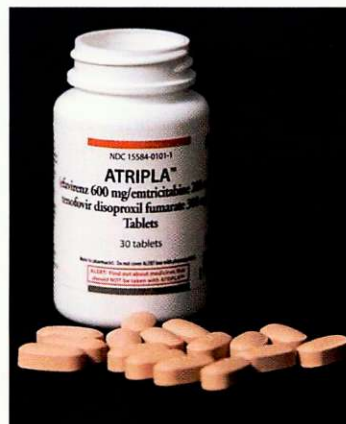
HIV ima devet genov, kar pomeni, da se mora tako kot drugi virusi pri razmnoževanju zanesti na svoje žrtve. Virus uporabi svojih devet genov in 15 človeških beljakovin, da se pritrdi na steno celice, prodre vanjo, najde jedro, ki vsebuje DNK, prodre v jedro in prestreže DNK. Nato virus celico pretvori v tovarno virusov, ki iz celice črpa svoje kopije, dokler celica ne umre. Nove kopije virusa nato potujejo po telesu in uničujejo celico za celico.

Še eno orožje Še eno novo raziskovalno delo na tem področju, ki ga je opravil oddelek za biologijo in imunologijo na roche-

sterski univerzi, poskuša dobiti boj s smrtno boleznijo. Prvič omenjajo kemično pretvorbo virusa, ki celicam, v katerih se virus skriva, omogoča nenormalno dolgo življenje. Študija tudi prvič podaja dokaze, da lahko že obstoječe zdravilo, ki

se uporablja proti parazitom, škodi rasti virusa in tako obrne ta smrtno nevarni proces. Vodja projekta dr. Baek Kim meni, da »so rezultati velikega pomena, saj lahko z odkritjem, kako se virus HIV skriva v telesu, njegova skrivališča odstranimo. Brez njih bo imel virus veliko večje težave s povzročanjem bolezni«.

Zdravljenje doslej Zdravila za HIV, ki so za čas na trgu, delujejo na različne stopnje tega procesa, vendar pa jim ne uspe dokončno zatreti napredovanja virusa, tako da ta sčasoma razvije odpornost, kar pomeni, da zdravila ne delujejo več. To je tudi poglavitni vzrok, da še ni zdravila za HIV. Zdajšnja zdravila vplivajo neposredno na virus. Zdravljenje poteka v obliki t. i. koktajlov, mešanic treh raz-

Zdravilom še ni uspelo do konca zatreti virusa.

ličnih zdravil; crixivana, zerita in epivira, ki preprečijo nastanek aidsa in tako bolniku podaljšujejo življenje. V preteklosti, ko še niso poznali protivirusnih zdravil, je bil edini boj proti virusom cepljenje. Cepljenje poznamo že več kot 200 let, zato bi bilo cepivo proti HIV idealna rešitev. Od leta 1987 je bilo testiranih več kot 40 različnih cepiv, od teh pa je bilo le eno dovolj učinkovito, da so ga lahko preizkusili na ljudeh, vendar se je na koncu izkazalo, da je tudi to popolnoma neučinkovito. Leta 2003 je na trg prišlo zdravilo enfuvirtid, ki spada med t. i. zaviralce spajanja. Ta onemogoča spajanje virusne kapsule s celično membrano in s tem virusu preprečuje vstop v notranjost celice. Kljub velikemu napredku pa nobeno zdravilo ni sposobno odstraniti virusa iz telesa. Virus se namreč skriva v nekatere celice imunskega sistema in tam čaka na ugodno priložnost, da znova izbruhne. Predvidena nova zdravila, ki pa vplivajo na človeške beljakovine, bodo kompleksnejša, tako da se jim bo posledično virus veliko težje izmuznil.

Odkritje virusa In kako so virus pravzaprav odkrili? Leta 1981 so zdravniki v Los Angelesu opazili nenavadno povečanje nekaterih redkih bolezni, kot sta npr. kaposijev sarkom in navadna pljučnica, ki se pri mladih zdravih ljudeh le redko pojavlja. Imunolog Michael Gottlieb je kmalu ugotovil, da je na pohodu nov tip smrtonosnega virusa. Zdravniki iz Severne Amerike in Zahodne

Evrope so kmalu zatem poročali o podobnih ugotovitvah. Pri obolelih so izstopali predvsem istospolno usmerjenje osebe in uživalci trdih drog. Kmalu se bolezen pojavi tudi med bolniki s hemofilijo in pri heteroseksualnih osebah, pri čemer takoj postane jasno, da se neznana bolezen prenaša s telesnimi tekočinami. Leta 1983 francoskim znanstvenikom končno uspe indentificirati povzročitelja skrivnostne bolezni. Ugotovijo, da gre za neznani virus, in ga po dogovoru poimenujejo virus imunske pomanjkljivosti ali HIV (human immunodeficiency virus).

Sintezna biologija Naj omenimo še uspeh slovenskega študenta Petra Cimermančiča, ki je s kolegi zmagal z novim načinom boja proti virusu HIV. S slovensko ekipo študentov biokemije, mikrobiologije in biotehnologije je lanskega novembra na mednarodnem tekmovanju v Ameriki s projekti iz sintezne biologije osvojil prvo mesto. »Lastne človeške celice poskušamo spremeniti tako, da se borijo proti virusu HIV ali drugim boleznim. Viruse in bakterije uporabimo na način, da delujejo za nas in ne proti nam,« je o svojem raziskovalnem delu dejal Cimermančič. »Virusa HIV smo se lotili iz njene najšibkejšje točke, ki smo jo napadli s pomočjo genske terapije. Projekt smo si začrtali tako, da ko virus pride v človeško celico, ta naredi samomor in se žrtvuje za vse preostale,« je še dejal o zmagoviti raziskavi. **D**

Bo človek vendarle premagal kugo sodobnega časa?

Na kratko

V vesolju je odmevala pesem skupine The Beatles.

BEATLI POZDRAVLJAJO VESOLJE Nasa je sporočila, da je kot prva pesem v vesolju odzvanjala legendarna pesem Beatlov: Across the Universe. Slovesni dogodek, ki se je ujel s 40. obletnico nastanka pesmi in 50-letnico ameriške vesoljske agencije, se je zgodil s pomočjo omrežja anten, imenovanega Deep Space Network, usmerjen pa je bil proti zvezdi severnici, ki je 431 svetlobnih let oddaljena od Zemlje. Nekdanji član Beatlov Paul McCartney je, navdušen nad projektom, pohvalil Nasina prizadevanja. »Odlično, Nasa. Povejte nezemljanom, da jih ljubim. Vse dobro, Paul.« Vdova ubitega pevca skupine Johna Lennona Yoko Ono je projekt označila kot začetek nove dobe, ko bomo komunicirali z milijardami planetov v vesolju. Oboževalci so v projektu sodelovali tako, da so hkrati s predvajanjem pesmi v vesolju poslušali pesem doma.

SOJENJE PREK SPLETA V Avstraliji bo kmalu mogoče spremljati nekatere sodne procese kar prek spleta. Sodniki bodo prejeli argumente odvetnikov kar prek spletne pošte. Sistem, znan kot JusticeLink, je prvi računalniški sistem, ki povezuje med seboj sodišča, pravi državni tožilec Novega Južnega Walesa John Hatzistergos. Omeni tudi, da bodo v tej državi sistem vzpostavili v roku 12 mesecev. Odvetniki in tožilci bodo napisali svoje argumente in jih prek spleta poslali sodnikom, slednji pa bodo v pravem času lahko prejeli sodbe. Hatzistergos pravi, da bodo tako racionalizirali sodni proces in »prihranili milijone dolarjev in neštete ure, preživete v sodnih dvoranah«. Sistem bo namenjen predvsem začetnim proceduralnim postopkom in tudi prošnjam za varščino. Večja kriminalna dejanja bodo še vedno obravnavali v živo na sodiščih.

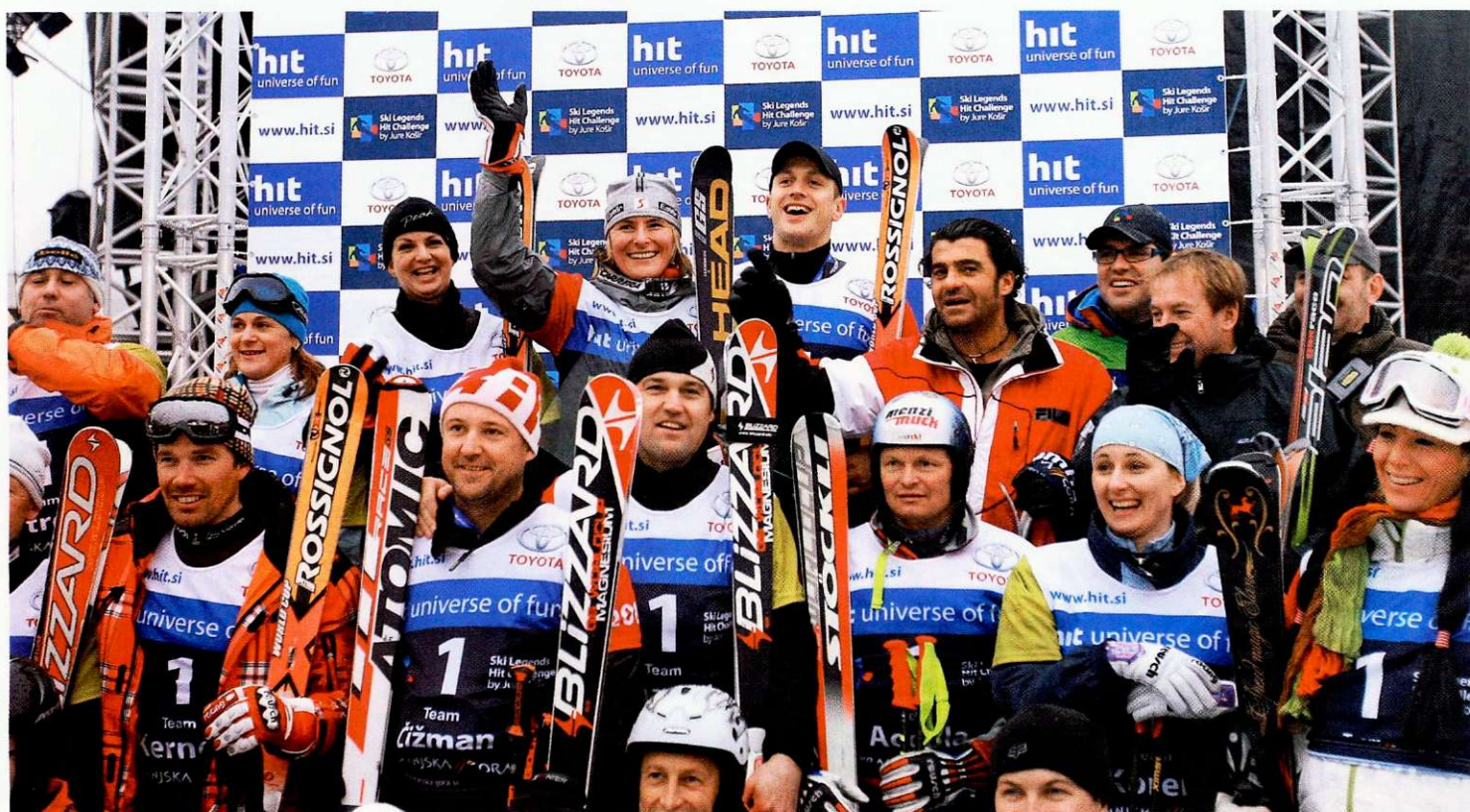

Internet bo vladal tudi na sodiščih.

Smučarske legende spet skupaj

Kristijan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

Jure Košir je po upokojitvi leta 2006 še tretjič v Kranjski Gori pripravil tekmo »smučarskih legend«, uradno imenovano Ski Legends Hit Challenge by Jure Košir.

Legende alpskega smučanja

V Kranjski Gori so letos nastopila res imenitna imena. Med drugim so se tekme udeležili Tomba, Jagge, Accola, Kern, Furušeth, Amiez, Zwilling, Enn pa legende slovenskega smučanja Košir, Križaj, Strel, Kunc in »vražje« Slovenke. Za dobro razpoloženje so skrbeli glasbeniki skupin The Tide, Dan D, Big Foot Mama in Lara Love z DJ Sylvainom.

Pomembno je sodelovati Že od začetka je merilo za povabilo na tekmo legend zmaga v svetovnem pokalu, naslov svetovnega prvaka ali olimpijska kolajna. Poleg nekdanjih smučarskih asov se tekme udeležijo tudi povabljeni gostje in športni prijatelji Jureta Koširja. Gledalci, ki jih je bilo letos zaradi sla-

bega vremena nekoliko manj, so videli zanimivo smučarsko predstavo. Tekmovalnost nastopajočih je bila na različni ravni, primerna njihovi telesni pripravljenosti. Pri nekaterih je bilo že na oko vidno, da ne tekmujejo na vso moč, kot denimo Alberto Tomba, ki je v svojem slogu med vožnjo pozdravljal še gledalce ob progi. No, velja omeniti, da ima Tomba težave s hrbtom, tako da si napornejšega smučanja niti ni smel privoščiti. Med vsemi smučarskimi legendami so gledalci imeli redko priložnost videti skupaj tudi vražje Slovenke. Čeprav rezultat za večino ni bil v ospredju, velja omeniti najboljše. Najboljša je bila Špela Pretnar, ki je na koncu osvojila drugo mesto. Pred najboljšo slalomistko sveta leta 2000 se je uvrstila av-

strijska Korošica Sabine Egger. Nekoč zaprisežena slalomistka, ki bo prihodnje leto končala študij fizioterapije, je šaljivo pripomnila, da se ji je posrečila prva veleslalomski zmaga. Na tretjem mestu je pristala naša najboljša moška legenda, gostitelj Jure Košir. Za njim sta se uvrstila lanski zmagovalec Hans Enn in Bruno Kern. Jure je dosegel najboljši čas med vsemi ter s tem dobil in izgubil po eno stavo. Za 12 žogic za golf je v prvem teku stavil z Dragom Grubelnikom, da ga bo premagal, kar se mu je tudi posrečilo, enako stavo pa je v drugem teku izgubil proti Švicarju Brunu Kernenu.

Za vsakega nekaj Po tekmi legend pa smučarskih zavojev še ni bilo konec, saj so se le

uro pozneje na progo podale najpogumnejše pustne maske. Tekmovanje v veleslalomu pustnih mask je bilo brezplačno, udeležila pa se ga je lahko vsaka prijavljena maska. Obiskovalci so lahko brezplačno igrali tudi nagradno igro Bingo in se potegovali za glavno nagrado, enoletno uporabo avtomobila toyota yaris. Ko se je dan prevesil v večer, je na glavni oder stopila glasbena skupina The Tide, katere privrženci so v prvih vrstah naredili pravi mali šov. Sledili so podelitev ekipnih nagrad Ski Legends Hit Challenge, nastop skupine Dan D in koncert legendarnih Big Foot Mama. Koncert je bil po mnenju glasbenikov in publike odlični in vsi skupaj so kislno vreme spremenili v idiličnega. Škoda le, da

je bilo zaradi slabega vremena nekoliko manj obiskovalcev. Za najbolj vzdržljive je dodatno mero adrenalina priskrbela kombinacija glasbenikov Lara Love z DJ Sylvainom, ki v Sloveniji (v tem spektru glasbe) nima konkurence.

Košir: Format je pravi Jure Košir je bil ob koncu prireditve nekoliko slabe volje le zaradi slabega vremena. »Organizacijsko je šlo tekoče, a narava nam jo je resnično zagodla. Vedeli smo, da je napoved slaba, a smo vseeno upali na sneg. Smučanje je pač tak šport, da je treba raču-

Alberto Tomba in Jure Košir

nati tudi na to. Lepo je, da smo prireditve izpeljali do konca,« je dejal organizator. Na splošno pa je bil s prireditvijo zadovoljen. »Vsako leto se naučimo nekaj novega in organizacija je potem lažja. Upam, da bo šlo v tem slogu naprej, kajti takšna prireditve ima vsekakor prihodnost. Format zabave in športa je zelo primeren in ga imajo ljudje radi. V promocijskem smislu pa je zadeva lepo uspela, saj je bilo tu kar nekaj tujih televizij, različnih medijev in novinarjev. In kako kaj njegovo smučanje?

»Letos sem doslej smučal štirikrat, a le enkrat na polno, prav na tem terenu. To mi je pred drugimi gotovo dalo prednost. Samega sebe sem prijetno presenetil, saj v fizičnem smislu nisem v dobri formi. Smučanje je šport, kjer moraš kar vzdrževati občutke,« je še dodal Košir.

Mnenje večine je, da se letošnji pustni termin ni izkazal za najbolj posrečenega, zato ga bo v prihodnje treba spremeniti. Termin je predvsem odvisen od tekem za svetovni pokal, saj se takih tekem v času svetovnega pokala ne da organizirati. Lanske težave so pokazale, da to ne gre skupaj. Verjetno bo Jure moral razmisliti, kdaj naj organizira tako tekmo. Vsi pa se strinjajo, da bi bilo lahko takih tekem več, format pa bi sledil teknam teniških veteranov, kjer so zabava, druženje in dobrodelnost pomembnejši od tekmovalnosti.

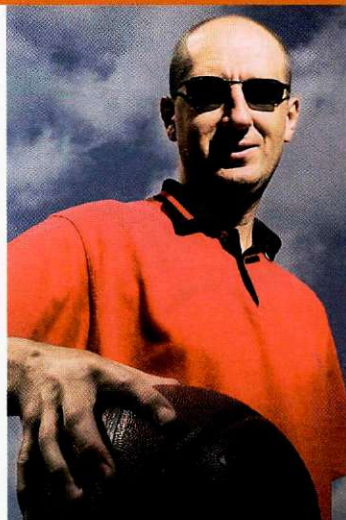
Dobrodelna nota Tekma legend je tradicionalno dobrodelno obarvana. Letošnji slabši izkupiček pa ni imel vpliva na zbrani denar. Sistem je tak, da na slavnostni, t. i. beli večerji, kjer se zberejo vsi sponzorji, znane osebnosti in tekmovalci, prodajajo tudi medicinske mize različnim podjetjem, nekaj zberejo omenjeni gostje, zbrani denar pa gre neposredno v sklad za pomoč otrokom z rakom in krvnimi boleznimi na hematološkem oddelku Pediatrične klinike, kar je zelo pohvalno. **D**

Slovenska smučarska tekačica **PETRA MAJDIČ** je zmagala na tekmi svetovnega pokala v estonskem Otepääju in tako v klasičnem sprintu že tretjič letos ugnala vse tekmice. Druga je bila svetovna prvakinja Norvežanka Astrid Jacobsen, tretja pa Finka Virpi Kuitunen.

NOGOMETAŠI EGIPTA so ubranili naslov afriškega prvaka, potem ko so v finalu afriškega prvenstva v Gani z zadetkom Mohameda Aboutrike premagali Kamerun z 1:0. Za tretje mesto sta se pomerili Slonokoščena obala in Gana. 5:4:2 je zmagala Slonokoščena obala.

Car Brezec

Esad Babačić

Zahod lige NBA je spet vroč, za kar sta poskrbela predvsem Shaquille O'Neal in Pau Gasol. Najprej se je predstavil izjemni Španec, ki je razbremenil Bryanta, za mnoge najboljšega košarkarja zadnjih let na svetu.

Kobe je imel polna usta hvale za novega soigralca, ki je kaj kmalu pokazal, zakaj so ga pripeljali v mesto, kjer so izumili show time. Zdaj ima Los Angeles moštvo, ki lahko po kratkem premoru spet razmišlja o naslovu. Seveda bo vrnitev na stara pota vse prej kot lahka, saj je gneča pri vrhu čedalje večja. Tisti, ki so se še prejšnji teden počutili varne, so se po velikem prepihu pošteno zamislili. Ugotovitev Tima Duncana, da je Shaq v mestu le zato, da bi mu prekrizal račune, je zelo na mestu. Tistim, ki so upali, da so malega bojovnika povozili čas in zadnje poškodbe, je zdaj jasno, da so bili v zablodi. Na očitke, da ne bo mogel dohajati Phoenixa, je odgovoril z odločnostjo, ki je marsikomu pognala strah v kosti. Če k temu dodamo dejstvo, da so pri moštvu Phoenixa dokazani specialisti za saniranje poškodb, kakršne so v zadnjem času pestile dolgoletnega prvega centra lige, potem je skrb razvajenih igralcev San Antonia na mestu. Zdaj bo najpomembneje, kako bodo nasprotniki odgovorili na izziv, ki je prišel iz Phoenixa in L.A. Medtem se na vzhodu bohoti moštvo iz Detroita, ki se lahko pohvali z izjemno izenačenimi igralci. Po lahki zmagi nad Portlandom je postalo jasno, da ima Detroit več kot le sedem igralcev za rotacijo. Žal se v načrtih trenerja Flipa Saundersa ni znašel Primož Brezec, ki ni navajen sedenja na klopi. Proti najslabšemu moštvu lige iz Charlotte je zbral dobre štiri minute in v tako kratkem času dokazal, da so ga po krivici prezrli. Po več kot enomesečnem mirovanju je ohranil mirno kri in najprej zadel oba prosta meta, nato pa še živalsko zabil. Tudi soigralci, ki sočustvujejo s svojim novim kolegom, so bili veseli zanj. Vsem je jasno, da Brezec ni igralec za stranske vloge, vendar pa je dejstvo, da poleg Rashida in McDyessa ni lahko najti prostora pod soncem. Sploh je prva peterka Detroita ena najboljših v ligi in vsakršno spreminjanje zmagovalne kombinacije bi bilo enako samomoru. Brezec bo moral počakati na boljše dni ali pa poškodbo katerega od prvoborcev. Morda bo deležen večje minutaže prav v končnici, ki že trka na vrata. Navsezadnje bo moral nekdo ustaviti centre najmočnejših moštev lige na čelu s Shaqom in Duncanom. Liga je čedalje bolj šuterska, igra pa ne temelji na igri pod samim košem. Eklatanten primer je Phoenix, ki ima najkrajše napade v ligi.

V fazi zbiranja dokazov proti Jakominu se strokovnjaku ni dalo preiskati niti prstnih odtisov na ročaju kovčka.

V četrto – oprostitev

Bogdan Sajovic: foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Kar štirinajst let je potreboval Marko Jakomin, da mu je uspelo prepričati sodišče, da s trgovino z mamili ni imel nič opraviti. Sodni postopek je bil izredno slabo izveden.

Kar štirinajst let je trajalo, da je sodišče končno ugotovilo, da je bil postopek proti Marku Jakominu, ki ga je obtožnica bremenila trgovanja z mamili, šlampasto izveden, da ne rečemo še kaj hujšega. Morda se sodišču to niti ni zdela tako dolga doba, a štirinajst let je za danes 39-letnega Jakomina dobra tretjina njegovega življenja. V tem času je zaradi očitane dejanja doživel štiri sojenja, bil obsojen na tri leta zaporne kazni, dvakrat je gladovno stavkal, enkrat v priporu, enkrat na prostosti, kar bi ga skoraj stalo življenja. Ves ta čas je vztrajno zatrjeval, da ni storil ničesar, kar so mu očitali. Z gladovnicama stavkama ni poskušal izprositi milosti, ampak oprati svoje ime. Šele po štirinajstih letih je sodišče končno odločilo, da so dokazi, ki so bremenili Jakomina, dvomljive vrednosti, in obtoženca oprostilo krivde.

Zgodba se je začela novembra leta 1993. Usodnega dne je na parkirišču v Piranu skupina kriminalistov oprezala okoli parkiranega avtomobila. Avto je bil ukraden v Italiji in policisti so čakali, da bi prijeli morebitne tatove. Mimo avtomobila so tedaj šli trije moški, dva neznanca, za njima pa Jakomin, tedaj študent na Višji pomorski šoli v Piranu. Na poziv policistov sta jo neznanca ucvrla, Jakomin, ki ni bil ničesar kriv, pa je obstal. Policisti so našli odvržen kovček s približno dvema kilogramoma heroína. Trdili so, da ga je odvrzel Jakomin, zato so ga strpali v pripor. Jakomin je vztrajno zatrjeval, da s kovčkom nima nič, vendar mu ni nič pomagalo. Policisti so trdili svoje, izvedenec pa se ni niti potrudil, da bi s kovčka vzel prstne odtise.

Štiri sojenja Na ekspresnem sojenju decembra leta 1993 so

Jakomina v vsega nekaj urah obsojili na tri leta zapora, čeprav ni bilo nobenih jasnih dokazov. Kriminalisti niso vedeli niti tega, kdo je akcijo sploh vodil; eni so trdili, da je Jakomin bežal, eni da

ni, skratka, niti najosnovnejših zadev niso znali razjasniti. Pričanje očividca, ki je trdil, da Jakomin ni nosil kovčka, ampak je tega odvrzel neznanec, je sodišče popolnoma zmaličilo. Odrejena ni bila niti rekonstrukcija, ki jo je zahteval Jakomin.

Po protestni petintridesetdnevni gladovni stavki za rešetakami je bila kazen znižana za pol leta.

Zadeva je bila končno razveljavljena in vrnjena na prvo stopnjo. Jakomin je vztrajno zahteval predvsem rekonstrukcijo, ki bi dokazala njegovo nedolžnost. Leta 1995 je še enkrat gladovno stavkal. Sodišče pa je delalo počasi, če je sploh. Šele leta 1999 je znova prišlo do sojenja, policisti kot priče so se še bolj zapletali v svojih izjavah in doživljali občasne amnezije, a sodišče je menilo, da so verodostojni, nasprotno pa je razbremenilne priče ocenilo kot tiste, ki jim zaradi oddaljenosti dogodka peša spomin.

Jakomin je bil spet spoznan za krivega, se uspešno pritožil, na ponovljenem sojenju na prvi stopnji je bil leta 2000 že tretjič obsojen in vnovič je višje sodišče zadevo razveljavilo.

Lani decembra so končno izvedli rekonstrukcijo dogodka, ki jo je Jakomin zahteval štirinajst let, in na podlagi vseh dokazov odločili, da obtoženi ni kriv. Jakomin, ki je medtem v Ljubljani doktoriral iz strojnih ved, je tako opral svoje ime, zaradi kalvarije, ki jo je prestajal zadnje desetletje in pol, pa je vsekakor upravičen tudi do odškodnine. **D**

Potrebna so bila štiri sojenja, da so končno ugotovili nedolžnost obtoženca.

Zahtevajo odškodnino

Svoji žrtve pred diskoteko Global zahtevajo od treh pravnih oseb po petnajst tisočakov odškodnine.

Družina pokojnega Gorazda Čamernika, oče, mati in brat, so pred dnevi vložili odškodninski zahtevek zaradi bolečin, ki so jih pretrpeli z izgubo svojega otroka oziroma brata. Tožbo so naslovili na podjetje VIP Varovanje, na družbo Nad mestom in na državno pravobranilstvo, ki zastopa državne organe. Tožitelji zahtevajo od vsakega od treh toženih po petnajst tisoč evrov.

V noči na 7. oktober lani se je družba mladih, v kateri je bil tudi Gorazd Čamernik, zabavala v Ljubljani. V jutranjih urah so sklenili, da v diskoteki Global, ki jo je upravljala družba Nad mestom, še nekaj popijejo in počakajo na jutranji avtobus, da se vrnejo domov. Varnostiki podjetja VIP Varovanje, ki je pogodbeno opravljalo varovanje lokala, jim niso dovolili vstopa, zato so mladi odšli. Za njimi sta prišla varno-

stnika David Bukovac in Sead Suljanović ter z udarci zbila Čamernika po tleh. Udarci so bil usodni in mladenič je zaradi njih izgubil življenje. Zadeva še vedno ni zrela za sodišče. Bukovac je v priporu, medtem ko je Suljanoviću uspelo pobegniti v rodno Bosno in je tam za naše pravosodje nedosegljiv.

Zaradi množičnega bojkota je diskoteka že zaprla vrata, svojci pokojnega fanta pa so se odločili, da bodo zahtevali odškodnino. Od podjetja Nad mestom jo zahtevajo zato, ker je odgovorno za varnostnike, ki jih je najelo, od varnostne službe pa zato, ker sta njena varnostnika povzročila smrt. Odškodnino zahtevajo tudi od države, saj odgovorni na notranjem ministrstvu niso preprečili delovanja varnostnemu podjetju, ki ni izpolnjevalo vseh zakonskih pogojev za opravljanje dejavnosti. B. S.

KLIC IZ GLOBELI Prijetno so bili presenečeni kranjski policisti, ko se jim je v trdi noči milo oglasil stari znanec, tatič, ki so ga samo lani obravnavali štirikrat. Tokrat jih je 25-letnik klical na pomoč. Končal je v globeli s poškodovano nogo in se bal, da bo zmrznil.

Lopov je namreč tisto noč vlomil v hišo v Zgornji Besnici in si prilastil nekaj drobiža. Domači niti niso opazili, da jim je kaj izmaknil, a lopov jo je v strahu ucvril v temo in padel v globel. Po kakšnih dvajsetih metrih kotaljenja je obležal z zlomljeno nogo. Snidenje v globeli je bilo pristržno, rešenega tatiča so prepeljali v bolnišnico in mu tam dali mavec na nogo, možje postavili pa so, kaj pa drugega, napisali novo kazensko ovadbo.

VRAŽJI DEKLICI V MIKLAVŽU Na pustno soboto okoli polnoči so občani obvestili mariborske policiste, da hudički okoli nekega kioska v Miklavžu na Dravskem polju zganjajo hrup. Ni šlo za črno mašo, le dve v peklenščka maskirani osebi sta s kovinskim košem razbili steklo na kiosku, si v žepe kostumov zbasali nekaj zavrtkov hudičevih podob, sladkarij in revij ter z dvesto evrov vrednim plenom pobegnili. Ker začuda niso izginile cigarete, so upravičeno domnevali, da gre za mlade hudičke. In res so kmalu naleteli na osemnajst in sedemnajst let stari maškari, ki sta imeli polne kostume nakradenega blaga. Vražjima deklicama so ga zasegli in ju ovadili.

Po čem so hruške?

Zadnje času so se na udaru tatov znašli tovornjaki za prevoz betona, tako imenovane hruške.

Očitno je črni trg za ukradene štirikolesnike zasičen. Navadno tatovi pločevine kradejo bodisi avtomobile visokega cenovnega razreda, najdražje kradejo celo po naročilu, bodisi najbolj običajne znamke avtomobilov, ki nato končajo kot rezervni deli pri kakšnem avtomehaniku, ki ima malo bolj debelo kožo kot njegovi poklicni kolegi. Videti pa je, da so v zadnjem času lopovi našli novo tržno nišo in pospešeno kradejo težko mehanizacijo. Glede na dogodke v zadnjih dneh bi lahko sklepali, da so na udaru predvsem tovornjaki za prevoz betona, tako imenovane hruške.

V Slivnico so občani poklicali moše postave, češ da na tamkajšnjem parkirišču bencinskega servisa stoji tovornjak za prevoz betona italijanske registracije, voznika pa ni videti

nikjer v bližini. Preiskava je pokazala, da je bilo vozilo ukradeno prejšnjo noč v Italiji, vredno pa je okoli 350 tisoč evrov. V kratkem ga bodo vrnilo lastniku, tatu pa še iščejo.

V Radencih so policisti prestregli dve hruški, znamk Astra in Iveco. Za volanom prve je sedel 49-letnik, za volanom druge pa njegova tri leta mlajša pajdašinja. Vozili, ocenjeni na dvesto tisočakov, sta bili ukradeni v Monzi, namenjeni pa naročniku v Romunijo. Hruški so vrnilo lastniku, voznika, italijanska državljana, pa sta pristala v priporu.

Hruška je izginila tudi v Podsabotinu, in sicer z gradbišča tamkajšnje stanovanjske hiše. Vredna je približno trideset tisočakov. Koliko od vrednosti ukradenega vozila tatovi dobijo v svoj žep, se še ne ve, a zagotovo se jim tatvina izplača. B. S.

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke pri Zagarju 22
 1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
 trgovina EVJ Center Kisovec
 03-56-71-234
 trgovina EVJ Trbovlje
 05-90-23-203
 storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

<http://etv.elektroprom.si>
 komerciala:
 03-56-57-150
 uredništvo:
 03-56-57-177

107.8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

EMA 2008 je pritegnila rekordno število gledalcev.

Rekordna gledanost

Letošnja Ema je pred male zaslonne pritegnila izjemno veliko število gledalcev. Po podatkih gledanosti izvajalca merjenja AGB Nielsen Media Research je v petek, 1. februarja, na prvem sporedu TV Slovenija prvi predizbor oddaje EMA 08 spremljalo povprečno 18,9 odstotka gledalcev, starih nad 10 let, drugi predizbor v soboto, 2. februarja, pa 18,4 odstotka gledalcev. Največ gledalcev je spremljalo finalni izbor v nedeljo, 3. februarja, in sicer

povprečno kar 27,3 odstotka ali skoraj pol milijona gledalcev, starih nad 10 let, oz. kar 56 odstotkov vseh gledalcev televizije v času oddaje. Največje število gledalcev pa je spremljalo oddajo ob 21.26, in sicer skoraj 32,7 odstotka ali 600.000 gledalcev, starih nad 10 let, kar je dve tretjini (66 odstotkov) vseh gledalcev televizije v tem času. Oba predizbora in finalni izbor oddaje EMA 08 so bili tudi daleč najbolj gledane oddaje na televiziji v posameznih dneh, finalni izbor EMA 08 pa je hkrati daleč najbolj gledana oddaja v letošnjem letu. V primerjavi s preteklim letom je letošnja finalna oddaja spremljalo dobrih 108.000 gledalcev več.

Za nezvestobo kriv oče

Rocker Lenny Kravitz se je razgovoril o svoji nezvestobi do žensk. Pravi, da je to njegova šibka stran, kot je bila tudi njegovemu očetu. »Moj oče je s svojimi aferami čustveno ranil mamo Roxie, kar sem kot otrok tudi opazil. Ko sem bil star 15 let, sem odšel od doma zaradi očeta.« Kravitz je še dejal, da mu je oče pozneje rekel, da bo tudi on varal ženske, te besede pa so ga zaznamovale za vse življenje. Pevec priznava, da so se očetove besede uresničile. »Nezvestoba je bila delno kriva, da sem končal nekatere zveze.« Kravitz je med drugim prijateljaval z Nicole Kidman, Kylie Minogue in Madonna.

Ne pozna zvestobe.

Spet srečen par

Avstralska miniaturna poppevka Kylie Minogue in igralec Oliver Martinez, ki sta dolgo časa veljala za srečen par in se nato za eno leto razšla, sta obnovila ljubezensko zvezo. Simpatična Kyle in Oliver sta bila par kar štiri leta, in ko sta oznanila, da sta se razšla, so obrekljivi časopisi pevki pripisovali zveze z več postavnimi in mladimi moškimi. Očitno pa je »žepna Venera«, kot jo mnogi imenujejo, spoznala, da »stara ljubezen ne zarjavi«. Pred časom je bila namreč prepričana, da so možnosti, da bi z Oliverjem spet postala par, zelo majhne. Očitno pa sta le ugotovila, da sta kot ustvarjena drug za drugega.

Ustvarjena drug za drugega?

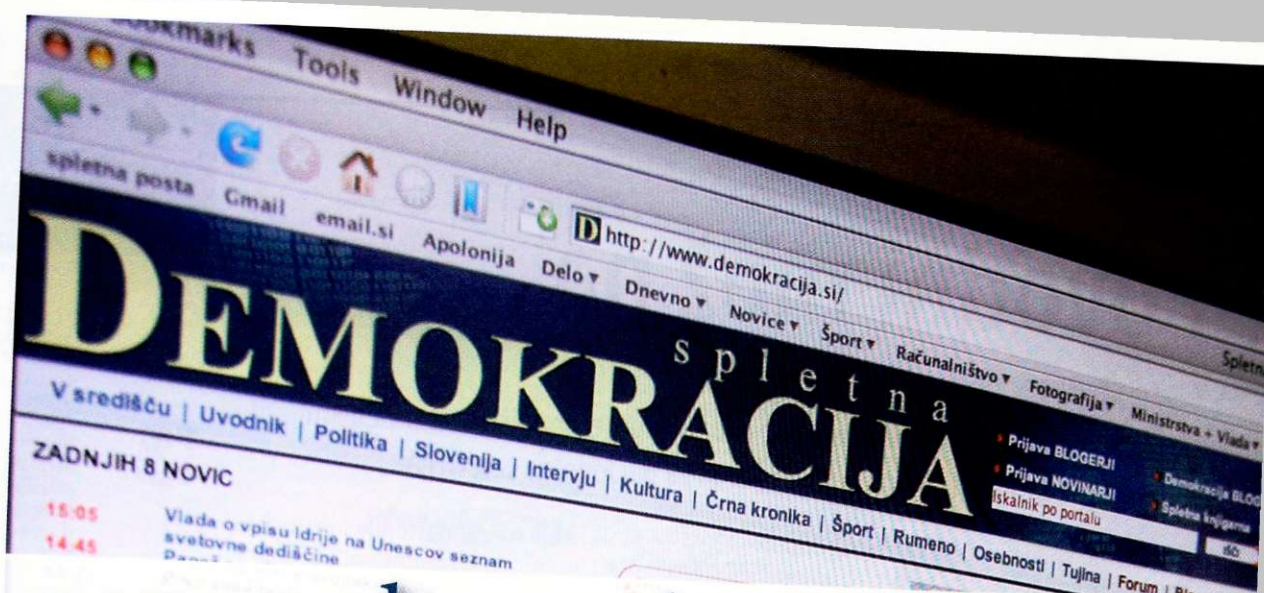
Otroci prvič na ogled

Michael Jackson je razveselil fotografe, saj jim je dal možnost, da so prvič slikali dva njegova otroka nezakrita, ko se je z njimi pojavil v Las Vegasu. 49-letni pevec navadno v javnosti svoje tri otroke, Princa Michaela I, Paris in Princa Michaela II zakriva, saj se

Boji se ugrabitve svojih otrok.

boji ugrabitve. Tokrat to ni bilo tako, saj si je družina nameravala ogledati komično predstavo v športnih oblačilih. Michael se je sicer skrival za šalom in sončnimi očali, Prince I in Paris pa sta imela le bejzbolski kapi. Le najmlajši Prince II je bil v varstvu varuške, ki mu je čez obraz namestila ruto. Tako Paris, ki ima modre oči in svetle lase, kot Prince I sta podobna svoji mami Debbie Rowe, ki je nekdanjemu možu prepustila skrbništvo nad otrokoma.

www.demokracija.si

DNEVNE NOVICE od PONEDELJKA do PETKA!
Vlada o vpisu Idrije na Unescov seznam svetovne dediščine

Vlada o vpisu Idrije na Unescov seznam svetovne dediščine

Vlada se je danes seznanila s pripravo nominacije dediščine živega srebra rudarskega mesta Idrja za skupni serijski transnacionalni vpis na Unescov seznam svetovne dediščine in sprejela nekaj sklepov v zvezi s tem, so sporočili z vladnega urada za komuniciranje. ... več >>

Idrja na seznamu svetovne kulture dediščine? FOTO: arhiv Demokracije

14:45 | 0 komentarjev

Škofje sprejel tudi papež FOTO: arhiv Demokracije

Novice Papež sprejel slovenske škofe

Slovenski škofje, ki se od ponedeljka mudijo na obisku ad limina apostolorum v Rimu, so se danes udeležili zasebne avdience pri papežu Benediktu XVI., so sporočili s Slovenske škofovske konference. Svetega očeta, ki je v pogovoru pokazal, da je dobro seznanjen z razmerami v Sloveniji, so med drugim ponovno povabili na pastoralni obisk. ... več >>

13:57 | 0 komentarjev

Novice Prvo zasedanje ministrskega odbora Slovenije in Italije

V rimski Villi Madama se bo jutri na prvem zasedanju zbral koordinacijski odbor ministrov slovenske in italijanske vlade. Sestanek bosta vodila zunanja ministra Dimitrij Rupel in Massimo D'Alema, predvidoma pa se ga bodo udeležili še ministri za okolje, infrastrukturo, promet, kmetijstvo, visoko šolstvo in znanost obeh držav. ... več >>

Luka glavna prometna tema FOTO: arhiv Demokracije

13:45 | 0 komentarjev

Novice Razumen kompromis s sindikati

Vlada je danes potrdila v sredo parafiran sporazum s sindikati javnega sektorja, čre za seji vlade in razumen kompromis, saj so s sindikati dosegli dogovor, ki ne bo ogrožal makroekonomske stabilnosti, pravi Janša, si meni, da je "zmagal razum na obeh straneh".

11:28

11:28 Prijava BLOGERJI
11:28 Prijava NOVINARJI
11:28 Iščalnik po portalu

NAGRADNA IGRA
Z Demokracijo do novega telefona
Tudi ti! Demokracija svojim rednim naročnikom vsaki mesec podeljuje 3 aparature GSM Samsung SGH-M500. Vsi imenovani naročniki imajo Demokracija za sodelovanje v tekmovanju do 4. oktobra letošnje GSM. Nagrajena igra teče do 31. decembra 2007.

KORISNE POVEZAVE
KOLOSEJ www.kolosej.si
Kino spornost in glas filmov
BANKA SLOVENIJE www.bsi.si
Tečajne in menijske liste

ANKETOMAT
Komu naj država proda svoje lastništva deleže v podjetjih?
V tej anketi ste že sodelovali

Tujcem	11%
Menadžerjem	4%
Državljanom	85%

Objavimo, kar drugi zamolčijo.

Povodni mož na ...

Magični gledalec

Razvedrilne vsebine očitno postajajo čedalje pomembnejše v sicer neusmiljeni tekmi za gledanost. Pri tem je vsekakor prva nacionalna televizija.

Sam ne spadam med tiste »zapečkarje«, ki ob koncu tedna zvečer obvezno bujijo v televizor, toda včasih to počnem tudi jaz. Pri tem obujam spomine na nekdanje bolj ali manj uspešne razvedrilne oddaje. Tako se včasih spomnim na Kolo sreče z Mitom Trefaltom in oddajo Ona in on z Natašo Bolčina Žgavec, spomin pa mi seže celo v osemdeseta leta, ko se je na TV-zaslonih v vlogi voditelja pojavljal Bogdan Barovič, sedaj trboveljski župan in poslanec. Pravzaprav me preseneča, da je tedaj, čeprav je bil precej mlajši, dajal videz zrelega in umirjenega gospoda z brki, zdaj pa se mi zdi kot nekakšen mladi »alternativec«. Morda je res nekaj resnice v tem, da tudi prenosi parlamentarnih sej sodijo med razvedrilni program, na primer seja, na kateri so »interpelirali«

notranjega ministra Dragutina Mateja. Malo pred polnočjo je imel med razpravljavci zadnjo besedo prav Barovič in priznati moram, da je s svojim triminutnim govorom tik pred glasovanjem več kot odlično sklenil parlamentarno razpravo, ki je trajala dobrih petnajst ur. A naj se vrnem k razvedrilnemu programu. Potem ko je Mario Galunič korektno odigral vlogo voditelja finalnega večera letošnje Eme, je odšel na zaslužni dopust. No, očitno se ta »dopust« tiče samo pojavljanja na televizijskih zaslonih, kajti Mario si mora napolniti baterije in napraviti načrt za novo oddajo. In ker nedeljskega večera ni brez razvedrila, smo si gledalci tokrat lahko ogledali oddajo Zvezde pojejo. Kar solidna oddaja, če odštejem duhovičenje obeh voditeljev in

Miše Molk, ki je tokrat nastopila kot članica žirije. Pari so bili dokaj zanimivi, saj se je v vlogi zvezde znašel celo pevsko navdahnjeni poslanec državnega zbora Mirko Zamernik. Toda Nuške Drašček in Jureta Seška nihče ni mogel premagati. Juretu se očitno pozna, da je pevsko nadarjen, saj ne nazadnje prepeva pri vokalni skupini Krila, za Nuško pa tako ali tako vemo, da je šolana pevka z dolgoletnimi izkušnjami. Njun skupni nastop je bržkone tudi posledica sodelovanja na vsakoletnih revijah ljubljanskih pevskih zborov v Zavodu sv. Stanislava, kjer Jure nastopa v vlogi povezovalca, medtem ko Nuška skrbi za organizacijo.

Tudi sobotni večeri na drugem programu prinašajo novost. To je oddaja Od ene do druge, ki jo vodi Andrej Hofer. Očitno so na nacionalni TV spoznali, da jim že kar nekaj časa manjka prava narodnozabavna oddaja, kajti petkova Na zdravje! narodnozabavnim sladokuscem ne zadostuje. In da ne pozabimo na novost v informativnem programu – poslavlja se Boštjan Lajovic. Menda tudi zato, ker njegovi pogledi na vlogo nacionalne TV niso skladni s pogledi vodstva TVS. Zlobneži trdijo, da je glede na njegovo postavo že zadnji čas, da se umakne s TV-zaslonov. Seveda pa ne smem pozabiti na osrednji kulturni dogodek leta, to je podelitev Prešernovih nagrad. Vse lepo in prav, če ne bi kamera malo preveč pogosto kazala praznega stola poleg predsednika vlade Janeza Janše. Mogoče so televizijci mislili, da je njegovo Urško ugrabil povodni mož ...

radijski program
za slovensko
manjšino
v sloveniji

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Pomoči, ki jo boste iskali, ne bo hotelo biti od nikoder. Veliko vam bo prihranjenega, če se boste manj sekirali in bili bolj sproščeni. Veliko pozornosti boste deležni od osebe, od katere si je sploh ne želite. Bodite vljudni.

Bik
21.4.-21.5.

Imeli boste veliko več opravkov, kot bi si želeli, zato boste precej utrujeni in izčrpani. Morali se boste odločiti, ali ne bi bilo za vas najbolje, da bi odpovedali sodelovanje z nekaterimi naročniki, ki vas obremenjujejo.

Dvojčka
22.5.-21.6.

V začetku tedna boste čutili veliko pomanjkanje energije in se boste morali temeljito spočiti. Nekateri sorodniki se bodo obrnili na vas po pomoč. Potem boste ugotovili, da jih bolj potrebujete vi kakor oni vas.

Rak
22.6.-21.7.

Temeljito se pripravite na vse, česar se boste ta teden lotili, da ne bi bilo kaj narobe v naslednjih dneh. Bodite pripravljeni na napad sodelavcev, ki so vam zaradi uspehov nekoliko nevoščljivi.

Lev
22.7.-21.8.

Vaš strah se bo izkazal za neutemeljenega in si boste lahko oddahnil. Kljub delu si boste vseeno lahko privoščili nekaj počitka. Denarno vam bo šlo zelo dobro, saj si boste priborili levji delež zaslužka.

Devica
22.8.-21.9.

Kmalu bo vaši okolici jasno, da se ne šalite in da boste naredili vse, kot napovedujete, če vam ne bodo hoteli ustreči in vam pomagati. Malo ustavite konje in se pomirite, nato pa nadaljujte.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Prijatelj vam bo pomagal prenesti neko zadrego, ki pa bo proti koncu tedna izvenela v nekaj bolj prijetnega. Bodite prepričani, da se bo vse uredilo. V službi bo nekoliko več dela.

Škorpiljon
23.10.-21.11.

Še dobro, da ste vedno tako pridni in poštvalni, da ste delo zelo hitro opravili! Tako boste imeli vsaj kaj od tedna, ki je pred vami. Ker je že pomlad, načrtujte kakšen izlet v naravo in se naučite sonca.

Strelec
22.11.-20.12.

Na ljubezenskem področju bo vse tako, kot mora biti in še lepše, kot ste si kadar koli želeli. Bodite pripravljeni zagrabiti dobro finančno in poslovno priložnost, ki se bo odprla pred vami. Pomlad vas bo razganjala.

Kozorog
21.12.-19.1.

Veliko dela vas ne bo oviralo, da se ne bi srečali z dolgoletnim prijateljem, ki se v tem času mudi v vaši bližini. Nikakor se ne boste mogli rešiti neke zoprne osebe in si boste morali izmisliti zvijačo.

Vodnar
20.1.-18.2.

Ta teden se bo norišnica v službi toliko uredila, da se boste lahko posvetili lastni družini in naredili kaj za svoje najbližje. Tisti, ki imate majhne otroke, se boste z njimi podali na prijeten izlet.

Ribi
19.2.-20.3.

Veseli boste nekega povabila na prireditev, ki ste jo tako ali tako namepravali obiskati. V dobri družbi se boste zabavali in nasmejali. V pomoč vam bo veselje vaših sodelavcev, ki se vam bodo posvetili.

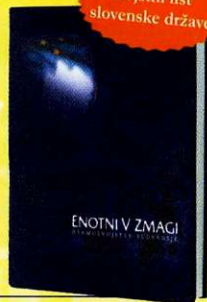
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja (april 1990–maj 1992)

Rojstni list slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06, naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	IZKAŠLJANJE, IZBLJUVANJE	INDUSTRIJSKA RASTLINA	VNETLJIV OGLJIKOV VODIK	GLASBENIK KOVACIC	DRŽAVA V SV. INDIJI			
BOJNA LADJA NA VEŠLA									
STAROGRŠKI KIPAR									
ZGODNJE VINO									
NORMAN FELL			LEPILO, KLEJ 25. IN 10. ČRKA						
ARHITEKT PLECNIK					FILMSKI IGRALEC ARKIN	DEMOKRACIJA			
UŽIVALEC ALKOHOLA									
DEMOKRACIJA	MURSKA SOBOTA	GRŠKI TEOLOG (SPIRIDON)	SIROTA (MANJ- ŠALNICA)	VESOLJEC	DEMOKRACIJA	KEMIJSKI ZNAK ZA LANTAN	VELIK LIST ZELJA ČREVESNI KATAR		LILI NOVY
	SUROVINA ZA IZDELKE					TUJ FOTOAPARAT RAZRED		GLASBENIK TURNER	LADO LESKOVAR SOBNI GRELNİK
	MOČNO PRIJEMANJE							AZIJSKA DRŽAVA STAROŽID. KRALJ	
	POVPREČJE KRIŽANKE: 4,75 ČRKE	NEMŠKA ALPŠKA SMUČARKA (MARTINA)				OTOK OB BORNEU (IZ CRK NATAKAR)			NATAŠA LACEN
DEMOKRACIJA	IBSENOVA DRAMA NAR. HEROJ (VLADIMIR)					VOZILO Z ENIM SEDEŽEM			PARAZITSKA RASTLINA NA DREVJU ŠVICARSKI PEŠNIK (HANS)
	STRATNA VZNESEENOST					VAS V SEV. DELU SUHE KRAJINE		GRŠKI OTOK ŽENSKO IME	
	GRŠKI OTOK V SARONSKEM ZALIVU					KARIKAT. ISMET VOLJEVICA ILOVICA		KRALJICA PRI SAHU SKRBNOST, VNEMA	
	NAIZA- HODNEJŠA TOČKA EVROPE					IVAN TAVČAR ANJA RUPEL	KEMIJSKI ZNAK ZA TITAN	HOTEL ZA MOT. GOSTE PETER AMERSEK	
	VISOKO INDIJSKO GORSTVO						KRATKO PROPAGANDNO REKLO		
	KEMIJSKI ZNAK ZA NATRIJ		SPORA				NAJVIŠJA GORA V TURCIJI		

Rešitev prejšnje križanke

APATIN, DOBAVA, RMANEC,
ILKA, IA, INDOSAT,
BAOBAB, FANUELA,
ASKARIS, ZATREP, TON,
KANIA, ANI, ARSA, NEMKE,
KR, MOTNIK, SCILA,
ANNABA, KIRMAN, LAJ,
ANA ROJE, RA, IVAN RAOS,
ANEKS, ATKA, LN, EROT

Nagrajenci 5. številke

- 1. nagrada: ANTON SITAR**
Košičeva 14/a, 1241 Kamnik
- 2. nagrada: SONJA GALE**
Tržaška 283, 1000 Ljubljana
- 3. nagrada: MARIJA MÜLLER**
Na Lavrteh 1, 1230 Domžale

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do **21. 2. 2008** pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- › **11.2.1657** se je rodil francoski pisatelj in filozof Bernard le Bovier de Fontenelle, predhodnik razsvetljenstva in član Francoske akademije. Ko je dopolnil petinosemdeset let, mu je neka devetdesetletnica rekla: »Smrt je na naju pozabila!« Fontenelle je položil prst na svoja usta in šepnil: »Pssst!«
- › **11.2.1883** so ustanovili Obrtnijsko društvo v Barkovljah. To je bilo eno najstarejših obrtniških društev med Slovenci v Trstu.
- › **11.2.1975** je bila Margaret Thatcher kot prva ženska izvoljena za predsednico britanske konservativne stranke.
- › **12.2.1828** se je v Skopem pri Sežani rodil slovenski podjetnik in izumitelj Valentin Matija Živic, ki je leta 1909 ustanovil podjetje za razvoj in izdelovanje helikopterjev.
- › **13.2.1789** se je rodil ruski pisatelj in basnopisec Ivan Andrejevič Krilov.
- › **13.2.1952** je začelo v Sloveniji snežiti in je do 15. februarja 1952 zapadlo toliko snega, da je morala vlada ustanoviti krizni štab in razglasiti izredne razmere.
- › **14.2.1779** so na havajskih otokih domačini ubili angleškega raziskovalca Jamesa Cooka.
- › **14.2.1837** se je v Repnjah pod Šmarno goro rodil priljubljeni govornik na narodnih taborih Valentin Zarnik. Sodeloval je pri ustanavljanju čitalnic in Slovenskega naroda.
- › **14.2.1876** se je v Voloskem na Hrvaškem rodil slovenski speleolog in krasoslovec Ivan Andrej Perko. Po njegovi zaslugi je postala Postojnska jama svetovno znana.
- › **14.2.1911** je norveški polarni raziskovalec Roald Amundsen kot prvi človek dosegel južni tečaj. S tem je za en mesec prehitel svojega velikega tekmecca Scotta.
- › **14.2.1991** je izšla prva številka Porabja, glasila Slovencev na Madžarskem.
- › **15.2.1944** so Nemci zaradi maščevanja za napad na nemško-italijansko policijsko kolono med Komnom in Rihenberkom požgali oba kraja in prebivalce odpeljali v Nemčijo.
- › **16.2.1959** je postal Fidel Castro predsednik kubanske vlade.
- › **16.2.1989** je bila ustanovljena Socialdemokratska stranka Slovenije, sedaj Slovenska demokratska stranka (SDS).
- › **16.2.1991** so ustanovili Delavsko stranko Slovenije, ki pa praktično ni zaživela.
- › **17.2.1600** so v Rimu na grmadi zažgali filozofa Giordana Bruna.
- › **17.2.1989** je predsedstvo SFRJ razglasilo izredno stanje na Kosovu, v Cankarjevem domu v Ljubljani pa je prišlo zaradi tega čez deset dni do velikega protestnega zborovanja, kar je izredno zaostriło odnose med Slovenijo in Srbijo.

POGLED NAZAJ (OD 11. 2. DO 18. 2.)

Prva slovenska porodnišnica

V Ljubljani so **16. februarja 1789** odprli prvo slovensko porodnišnico. Za zdravnika sta bila imenovana dr. Fandl in magister Anton Makovic, babica pa je bila Uršula Lajer, ki je bila prva ljubljanska šolana babica. Porodnišnica je dobila prostore v nekdanjem meščanskem špitalu na vogalu sedanje Stritarjeve ulice in Adamič-Lundrovega nabrežja. To je bila ubožnica, ki je sprejemala vse, ki se niso mogli sami preživljati. Ko so špital razpustili, so se odločili, da bodo v stavbi uredili najdenišnico in porodnišnico.

Prostori prve porodnišnice so bili zelo skromni, saj je bila to le ena soba s štirimi posteljami. Ko se je čez osem let zamenjalo vodstvo in je dobil ravnateljstvo kresijski glavar, ki se je naselil v špitalu, se je staro ime špital izgubilo, ljudje pa so začeli stavbo imenovati »kresija«.

Najuspešnejši izumitelj

Ameriški elektrotehnik in izumitelj Thomas Alva Edison, ki se je rodil **11. februarja 1847**, je s 1000 iznajdbami najuspešnejši ameriški izumitelj. Nekaj njegovih izrednih izumov: leta 1876 ogleni mikrofoni, ki je v rabi še danes, 1877 fonograf, predhodnik mikrofona, 1879

žarnica z ogleno nitko in Edisonov navoj na žarnici, 1881 prvi električni generator, 1882 prva elektrarna za napajanje več kot 1000 žarnic, 1888–1891 je skupaj s sodelavcem Dicksonom razvil in patentiral prvo uporabno filmsko kamero na svetu ter kinetoskop, napravo za gledanje filmov, 1893 je z Dicksonom postavil prvi filmski studio in laboratorij, 1904 razvil nikelj-železov akumulator ali Edisonov akumulator ter postopek za vlijanje betona ...

Sicer pa je veljal Edison vse prej kot za čudežnega otroka. Njegova mati je dobila pred vpisom v šolo od zdravnika naslednji nasvet: »Zelo neprijetno mi je, ker vam moram povedati, da je vaš sin umsko zaostal. Ne svetujem vam, da ga vpišete v šolo.«

Vendi in Slovenci

Madžarska komisija za reševanje gospodarskih, šolskih, kulturnih in političnih vprašanj narodnih manjšin (od devetih članov so bili v njej trije Slovenci) je **11. februarja 1981** dala pobudo za odpravo imena Vendi za Slovence v Porabju.

Načelo »varovanja enakopravnosti, uporabe maternega jezika, pouka v maternem jeziku ter ohranitve in negovanja lastne kulture« je bilo zapisano tudi v madžarski ustavi iz leta 1972.

Kljub sprejetim ustavnim načelom in deklarirani politiki Madžarske socialistične delavske partije se je asimilacija nadaljevala. Leta 1968 je po oceni Demokratične zveze južnih Slovanov na Madžarskem živelo še približno 10.000 Slovencev. Od leta 1945 do 1971 naj bi se izselilo približno 3.000 Slovencev, tako da jih je na strnjem območju v Porabju ostalo še 3.400 do 3.500, še nekaj pa tudi v drugih vaseh, skupaj 4.000 do 4.500. Po nekaterih ocenah naj bi bilo leta 1980 na Madžarskem 4.500 Slovencev, po drugih pa najmanj 6.000.

Rezultati popisov prebivalstva, ki so bili poleg drugih meril (materni jezik, narodnost) odvisni tudi od popisovalcev, so našli največ Slovencev v Železni županiji leta 1920 in to 5.182. V popisu leta 1980, ki je že upošteval uradni naziv Slovenci, je kot materni jezik navedlo slovenščino 2.764 oseb, samo 1.565 pa tudi slovensko narodnost.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 5/71

Klonirani uredniki (2)

Gospod Tino Mamić se je obregnil ob moj namig glede imenovanja urednika revije MAG z morebitnim mekanim –Č in mojim posledničnim prekinjenjem naročniškega odnosa z revijo. Morda sem res malo nerodno povedal (to sem tudi obrazložil v odgovoru Mladini). Mea culpa, ker nisem upošteval, da imajo take končnice tudi veliko lojalnih državljanov slovenske republike, ki niso nostalgiki preteklega jugosrečja ne nasprotniki osamosvojitve. Tu sem mislil na imenovanje specifičnega morebitnega titojugonostalgicnega urednika (namesto –Č je postal –OV, kar je zame isto) in se je tudi zgodilo, ne pa na vse ljudi, ki imajo raznovrstne tuje končnice. Če je pa gospod Tino Mamić konkuriral na to mesto, nisem bil obveščen. Vsekakor se opravičujem tistim –Čjem, vključno gospodu Mamiću, ki ne spadajo v omenjeno specifično kategorijo, ki je v Sloveniji kar številna in nič kaj naklonjena osamosvojitvi in sedanji vladi, na katero sem mislil, a slabo specifičiral. Ni pa res, da sem slabšalno pisal o ljudeh (tu g. Mamić misli verjetno na splošno), katerih se priimki končujejo s črko –ć. Napisal sem: »Ko bo na Magovi prvi strani »Dnevnik« glavni urednik z mekanim ć...itd«. Torej nisem posploševal, mislil sem le na bodočega urednika MAG-a, torej kvečjemu na specifično katego-

rijo, ki ni tako številna, a vseeno bi lahko vključevala tudi g. Mamića, zato se mu opravičujem. In prav je, da se je g. Mamić oglašil, kar je meni v poduk, da ne smem prehitro pisati in pozabiti na lektoriranje ter urejanje lastnih misli. Se pač zgodi.

Izrabim pa tukaj priliko navedbe, da se zgodijo tudi drugačne hotene nepoštene poteze določenih urednikov, čeprav nimajo končnice –ć, ko zavrnejo legitimni odgovor na nek specifični članek, kjer se o piscu odgovora poimensko izraža, z izgovorom, da »ne prinaša nobenih pomembnih novih informacij in ne dosega doseženih standardov javne diskusije«. To se je meni zgodilo in urednik je Miran Lesjak, ki pa (tako izgleda) v njegovem Dnevniku zelo rad upošteva »ozeljski standard javne diskusije«, na katerega tudi ne dovoli odgovora drugače mislečih. Vse moje pritožbe ne zaležejo, ker izgleda, da ne dosežem omenjenega višjega standarda diskusije (sic!) in nimam niti pravice do odgovora, ki mi pripada po zakonskih predpisih. Nekateri uredniki se na to enostavno poživžgajo. Pluralnost medijev pa taka. Vsa čast Demokraciji, ki mi je vedno objavila tudi dolge dialoge z nasprotno mislečimi, ki so imeli isto možnost odgovora na moje prispevke, čeprav kamen spotike so bili članki drugih časopisov, ki te taktnosti do bralcev niso imeli. Potrebno bi bilo ustanoviti tudi urad za pravice bralcev, ki so izpostavljeni pristranskosti nedemokratskih urednikov.

Pavel Ferluqa, Komen

Napadalni tajkuni

S tajkunizacijo Maga bo očitno Demokracija edini časnik, ki bo odkrito pisal o tajkuni. Zgodovina nam ponuja številne dokaze, da so na koncu napadalci doživljali poraze. Tako so propadli tudi totalitarizmi 20. stoletja. Zadnji primer lahko dobimo kar iz obdobja nastajanja slovenske države. Čeprav je bila takrat enotnost presenetljivo visoka, pa je kasnejši razvoj državljane znova razdelil na naše in vaše. Levica kot naslednica zadnjega totalitarizma se sama kar napadalno

postavlja za napredno, desnica pa naj bi bila že po naravi nazadnjaška. Seveda so te delitve že močno presežene, pa vseeno še vedno nosimo posledice krvave revolucije in polstoletnega enoumja. Po več kot šestdesetih letih nismo zmogni pokopati svojih mrtvih, zato nam očitno primanjkuje energije pri skupnem reševanju izzivov današnjega časa.

Demokracija v najstniških letih je sicer uspešna članica EU, a kljub temu doživlja medijske napade in umore. Med žrtvami so praviloma zagovorniki tradicionalnih vrednot ali tisti, ki z dosežki presegajo »levičarje.« V zadnjem času je najbolj izpostavljen predsednik vlade. Ni dovolj, da ga ovira opozicija pri vodenju vlade in predsedovanju EU, v najbolj neprimernem času ga napadajo tudi prvaka dveh koalicijskih strank. Posebno vlogo imajo mediji. RTV, ki naj bi bila pod vplivom vlade, je dokaj pluralna in objektivna, časniki pa so z redkimi izjemami prav sovražni do vlade. Peticija novinarjev postaja odličen dokaz, da gre za zavajanja in laži. Eden redkih raziskovalnih novinarjev v Sloveniji Silvester Šurla se je moral umakniti. Na njegovo mesto je prišel podpisnik peticije, ki ima očitno nalogo, da tednik Mag spremeni v trobilo kapitala. Gre za izredno resna vprašanja. Eden od treh vplivnih bratov je izjavil: »Javni mediji morajo biti pluralni, zasebni pa imajo lahko drugačno politiko.« Ker so v Sloveniji mediji razen RTVS praviloma v zasebnih rokah »levičarjev«, je torej enoumje znova zakon, pa ne le za medije. V preteklem letu so dvojni agenti Sove zalagali enoumne medije z dopingom, letos pa so »diplomati« kar sami omogočili medijem mednarodne afeze.

Največjo škodo pa »levičarji« oz. tajkuni povzročajo z inflacij-

sko afero. Ljubljanski župan, ki se hvali, kako je za prejšnje koalicije zadrževal cene v Mercatorju, je danes glavni akter podražitev v prestolnici. Vplivni ekonomisti, eni so bili celo ministri v prejšnjih vladah, ko je inflacija bila še višja, BDP pa nižji, očitajo vladi, da so z javno porabo poglavitni povzročitelji inflacije. Realni dokazi o pozitivnem stanju javnih financ jim niso dovolj. Še kar zavajajo tako kot tajkuni, ki z napadi in manipulacijami poskušajo tiho prevzeti popolno oblast nad gospodarstvom. Ker pa postaja inflacija grožnja tudi za mednarodno konkurenčnost države na daljši rok, so inflacijski akterji vladi sedaj ponudili celo sodelovanje. Slabo preišljeni napadi so torej povzročili inflacijski bumerang, v katerem se bodo odkrivali tudi skriti načrti največjih tajkunov.

Ernest Pušnik, Hrušica

Različni socialdemokrati

Socialdemokracija večkrat prebarvanih komunistov se močno razlikuje od zahodnih socialdemokratov. Pravilo zahodnih socialdemokratov se glasi: Ne laži, ne kradi!, v slovenski socialdemokraciji pa je prav obratno: Dobro laži, da postane laž kot vidna resnica! Vse to je razvidno iz dogajanja v državnem zboru pri poslancih SD.

Suzana Pirc, Ljubljana

Resnici na ljubo

Pred nekaj tedni so liberalni krogi spet našli »kost«, njihova novinarska srenja pa jo je nato vrgla med upokojece. Tokrat je bil žrtev sekretar na ministrstvu za socialne zadeve gospod Marko Štrovs. Znano je, da si je kot sekretar vedno z vsemi pravnimi sredstvi prizadeval za stabilnost pokojninskega sklada ▶

► in prejemkov. Ob raznih priložnostih je upokojencem dejal: »Pokojnine so vaša pravica; to je vaš denar, ki se je stekal v pokojninsko blagajno, ko ste bili še v delovnem razmerju.« In prav to misel in zavest je hotel podkrepiti, ko je pred kratkim dejal, da se upokojencem ni treba bati za stabilnost pokojninskih prejemkov. Če je to povedal z malo dodanega humorja, za moje pojme ni nič narobe. Če pa je kdo od upokojencev živel v veri, da je pokojnina jamstvo, da ga ne bo nikoli obiskala »sestra« smrt – kot jo imenuje sv. Francišek Asiški –, je pač živel v zmoti. Pokojnine niso in nikoli niso bile jamstvo nesmrtnosti!

Osebnost me g. Štrovs razumel, da se upokojencem ni treba bati za stabilnost pokojninskih prejemkov, česar smo upravičeno lahko samo veseli.

Ivan Glušič, Mozirje

Deklaracija o narodni spravi je sodba naroda o sebi

Kolikokrat je že bila izgovorjena, postavljena na oltar ali osramočena, pa kot Feniks znova oživi v svoji moralni svetlobi. Sprava je pot iz sovraštva. Našemu narodu je potrebna kot kruh za življenje. Pa ne tista, ki jo žele silnice, ki se bojijo pogleda nazaj. Taka bi potrjevala kot dobro vse, kar se je dogajalo v preteklosti, ki sega še v sedanost, kar bi bilo hudo narobe. Ne sprava na podlagi PO-ZABE, marveč sprava na temelju RESNICE je naša zaveza. Prvikrat smo njen predlog prebrali pri Lipi 15. junija 1990, potem ko smo se po vsestranski preučitvi o njej ze-

88,3 & 105,1 MHz

Radio Alpski val
www.alpskival.net
 † 05 38 11 886
 † 05 38 11 674

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
 ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

dinili zagovorniki demokratičnih sprememb, tudi iz izseljenstva. Vidni predstavniki pozneje ustanovljenih političnih strank so sodelovali pri predlogu deklaracije o narodni spravi. Na sestanku vseh vladnih strank v juliju 1990 ni bil sprejet iz sebičnih strankarskih razlogov, ker ga je predlagala Liberalna stranka in ne druga, uglednejša. Zato še sedaj počiva v skupščinskem predalu.

Kritični pogled v preteklost je pokazal, da se je v komunistični partiji po razkosanju Jugoslavije in Slovenije, kar je z veseljem pričakala, in po napadu na Sovjetsko zvezo ponudila idealna priložnost za njeno revolucijo in uzurpacijo oblasti. Z goljufovim namenom in iz taktičnih razlogov je opustila propagiranje za svoj proletarski internacionalizem in diktaturo proletariata. Čeprav ni bila nikdar ustanovljena za svobodo naroda in ljudstva, marveč le za svojo diktaturo proletariata po poti krvave revolucije, je slepilo, a nadvse uspešno zaigrala na struno narodne zavesti, s katero je omamila in premamila večino svobodoljubnih Slovencev. Tiste, ki so poznali njen končni cilj in ji nasprotovali, je začela pobijati kot narodne izdajalce, čeprav so bili to pošteni narodnjaki. In padali so Slovenci od okupatorjeve in bratove roke: prvi tigrovec Zelen pa Fanouš, Župec, Ehrlich, Peršuh ... in v Ljubljanski pokrajini je zavladal teror, pri katerem je imela veljavno besedo tudi kakšna tovarišica, ki je lepoto svoje duše zamenjala za rabljevo sekiro. Osvobodilna fronta je bila pod absolutno oblastjo Edvarda Kardelja, Borisa Kidriča in Ivana Mačka - Matije, čigar zvesta sodelavca sta bila. Na zunaj se

je bojevala samo za narodovo svobodo in pravičnejši svet (na Primorskem in Štajerskem tudi v resnici), vendar je cilj KPS bil in ostal diktatura proletariata ter odstranitev vseh slojev, ki niso sestavljali delavskega razreda. To brez vsakršnih dvomov pove tajno Kardeljevo povelje Ivanu Mačku - Matiji z dne 1. oktobra 1942, v katerem mu naroča likvidacijo duhovnikov, oficirjev, intelektualcev, večjih kmetov (kulakov) in njihovih sinov. To je bil ukaz za uničenje najtrdnejših slojev slovenskega naroda, njegovih korenin. Pokojni general in narodni heroj Maček tega povelja ni nikoli zanikal, tudi na vprašanje pred dvema letoma ne; resno ga je izpolnjeval, na kar kažejo številna grobišča. Če generali NOV – nekaj jih poznam in spoštujem – v zvezi s poboji govorijo o napakah, je to dvomno, saj je kot napako razumeti tudi nedoslednost pri izpolnjevanju povelja in tako mnogi to razumejo. Posebej še zato, ker doslej ni še nihče od nasprotnikov gibanja za spravo obsodil zločinskega povelja. Ne narodni heroji, ne generali partizanske vojske, ne najvišji predstavniki države in oblasti.

Če sprejmemo Kardeljevo poimenovanje protikomunističnih bojnih skupin, da so torej poraženci na Grčaricah bili plava garda in poražene vaške straže na Turjaku bela, tedaj so bili zmagovalci rdeča garda. Pa bi bilo krivično, če bi partizane na splošno tako poimenovali, čeprav jih je vodila partija, saj je vsaj 80 odstotkov teh bilo rodoljubov, enako kot so to bili plavogardisti in vaški stražarji. Seveda rodoljubnosti nimamo pravice odrekati niti domobranec niti takrat največji slovenski

armadi, ki se je prisilno bojevala pod zastavami sil osi in je šela prek 100.000 mož, od katerih jih je prek 20.000 prešlo na partizansko stran. Ob tem dejstvu je zelo težko odgovoriti na vprašanje, katera vojska od teh ima zasluge za slovenski narod. Najbližja resnici je bila ugotovitev: velikih nobena, čeprav si jo vsaka zase lasti. Partizani smo se res bojevali proti fašizmu in nacizmu na zavezniški strani za zmago demokracije, toda hkrati tudi za njeno nasprotje – boljše življenje, ki je zmagal na Slovenskem in človeku prinesel nesrečo. Če bi vojskujoče se skupine bile bolj samokritične in s svojimi zaslugami ne bi tako očitno pretiravale – to velja zlasti za borčevsko organizacijo in premnoge lastnike NOV – tedaj ne bi bilo potrebe po gibanju za spravo in ne po Lipi sprave.

Velikemu delu naroda je bila med vojno in po njej storjena huda krivica. Vrniti na silo vzetih življenj ni mogoče, tudi ne vse materialne škode. Eno pa je vendar mogoče: preganjanim, zasramovanim in zapostavljenim vrniti dobro ime. Prav to zahtevamo Združeni ob Lipi sprave z deklaracijo o narodni spravi.

Ker je preteklost področje zgodovinske vede, krivična sedanost pa področje pravosodja, bi resnico o naši polpreteklosti morali obravnavati obe stroki skupaj. Toda prva je polnih 30 let preučevala predvsem zgodovino delavskega gibanja in komunistične partije. Šele zadnja leta se nekoliko bolj posveča narodovi zgodovini, zlasti mlajši zgodovinarji, medtem ko starejši oklevajo med nakovalom partijske privrženosti in kladivom intelektualne poštenosti, ki se ji ne morejo (več) od-

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
 UKV, STEREO, RDS

rekati. Resnici se je doslej najbolj približala dr. Jera Vodušek Starič, ki je v svojem delu Prevezem oblasti 1944–46 prišla do enakih spoznanj kot sestavljavci predlagane deklaracije iz vrst zgodovinarjev, pravnikov in politikov.

Ker je prepozno, da bi pravosodje lahko opravilo svojo dolžnost, tudi politika našo polpreteklost potiska v naročje zgodovinarstva. Kar se je zgodilo slovenskemu narodu, se ni nobenemu v Evropi in samo nemu v Aziji. Nič reči o slovenskem holokavstu in ga ne obsoditi pomeni soglašati z njim in priznati njegovo upravičenost, in kar je najhujše, takšna pasivnost pomeni tudi spodbudo za ponovitev.

Na vrsti je torej državni zbor, ki mora storiti zadnji korak, ki ga je marca 1990 pogumno ali plaho zastavilo prejšnje predsedstvo takrat še nedemokratske oblasti s svojo izjavo o narodni in državljanski pomiritev. Vsako odlašanje je v škodo naroda in države. Deklaracija o narodni spravi bo Magna carta slovenskega naroda, tako kot je naša ustava Magna carta slovenske države. Državni zbor naj zbere moralno moč in naj sprejme deklaracijo o narodni spravi kot odločen prispevek oblasti za mir in napredek Republike Slovenije, ki si ga želimo vsi Slovenci dobre volje.

*Stanislav Klep,
za Združene ob Lipi sprave*

Oj, Triglav, moj dom

Tako radi prepevamo in tako piše tudi na slovenskem kovancu za 0,50 evra. Triglav je res simbol naše domovine, morda tudi slovenstva samega. Vprašanje pa je, v čem je ta simbolika. Morda v tem, ker je Triglav najvišja gora v Sloveniji? To bi bila revna simbolika. V čem je torej moč triglavskega simbolizma? V pomenu njegovega imena! Pri tem nikar ne iščite treh vrhov, saj jih nima. Njegova triada se nanaša na ves svet, kakor so ga pojmovali nekdanji severni Slovani – nebo, zemljo in podzemlje. Glava (poglar) te triade pa je bil njihov bog. Obstajajo napisi celo iz 12. stoletja, ki potrjujejo čaščenje božanstva Triglav. O

Pomorjancih je zapisano, da so v mestu Štetin imeli pravi tempelj, posvečen Triglavu.

V naše kraje so ime Triglav lahko prinesli le Veneti kakih 1000 let pred Kristusom. To dokazuje dejstvo, da se ime Triglav pojavlja tudi v Bretanji, kjer so Veneti zgodovinsko dokazani in je v sedanjem bretonskem jeziku ne malo sledi slovenskega (venetskega) jezika. Tam v starejših zemljevidih najdemo Triglav z latinsko končnico Triglavus, v novejših pa s francosko kot Treglavou. Poleg tega je še nekaj podobnih imen.

Slovenski Triglav je torej priča navzočnosti Slovencev v naših krajih že v davni preteklosti. V tem je njegova pomembna simbolika za naš narod. O tej razlagi se lahko prepričate z branjem brošurice Bog živi deželo pod Triglavom, ki jo brezplačno dobite v večjih knjigarnah.

Ivan Tomažič, Dunaj

Je naše zdravstvo res v razsulu?

Ko človek spremlja slovenske medije, dobi občutek, da je pri nas zdravstvo v razsulu. Vrstijo se kritike in zahteve po interpelacijah. Zlasti starejši ljudje se bojijo zboleti. Prežema jih občutek, da so v naših zdravstvenih ustanovah do pacientov brezobzirni. Ta umetno ustvarjena psihoza ne kaže resničnega stanja.

Nedavno sem zboleva in potreben je bil hiter poseg. V luccijskem zdravstvenem domu so me takoj sprejeli in ustrezno ukrepali. Napotili so me na gastrokopijo, ki jo je opravil takoj naslednji dan Medicinski center Lipa v Ljubljani. Od tam so me napotili na Polikliniko, kjer so opravili še celo vrsto pregledov. Rezultati končne preiskave niso bili dobri, zato so me z rešilcem odpeljali v Bolnišnico Petra Držaja na abdominalno kirurgijo v Šiški. Po nekaj dneh hospitalizacije in uspešnega zdravljenja so me živo in zdravo odpustili iz bolnišnice.

Povsod, zlasti še na Polikliniki in v Bolnišnici P. Držaja, so me lepo sprejeli. Kljub obilici zahtevnega dela je bilo zdravstveno osebje prijazno in potrpežljivo. Zdravstvena oskrba, čistoča in red so bili v vseh zdravstvenih

Osmrtnice/Oglasi!

Marija Vodušek

»Delo« 2. 2. 2008 in vse dni.

Fantastično! Enkratno! Pomirjajoče! Kaj vse je pripravljen storiti »široko misleči« dnevnik za denar. Po vsem sodeč zmanjkuje prostora za drago plačane oglase, zato tudi zelo drage osmrtnice stlačijo med oglase. Kako so s tem zadovoljni sorodniki pokojnih? A to so vendar malenkosti. Ve se, da je prvo pravilo masten zaslužek in to so oglasi. Sicer pa je vsebina kolumnne Lorenzova šifra odg. urednika Dela Janeza Markeša nedvomno v duhu njegovih gospodarjev. Da predstavi Lorenza I., imenovanega Veličastni, kot nekakšen zgled, je razumljivo. Medičejci so bili družina florentinskih bankirjev, ki je s svojim bogastvom vladala Firencam vse od leta 1434, še preden je leta 1532 dobila vojvodski naslov, in še do leta 1737, ko je velika vojvodina Toskana prešla pod oblast družine Lorraine. Bankirska družina Medici je nadzorovala Firenze sto let, potem pa še več kot dvesto let kot florentinski nadvojvode. Da jim je naslov in čast vojvodstva omogočilo dobiti bogastvo, ni nobenega dvoma. Bili so tudi mecen oz. podporniki vseh vrst umetnosti. Vse zaradi svojega bogastva in bankirstva. Kdo je v tistem času znal brati, kaj šele pisati? Samo izbranci bogatih, mogočnih rodbin, med katerimi pa je potekal večni boj za prevlado. Ko so eni utrujeni heroji omagali, so njihova mesta zasedli drugi, vsi pa so bili večji predvsem spletkarjenja. Kdor se poglubi v zgodovino tistega obdobja, ugotovi, da se zgodovina v mnogih stvareh ponavlja. Vedno se najdejo koristolovci, ki za denar naredijo vse, kar se od njih pričakuje in zahteva. Danes so to zavrženo delo prevzeli mediji, voljni novinarji, predvsem pa uredniki. Med temi je brez dvoma prvi odgovorni urednik Dela Janez Markeš. Vse, kar pride izpod njegovega peresa, je že dolgo časa ena sama razdiralnost in kritičnost do vlade in koalicije. Kot na dlani je, da Markeš piše tako, kot od njega zahtevajo njegovi delodajalci. Kaj pa njegova vest, če jo še ima, in nekdanje prepričanje oz. svetovni nazor, ki ga ni mogoče kar tako zamenjati? Se potem čudi, če ministri te tako očrjene vlade odpovedo menda obljubljenemu srečanju, vedoč, da bi spet vse povedano obrnil in komentiral po svoje oz. tako, kot mu je naročeno? Nobene kritične besede pa ni na račun stampe opozicijskih poslancev v parlamentu, ki ga, tudi če so med seboj skregani, družno uprizarjajo. So res vsi tako trdno prepričani, da bo jeseni zapihal nov veter? In če bo, bo res tisti pravi, ki se bo vedno ravnal po njihovi volji? Kot prvovrstno senzacijo v sobotni kolumni kritično omenja vprašanje dveh poslancev združene levice v evropskem parlamentu glede suverenosti evropske zunanje politike nasproti politiki ZDA, čeprav dobro ve, kdo je ta »združena levica«. Enakemu scenariju smo bili priče v parlamentu 5. februarja ob interpelaciji notranjega ministra Dragutina Mateja. Sami pavšalni, približni očitki, ki jih nobeden od govorcev ne bi mogel res dokazati. Dodali so še afero uhajanja tajnih podatkov iz MZZ, pač po znanem načelu zasačenih, ki vpijejo: Ujemite tatu.

ustanovah na najvišji ravni. Zato ljudem – zlasti starejšim – zagotavljam, da se nimajo česa bati. Zdravniki se trudijo, da nas ohranijo pri zdravju, če je to le v človeški moči, in ne glede na to, ali so »koncesionarji« ali ne. Razlike

med njimi, vsaj v mojem primeru, ni bilo opaziti.

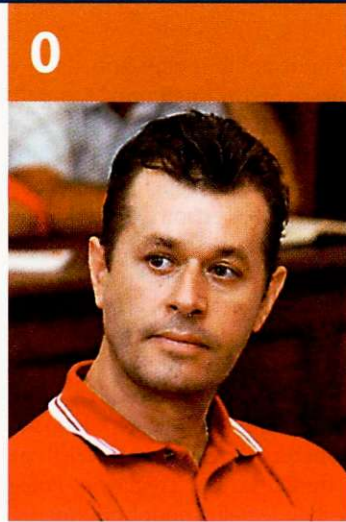
Zdravstvenemu osebju sem za prijazen odnos iz srca hvaležna in jim izrekam javno zahvalo za strokovno opravljeno delo.

Nika Malalan Narobe, Portorož

Politični semafor

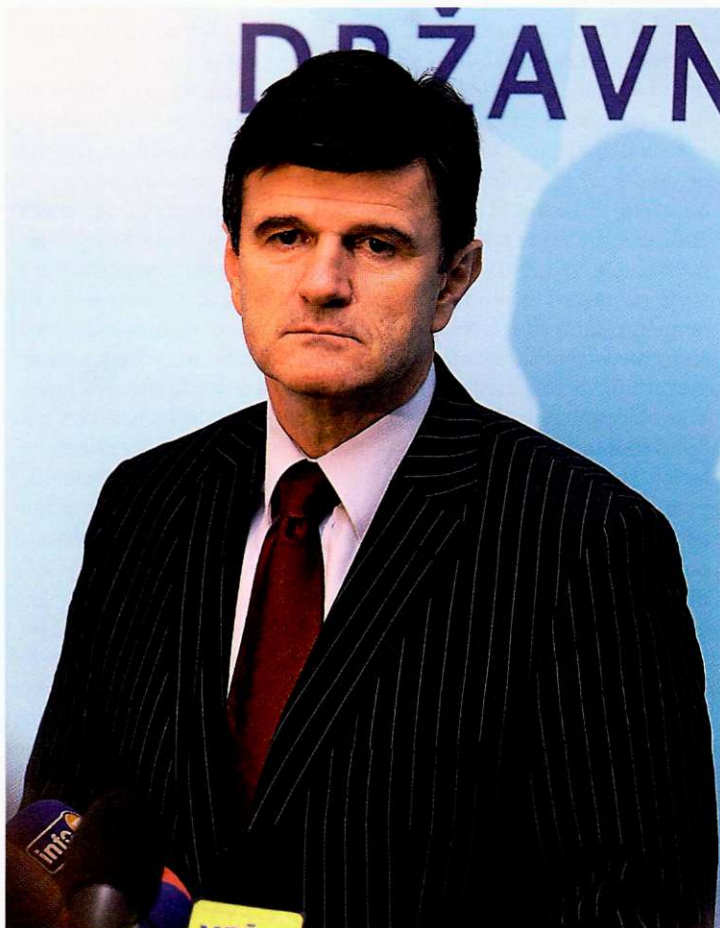
Rdeči Kmer? Med razpravo o poročilu o delu komisije za preprečevanje korupcije za leto 2006 je poslanec LDS Aleš Gulič menil, da je vladajoča koalicija boj proti korupciji in klientelizmu spremenila v »boj proti Kosu«. Vladno koalicijo je primerjal s komunističnimi Rdečimi Kmeri, ki so pustošili v Kambodži. Mogoče bi bilo bolj smiselno, če bi se Gulič vprašal, kdo je bil pri nas bolj podoben Rdečim Kmerom tako po dejanjih kot tudi ideološko.

Ni mu uspelo Vodstvo državnega zbora je zavrnilo pobudo Zveze domoljubnih društev Hrvardi pod vodstvom Andreja Šiška za zbiranje podpisov za razpis zakonodajnega referendumu o ratifikaciji Lizbonske pogodbe. Ministrstvo za notranje zadeve je namreč ugotovilo, da je zahteva podprta s premalo veljavnimi podpisi. Andrej Šiško velja za zelo kontroverzno osebnost. Znan je po navijaških izpadih, zagovarjanju pred sodišči pa tudi ekscesnem domoljubju.

Za varstvo okolja Evropska poslanka Romana Jordan Cizelj se v zadnjem času v evropskem parlamentu ne angažira samo pri energetskih vprašanjih, ampak tudi pri vprašanjih varovanja okolja. Začasni odbor za podnebne spremembe, katerega članica in koordinatorka je Jordan Cizljeva, je pripravil resolucijo, ki predstavlja dosežke decembrske konference o podnebnih spremembah na Baliu in jo je konec januarja z veliko večino na glasovanju podprl tudi EP.

Nepoklicni predsednik

Predlagana novela zakona o državnem svetu (DS), s katero bi na podlagi odločbe ustavnega sodišča funkcija predsednika DS postala poklicna, prejšnji teden v državnem zboru ni bila izglasovana, saj zanjo nista glasovali potrebni dve tretjini poslancev.

Državni zbor bi moral spremeniti svojo odločitev iz sredine leta 2005. Takrat je namreč z dopolnitvijo novele zakona o DS določil, da njegov predsednik svojo funkcijo opravlja nepoklicno in je častna, kar tudi ni šlo v račun prejšnjemu predsedniku DS Janezu Sušniku in si je sprva izplačeval plačo, kot da bi bil poklicni funkcionar. Ministru za javno upravo Gregorju Virantu je takrat uspelo doseči, da se je funkcija predsednika DS opredelila kot nepoklicna in častna, saj je presodil, da je DS v veliki meri nepotreben. Po njegovo bi ga bilo zaradi njegove nedefinirane vloge še najbolje odpraviti.

Ustavno sodišče je pritrdilo državnim svetnikom, naj zaradi zagotavljanja nemotenega in učinkovitega dela predsednik DS funkcijo opravlja poklicno. Nepoklicno opravljanje funkcije namreč vsebuje možnosti za nastanek položajev, v katerih DS ne bi mogel učinkovito izvajati svoje vloge.

Poslanske skupine so večinoma napovedale, da bodo predlog podprle, čeprav so poslanci izražali pomisleke glede vloge in pristojnosti DS. Ker pa je bilo za sprejetje novele treba zbrati dve tretjini glasov (60) vseh poslancev, zakonske spremembe niso bile potrjene. Med 67 navzočimi poslanci jih je namreč za glasovalo 55, proti pa so bili trije. Noveli so nasprotovali poslanci SNS, vzdržalo pa se nekaj poslancev NSi in nepovezane poslanske skupine. Tako bo predsednik DS Blaž Kavčič to funkcijo še naprej opravljal kot častno. M. B.

LJ 102.4 MB 103.7 CE 88.7 MS 103.7 KP 106.4

**RADIO
CENTER**

Najboljši glasbeni miks za vso Slovenijo

**POLONA POŽGAN
SAŠO PAPP**

www.radiocenter.si

zjutraj ob 7:15
10.000€

Radio Center d.o.o., Železna cesta 14, 1000 Ljubljana, SLOVENIJA

Pogovori iz tujine po isti ceni kot v domačem omrežju.

M:stik je vaš mobilni telefon v obliki **USB ključa**. Omogoča vam, da iz svoje številke iz katerekoli države kličete ter pošiljate SMS in MMS sporočila po enaki tarifi, kot jo imate v domačem omrežju. Tudi dohodni klici, ki jih v tujini prevzamete na **m:stik**, se klicanemu ne zaračunavajo. **M:stik** in priloženo slušalko preprosto vključite v računalnik, povezan na internet, in pozabite na stroške gostovanja v tujih omrežjih. **M:stik** je lahko vaš za samo 59 € in mesečno naročnino 7,49 €. Strošek interneta ni vključen v ceno.

Ostanite v Sloveniji, kamorkoli že greste!

Za več informacij pokličite Mobitelov center za pomoč uporabnikom na 041 700 700.

WWW.MOBITEL.SI/MSTIK

m:stik

